

แผนการใช้ที่ดิน ตำบลแหลม อำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครศรีธรรมราช

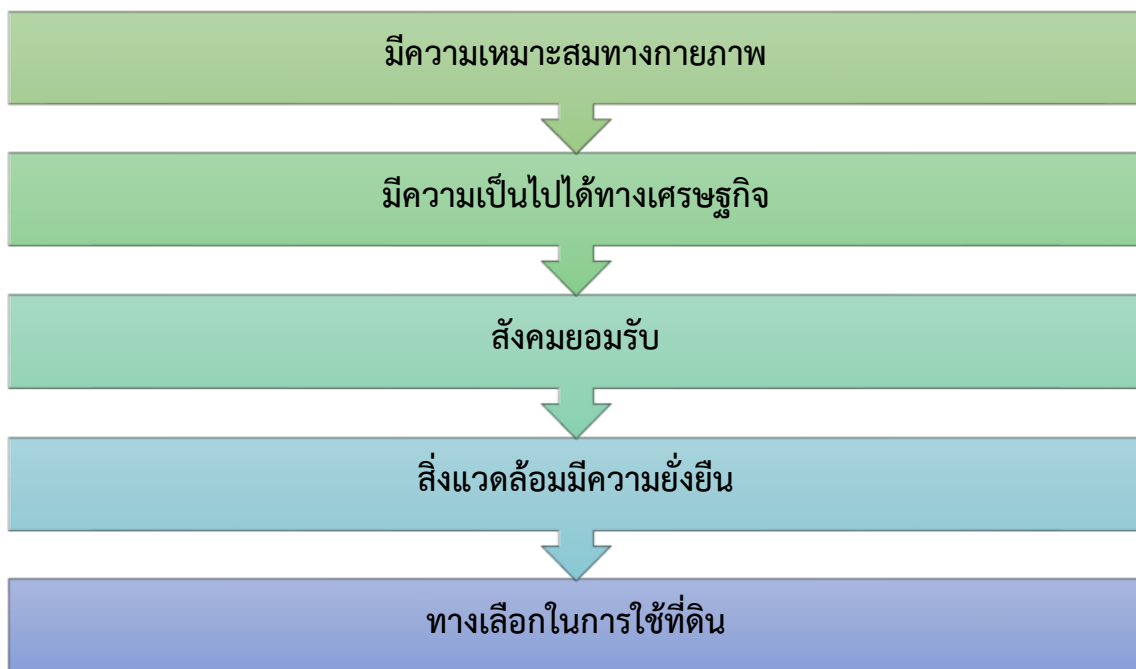
สถานีพัฒนาที่ดินนครศรีธรรมราช สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 11

กรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

กันยายน 2564

คำนำ

“แนวทางการจัดทำแผนการใช้ที่ดินตำบล” ฉบับนี้ได้ยึดหลักการของ UNEP and FAO ที่กำหนดไว้ในเอกสารชื่อ “Negotiating a Sustainable Future for Land” ซึ่งมีขั้นตอนในการกำหนดทางเลือกในการใช้ที่ดิน ดังนี้

หลักการดังกล่าวได้นำมาปรับใช้ให้เหมาะสมกับสภาพภาพของประเทศไทย ร่วมกับวิธีการต่างๆ ที่จำเป็นอีกหลายด้าน เช่น Participatory Rural Appraisal (PRA) การประเมินคุณภาพที่ดิน ฯลฯ ซึ่งได้ปรากฏอยู่ในแนวทางการวางแผนการใช้ที่ดินตำบล ฉบับนี้

คณะผู้จัดทำ

ธันวาคม

2563

บทที่ 1

บทนำ

1.1 หลักการและเหตุผล

ปัจจุบันปัญหาทางการจัดการทรัพยากรดินในพื้นที่เกษตรกรรมกำลังทวีความรุนแรงขึ้นจากการเพาะปลูกแบบเข้มข้นเพื่อเพิ่มผลผลิตในภาคการเกษตรอย่างรวดเร็ว ทั้งนี้เพื่อให้เพียงพอต่อจำนวนประชากรที่เพิ่มขึ้น และเพียงพอภายในประเทศและการส่งออกผลผลิตไปยังต่างประเทศ และจากการเพาะปลูกเพื่อการแข่งขันนี้เอง จึงส่งผลให้เกิดปัญหาทางด้านดินตามมาอันได้แก่ ดินเค็ม ดินเปรี้ยว ดินกรด ดินทราย ดินดาน การชะล้างพังทลายของดิน ดินขาดความอุดมสมบูรณ์ และปัญหาอื่นๆ ซึ่งได้ส่งผลกระทบต่อปริมาณผลผลิต คุณภาพผลผลิต และราคาสินค้าทางการเกษตร ในพื้นที่เกษตรกรรม ตลอดจนถึงรายได้ และคุณภาพชีวิตของเกษตรกรในพื้นที่ที่มีปัญหาดังกล่าว ดังนั้นการจัดการดินอย่างเหมาะสมจึงเป็นหนทางหนึ่งในการเพิ่มผลผลิตทางการเกษตรให้สูงขึ้น กรมพัฒนาที่ดินในฐานะที่เป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบเกี่ยวกับการส่งเสริมการจัดการและปรับปรุงทรัพยากรดินเพื่อการเกษตรจึงเข้ามามีบทบาทในการจัดทำแผนพัฒนาทรัพยากรระดับตำบล โดยเสนอแนะแนวทางในการจัดการ ตลอดจนแนวทางการเพาะปลูกพืชเศรษฐกิจในพื้นที่ดินที่มีปัญหาประเภทต่างๆ พร้อมทั้งเสนอแนะที่ตั้งแหล่งน้ำขนาดเล็กเพื่อเป็นแหล่งน้ำสำรองที่มีความสอดคล้องกับสภาพพื้นที่ทางกายภาพ และส่งเสริมการบริหารจัดการแหล่งน้ำที่มีอยู่เดิมให้เกิดประสิทธิผลสูงสุด

การศึกษาเพื่อจัดทำร่างแผนพัฒนาทรัพยากรดินระดับตำบลในครั้งนี้ ได้จัดทำขึ้นโดยการหยิบยกทรัพยากรดินที่มีปัญหาทั้งในแง่ของคุณสมบัติและที่ตั้ง มาพิจารณาหาแนวทางการแก้ไขและการจัดการ นอกจากนี้ยังมีการเสนอแนะชนิดของพืชเศรษฐกิจที่เหมาะสมต่อการเพาะปลูกในพื้นที่เกษตรกรรมภายในตำบลและแนวทางการจัดการทรัพยากรดินกับพืชเศรษฐกิจในดินที่มีปัญหาแต่ละชนิด โดยนำโปรแกรมเรียกใช้ LandPlan 3.0 AgZone 2.1 และ SoilMan 1.1 ซึ่งสามารถบ่งชี้ถึงข้อจำกัดทางดินและสามารถจัดชั้นสมรรถนะความเหมาะสมของพื้นที่ได้ มาประกอบการวิเคราะห์ร่วมกับข้อมูลที่ได้จากการสอบถามเกษตรกรเกี่ยวกับปัญหาทรัพยากรดินในที่ดินทำกิน เพื่อนำไปสู่การเสนอแนะแนวทางการปรับปรุงบำรุงดิน ระบบการปลูกพืชที่เกษตรกรสามารถยอมรับและนำไปประยุกต์ปฏิบัติในพื้นที่ได้ ตลอดจนการอนุรักษ์ดินและน้ำ การปลูกหญ้าแฝกให้มีความเหมาะสมกับสภาพพื้นที่นั้นๆ อันจะทำให้การวางแผนเพื่อแนะนำการแก้ไขปัญหาดินเป็นไปอย่างเหมาะสมกับสภาพพื้นที่มากขึ้น นอกจากนี้จะมีการเสนอแนะแนวทางหลักในการแก้ไขปัญหาดินแล้ว จะนำเสนอพื้นที่ที่มีความเหมาะสมต่อการสร้างแหล่งน้ำ โดยคำนึงถึงความสอดคล้องกับ สภาพพื้นที่ทางกายภาพ(ได้แก่ ขอบเขตพื้นที่ชลประทานการแพร่กระจายดินเค็ม การใช้ประโยชน์ที่ดิน ความสามารถในการซบซึมของดินที่อิ่มตัว ระดับความเสี่ยงต่อภาวะความเป็นทะเลทรายและความลาดชันของพื้นที่) ตลอดจนศักยภาพและความต้องการของเกษตรกร ทั้งนี้ได้จำแนกพื้นที่ศึกษาออกตามระดับความเหมาะสมต่อการทำแหล่งน้ำ เพื่อให้เกษตรกรสามารถเลือกสร้างแหล่งน้ำในพื้นที่ที่มีความเหมาะสมมากที่สุด และรองลงมา โดยมีเจ้าหน้าที่กรมพัฒนาที่ดินให้คำปรึกษา และประสานความร่วมมือกับประชาชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

ท้ายที่สุดแผนงานที่ได้จัดทำขึ้นนี้จะประสบความสำเร็จได้จำเป็นต้องได้รับความร่วมมือจากเกษตรกรทั้งในแง่ของการให้ความร่วมมือกับหน่วยงานรัฐ การรวมกลุ่มความร่วมมือภายในท้องถิ่น (เช่น กลุ่มสหกรณ์ กลุ่มแม่บ้าน และคณะกรรมการดูแลการจัดการน้ำ เป็นต้น) และการจัดการประชุมเพื่อจัดทำประชาพิจารณ์เกี่ยวข้องกับแผนที่จัดทำขึ้น ทั้งนี้เกษตรกรจะเป็นผู้ตัดสินใจในการนำแผนดังกล่าวไป

ปฏิบัติในพื้นที่เกษตรกรรมของตน โดยคำนึงถึงความเหมาะสมของที่ตั้ง ความเร่งในการแก้ปัญหา วิธีการจัดการ และงบประมาณที่แต่ละตำบลได้รับ ทั้งนี้เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปตามความต้องการของเกษตรกรและมีความเหมาะสมกับสภาพพื้นที่อย่างแท้จริง โดยมีกรมพัฒนาที่ดินและหน่วยงานในกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เป็นผู้ให้คำปรึกษาตลอดจนมีการแลกเปลี่ยนองค์ความรู้กันระหว่างเทคโนโลยีการเกษตรจากหน่วยงานรัฐและภูมิปัญญาชาวบ้านของท้องถิ่นอันจะทำให้เกิดการพัฒนาความหลากหลายทางความคิดและการปฏิบัติมากขึ้น โดยเฉพาะทางด้านเทคโนโลยีการผลิตการเก็บเกี่ยว การดูแลผลผลิต การตลาด การส่งเสริมการขาย และการสร้างเอกลักษณ์ให้แก่สินค้าในท้องถิ่น ซึ่งจะส่งผลดีต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนต่อไป

1.2 วัตถุประสงค์

- 1.2.1 จัดทำแผนพัฒนาทรัพยากรดินจำนวน 1 ตำบล ที่มีความชัดเจนในทางปฏิบัติทั้งพื้นที่เป้าหมาย กิจกรรม
- 1.2.2 นำเอาแผนพัฒนาทรัพยากรดินไปใช้เพื่อให้เกิดการถ่ายทอดองค์ความรู้จากกรมพัฒนาที่ดินสู่เกษตรกรในระดับตำบล
- 1.2.3 จัดกลุ่มเกษตรกรที่เหมาะสมในการเข้าร่วมแผนการพัฒนาทางการเกษตร 1 ตำบล

1.3 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

- 1.3.1 ประชาชนทราบถึงข้อมูลเกี่ยวกับทรัพยากรที่มีอยู่ภายในตำบลของตน รวมทั้งสภาพเศรษฐกิจ และสังคมในปัจจุบัน
- 1.3.2 มีแนวทางการจัดการทรัพยากรดินในระดับตำบล เพื่อประโยชน์ในการเพิ่มมูลค่าให้แก่ผลผลิตทางการเกษตร
- 1.3.3 เพื่อเสนอแนวทางการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อกระบวนการจัดการทรัพยากรดินและพืชเศรษฐกิจที่ตอบสนองต่อปัญหาและความต้องการของท้องถิ่น

บทที่ 2 ข้อมูลทั่วไป

2.1 ที่ตั้งและอาณาเขต

ตำบลแหลม อำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครศรีธรรมราช มีพื้นที่ประมาณ 51,885 ไร่ หรือประมาณ 83.016 ตารางกิโลเมตร มีอาณาเขตติดต่อ ดังนี้

อาณาเขตติดต่อ

ทิศเหนือ	ติดต่อ ตำบลทรายขาว อำเภอกำแพงแสน ตำบลเขาพระบาท อำเภอยะนิงใหญ่
ทิศใต้	ติดต่อ ตำบลควนชะลิก อำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครศรีธรรมราช
ทิศตะวันออก	ติดต่อ ตำบลเขาพังไกร อำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครศรีธรรมราช
ทิศตะวันตก	ติดต่อ ตำบลเคื่อง อำเภอยะนิง จังหวัดนครศรีธรรมราช

2.2 การแบ่งส่วนการปกครอง

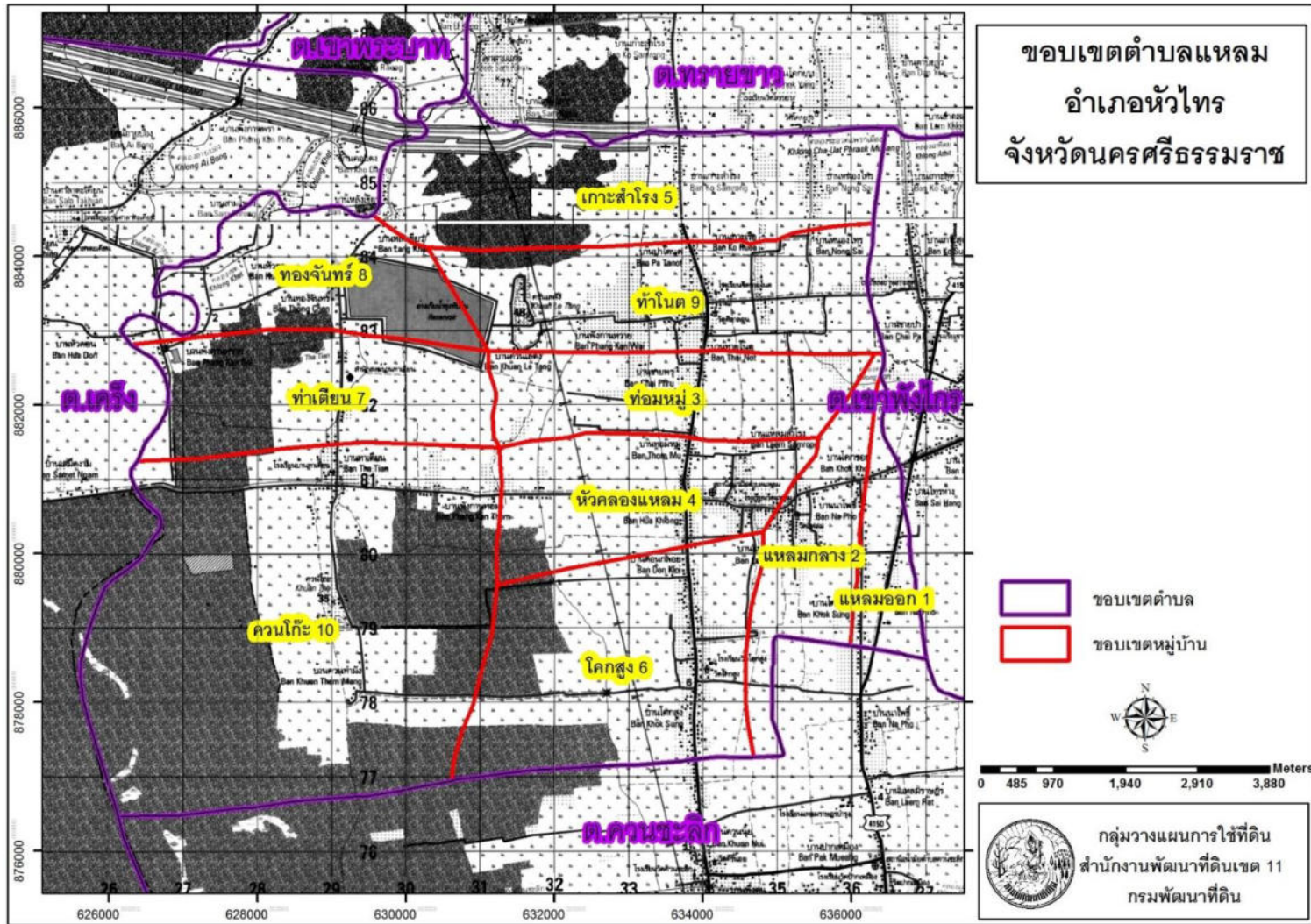
ตำบลแหลม อำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครศรีธรรมราช แบ่งส่วนการปกครองออกเป็น 10 หมู่บ้าน ดังนี้

- หมู่ 1 บ้านแหลมออก
- หมู่ 2 บ้านแหลมกลาง
- หมู่ 3 บ้านท่อมหมู
- หมู่ 4 บ้านหัวคลองแหลม
- หมู่ 5 บ้านเกาะสำโรง
- หมู่ 6 โคนสูง
- หมู่ 7 ท่าเตียน
- หมู่ 8 ทองจันทร์
- หมู่ 9 ท่าโยน
- หมู่ 10 ควนโก๊ะ

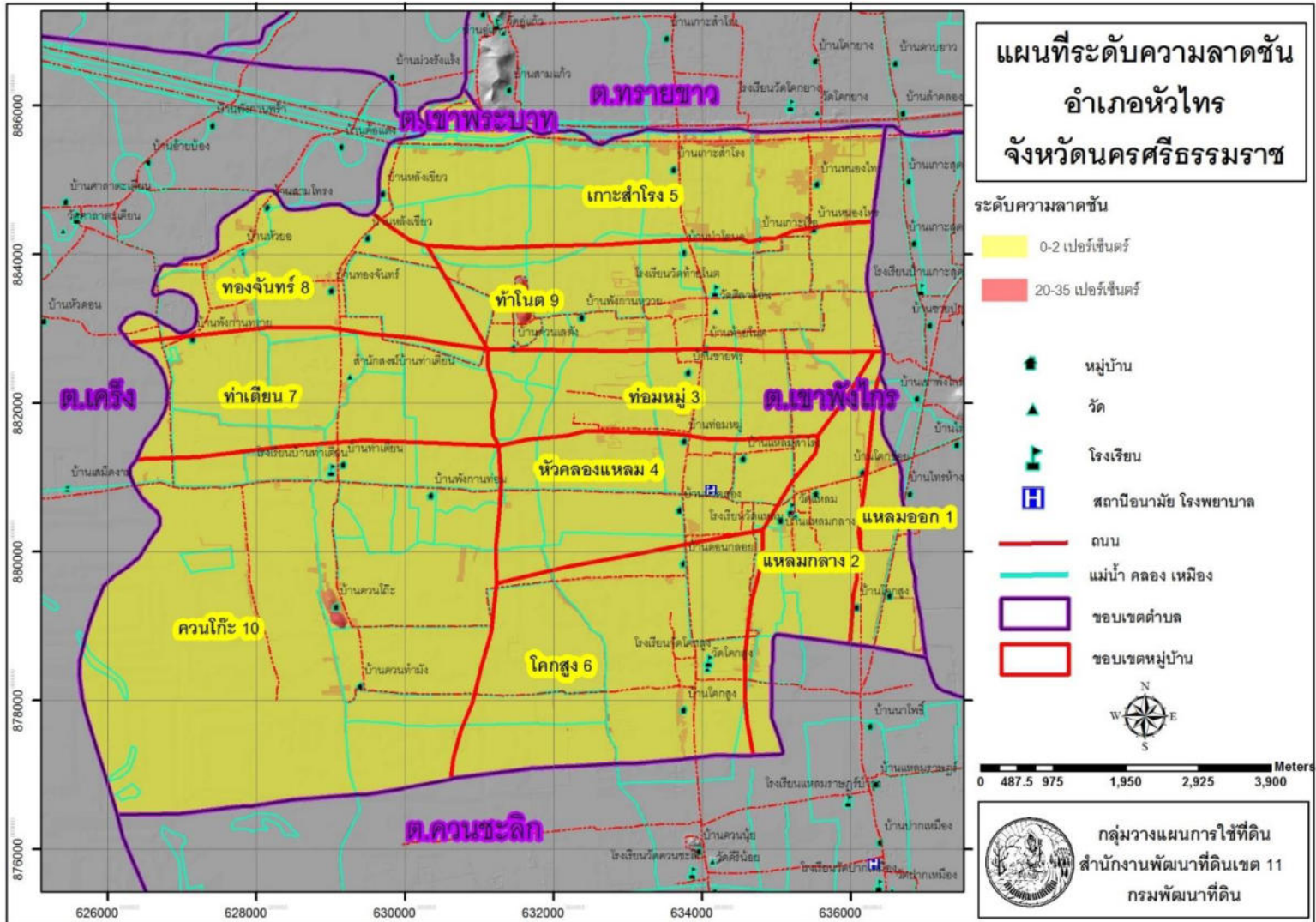
ที่มา : แผนพัฒนาสามปี

2.3 สภาพภูมิประเทศ

ลักษณะภูมิประเทศ สภาพพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นพื้นที่ราบเรียบหรือค่อนข้างราบเรียบ มีความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ มีลักษณะควนโดดอยู่บริเวณ หมู่ที่ 9 ควนแลตั้ง และหมู่ที่ 10 บ้านควนโก๊ะ ความสูงจากระดับทะเลปานกลางอยู่ระหว่าง 2.5-111 เมตร โดยลักษณะพื้นที่ที่มีความลาดเทจากทิศเหนือลงสู่ทิศตะวันตกเฉียงใต้ของพื้นที่ตำบล

รูปที่ 2-1 ที่ตั้ง อาณาเขต และสภาพภูมิประเทศ ตำบลแหลม อำเภอหัวไทร จังหวัดนครศรีธรรมราช

รูปที่ 2-2 ความลาดชัน ตำบลแหลม อำเภอหัวไทร จังหวัดนครศรีธรรมราช

2.4 สภาพภูมิอากาศ

จากการศึกษาสถิติภูมิอากาศของจังหวัดนครศรีธรรมราช (กองภูมิอากาศ, 2553) โดยฝ่ายกรรมวิธีข้อมูล กรมอุตุนิยมวิทยา พบว่าสภาพภูมิอากาศของจังหวัดนครศรีธรรมราช ประกอบด้วยข้อมูลด้านต่างๆ ดังนี้ (ตารางที่ 2-1)

1) ปริมาณน้ำฝน มีปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยตลอดปี 2057.1 มิลลิเมตร โดยเดือนพฤศจิกายนเป็นเดือนที่มีปริมาณน้ำฝนตกเฉลี่ยสูงสุด เท่ากับ 448.1 มิลลิเมตร และมีปริมาณน้ำฝนตกเฉลี่ยต่ำสุดเดือนกุมภาพันธ์ เท่ากับ 48.5 มิลลิเมตร มีจำนวนวันเฉลี่ยฝนตกรวมทั้งปี 167 วัน

2) อุณหภูมิ มีอุณหภูมิค่อนข้างสม่ำเสมอตลอดปี มีอุณหภูมิเฉลี่ยตลอดปี 27.1 องศาเซลเซียส อุณหภูมิเฉลี่ยสูงสุด 28.2 องศาเซลเซียส ในเดือนเมษายนและอุณหภูมิเฉลี่ยต่ำสุด 25.8 องศาเซลเซียส ในเดือนธันวาคม

3) ความชื้นสัมพัทธ์ มีความชื้นสัมพัทธ์เฉลี่ยทั้งปีร้อยละ 80.8 มีความชื้นสัมพัทธ์เฉลี่ยสูงสุดร้อยละ 86.1 ในเดือนพฤศจิกายน และมีความชื้นสัมพัทธ์เฉลี่ยต่ำสุดร้อยละ 77.8 ในเดือนเมษายน

4) ความสมดุลน้ำ การวิเคราะห์ช่วงฤดูเพาะปลูกเป็นการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อหาช่วงเวลาที่เหมาะสมในการเพาะปลูก โดยใช้ข้อมูลเกี่ยวกับปริมาณน้ำฝนรายเดือนเฉลี่ยและค่าศักยภาพการคายระเหยน้ำของพืชรายเดือนเฉลี่ย (Evapotranspiration: ETO) ซึ่งคำนวณโดยใช้โปรแกรม Cropwat (Version 4.3) เมื่อนำมาสร้างกราฟเพื่อหาช่วงระยะเวลาที่เหมาะสมในการปลูกพืช โดยพิจารณาจากช่วงระยะเวลาช่วงที่เส้นน้ำฝนอยู่เหนือเส้น 0.5 ETO มาหาช่วงเวลาที่เหมาะสมในการปลูกพืชของพื้นที่ลุ่มน้ำ (ภาพที่ 2-2) ได้ดังนี้

(1) ช่วงระยะเวลาที่เหมาะสมในการเพาะปลูก จะอยู่ในช่วงตั้งแต่กลางเดือนมีนาคมถึงปลายเดือนสิงหาคม ส่วนช่วงที่มีปริมาณน้ำฝนมากเกินพอสำหรับการเพาะปลูกมี 2 ช่วง คือช่วงระหว่างต้นเดือนพฤษภาคมถึงกลางเดือนมิถุนายน และต้นเดือนกันยายนถึงกลางเดือนมกราคม และหลังจากนั้นคือช่วงที่มีน้ำสำรองไว้ในดินสำหรับการเจริญเติบโต มีระยะประมาณ 15 วัน คือช่วงกลางเดือนถึงปลายเดือนกุมภาพันธ์

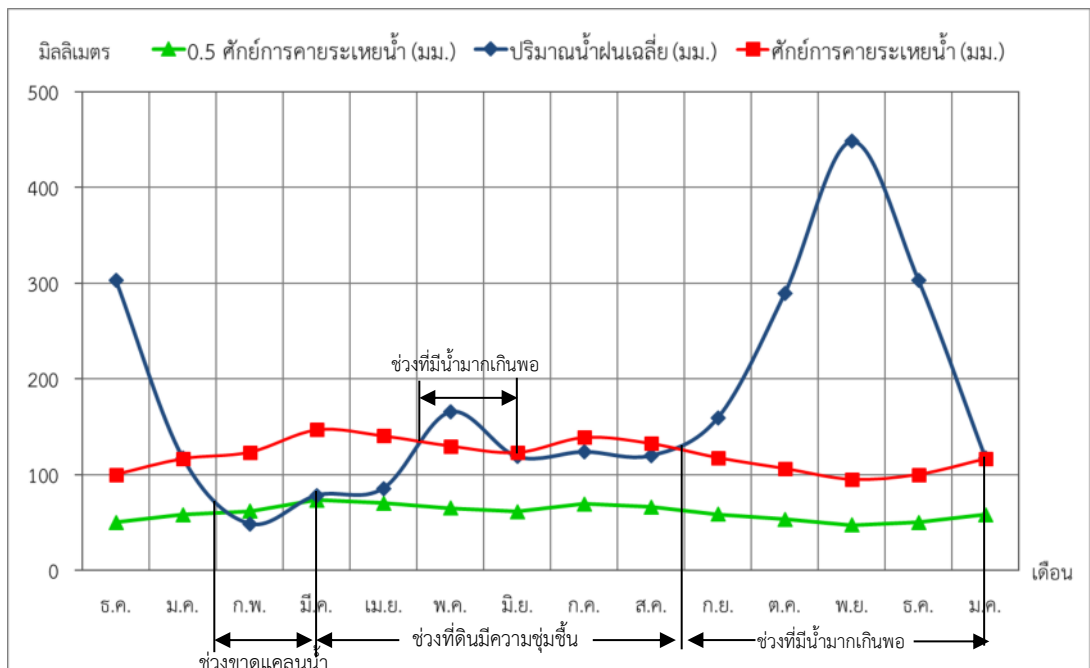
(2) ช่วงเวลาที่ไม่เหมาะสมต่อการเพาะปลูกพืช ซึ่งจะมีปริมาณน้ำฝนและการกระจายน้อยหรือไม่เพียงพอต่อการเจริญเติบโตของพืช ซึ่งจะอยู่ในช่วงต้นเดือนกุมภาพันธ์ถึงปลายเดือนมีนาคมของทุกปี

(3) ช่วงระยะเวลาที่ไม่เหมาะสมต่อการเพาะปลูกในช่วงเดือนมกราคมถึงเดือนกุมภาพันธ์ เป็นช่วงขาดน้ำ เนื่องจากปริมาณน้ำฝนและการกระจายของน้ำฝนน้อย มีค่าปริมาณน้ำฝนใกล้เคียงค่า 0.5 ของค่าศักยภาพการคายระเหยน้ำ ปริมาณน้ำฝน อาจไม่เพียงพอต่อการเจริญเติบโตของพืช การเพาะปลูกพืชควรระมัดระวังและจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องหาแหล่งน้ำสำรองไว้ใช้ เช่น สระน้ำ ในไร่นานอกเขตชลประทาน เป็นต้น

ตารางที่ 2-1 สถิติภูมิอากาศเฉลี่ย 10 ปี (พ.ศ.2544-2553) จังหวัดนครศรีธรรมราช

เดือน	ฝนตกเฉลี่ย ^{1/} (มม.)	จำนวนวันฝนตก ^{1/} (วัน)	อุณหภูมิ ^{1/} (องศาเซลเซียส)	ความชื้นสัมพัทธ์เฉลี่ย ^{1/} (เปอร์เซ็นต์)	ศักยภาพการคายระเหยน้ำ ^{2/} (มม.)	0.5 ศักยภาพการคายระเหยน้ำ ^{2/} (มม.)
มกราคม	117.6	10	25.9	82.0	116.5	58.2
กุมภาพันธ์	48.5	5	26.5	79.7	123.4	61.7
มีนาคม	78.2	6	27.5	78.5	146.7	73.3
เมษายน	85.5	8	28.2	77.8	140.4	70.2
พฤษภาคม	165.4	17	28.2	80.3	129.7	64.8
มิถุนายน	118.6	15	28.0	78.7	123.0	61.5
กรกฎาคม	123.7	15	27.6	78.2	138.8	69.4
สิงหาคม	119.7	16	27.6	78.2	132.3	66.1
กันยายน	159.1	18	27.2	81.2	117.5	58.7
ตุลาคม	289.1	20	26.6	85.0	106.1	53.3
พฤศจิกายน	448.1	20	26.1	86.1	94.8	47.4
ธันวาคม	303.1	17	25.8	83.8	100.0	50.0
รวม	2,057.1	167	-	-	1,469.6	735.0
เฉลี่ย	-	-	27.1	80.8	-	-

ที่มา : ฝ่ายกรรมวิธีข้อมูล กองภูมิอากาศ กรมอุตุนิยมวิทยา ปี พ.ศ. 2553¹ และค่าที่ได้จากการคำนวณ^{2/}

รูปที่ 2-3 กราฟสมดุลงน้ำ จังหวัดนครศรีธรรมราช

2.5 สภาพการใช้ที่ดินในปัจจุบัน

ผลจากการสำรวจวิเคราะห์สภาพการใช้ประโยชน์ที่ดินตำบลแหลม อำเภอบัวโพธิ์ จังหวัด นครศรีธรรมราช พบว่าสภาพการใช้ประโยชน์ที่ดินส่วนใหญ่ปลูกปาล์ม น้ำมัน ทำนาข้าว ปลูกพืชผัก ที่เหลือเป็นยางพารา ไม้ผลผสม ไม้ยืนต้นอื่นๆ และพื้นที่อื่นๆ (ตารางที่ 2-2 และภาพที่ 2-3)

2.5.1 พื้นที่เกษตรกรรม เนื้อที่ 39,170 ไร่ หรือร้อยละ 75.49 ของเนื้อที่ตำบล มีพืชเศรษฐกิจที่สำคัญ คือ

(1) นาข้าว เนื้อที่ประมาณ 10,787 ไร่ หรือร้อยละ 20.75 ของเนื้อที่ตำบล ได้แก่ นาไร่ 882 ไร่ หรือร้อยละ 1.70 ของเนื้อที่ตำบล นาทำ 9,905 ไร่ หรือร้อยละ 19.09 ของเนื้อที่ตำบล

(2) พืชไร่ เนื้อที่ประมาณ 2,307 ไร่ หรือร้อยละ 4.57 ของเนื้อที่ตำบล ได้แก่ แตงโม 40 ไร่ หรือร้อยละ 0.08 ของเนื้อที่ตำบล พริก 2,330 ไร่ หรือร้อยละ 4.49 ของเนื้อที่ตำบล

(3) ไม้ยืนต้น เนื้อที่ประมาณ 25,044 ไร่ หรือร้อยละ 48.27 ของเนื้อที่ตำบล ได้แก่ ไม้ยืนต้น 2,373 ไร่ หรือร้อยละ 4.57 ของเนื้อที่ตำบล ยางพารา 1,033 ไร่ หรือร้อยละ 1.99 ของเนื้อที่ตำบล ปาล์ม น้ำมัน 21,425 ไร่ หรือร้อยละ 41.29 ของเนื้อที่ตำบล สน 175 ไร่ หรือร้อยละ 0.34 ของเนื้อที่ตำบล และกระถิน 38 ไร่ หรือร้อยละ 0.07 ของเนื้อที่ตำบล

(4) ไม้ผล เนื้อที่ประมาณ 425 ไร่ หรือร้อยละ 0.82 ของเนื้อที่ตำบล ได้แก่ ไม้ผลไร่ 127 ไร่ หรือร้อยละ 0.24 ของเนื้อที่ตำบล มะพร้าว 243 ไร่ หรือร้อยละ 0.47 ของเนื้อที่ตำบล มะม่วง 6 ไร่ หรือร้อยละ 0.01 ของเนื้อที่ตำบล และกล้วย 49 ไร่ หรือร้อยละ 0.09 ของเนื้อที่

(5) พืชผัก เนื้อที่ประมาณ 489 ไร่ หรือร้อยละ 0.94 ของเนื้อที่ตำบล

(6) ทุ่งหญ้าเลี้ยงสัตว์ เนื้อที่ประมาณ 35 ไร่ หรือร้อยละ 0.07 ของเนื้อที่ตำบล ได้แก่ ทุ่งหญ้าเลี้ยงสัตว์ 28 ไร่ หรือร้อยละ 0.55 ของเนื้อที่ตำบล โรงเรือนเลี้ยงสัตว์ 7 ไร่ หรือร้อยละ 0.01 ของเนื้อที่ตำบล

(7) สถานที่เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ เนื้อที่ประมาณ 20 ไร่ หรือร้อยละ 0.04 ของเนื้อที่ตำบล

2.5.2 พื้นที่ป่าไม้ เนื้อที่ 4,406 ไร่ หรือร้อยละ 8.49 ของเนื้อที่ตำบล ได้แก่ ป่าพรุสภาพพื้นที่ เนื้อที่ 4,062 ไร่ หรือร้อยละ 7.83 ของเนื้อที่ตำบล และป่าพรุสมบูรณ์ เนื้อที่ 344 ไร่ หรือร้อยละ 0.66 ของเนื้อที่ตำบล

2.5.3 พื้นที่เบ็ดเตล็ด เนื้อที่ 6,751 ไร่ หรือร้อยละ 18.85 ของเนื้อที่ตำบลคดงน้อย ได้แก่ ทุ่งหญ้าธรรมชาติ เนื้อที่ 1,858 ไร่ หรือร้อยละ 3.58 ของเนื้อที่ตำบล ทุ่งหญ้าสลับไม้พุ่ม/ไม้ละเมาะ เนื้อที่ 252 ไร่ หรือร้อยละ 0.49 ของเนื้อที่ตำบล พื้นที่ลุ่ม เนื้อที่ 730 ไร่ หรือร้อยละ 1.41 ของเนื้อที่ตำบล พื้นที่ถม เนื้อที่ 16 ไร่ หรือร้อยละ 0.03 ของเนื้อที่ตำบล

2.5.4 พื้นที่ชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง เนื้อที่ 3,056 ไร่ หรือร้อยละ 5.89 ของเนื้อที่ตำบล ได้แก่ หมู่บ้าน สถานที่ราชการและสถาบันต่างๆ ถนน และโรงงานอุตสาหกรรม

2.5.5 พื้นที่น้ำ เนื้อที่ 2,397 ไร่ หรือร้อยละ 4.62 ของเนื้อที่ตำบล ได้แก่

(1) แหล่งน้ำตามธรรมชาติ ได้แก่ ลำน้ำ ลำคลองต่างๆ เช่น คลองชะอวด-แพรงเมืองรวมเนื้อที่ 98 ไร่ หรือร้อยละ 0.19 ของเนื้อที่ตำบล

(2) แหล่งน้ำที่มนุษย์สร้างขึ้น ได้แก่ บ่อน้ำในไร่นา และคลองชลประทาน รวมเนื้อที่ 2,299 ไร่ หรือร้อยละ 4.43 ของเนื้อที่ตำบล

ตารางที่ 2-2 สภาพการใช้ที่ดินตำบลแหลม อำเภอบัวใหญ่ จังหวัดนครราชสีมา

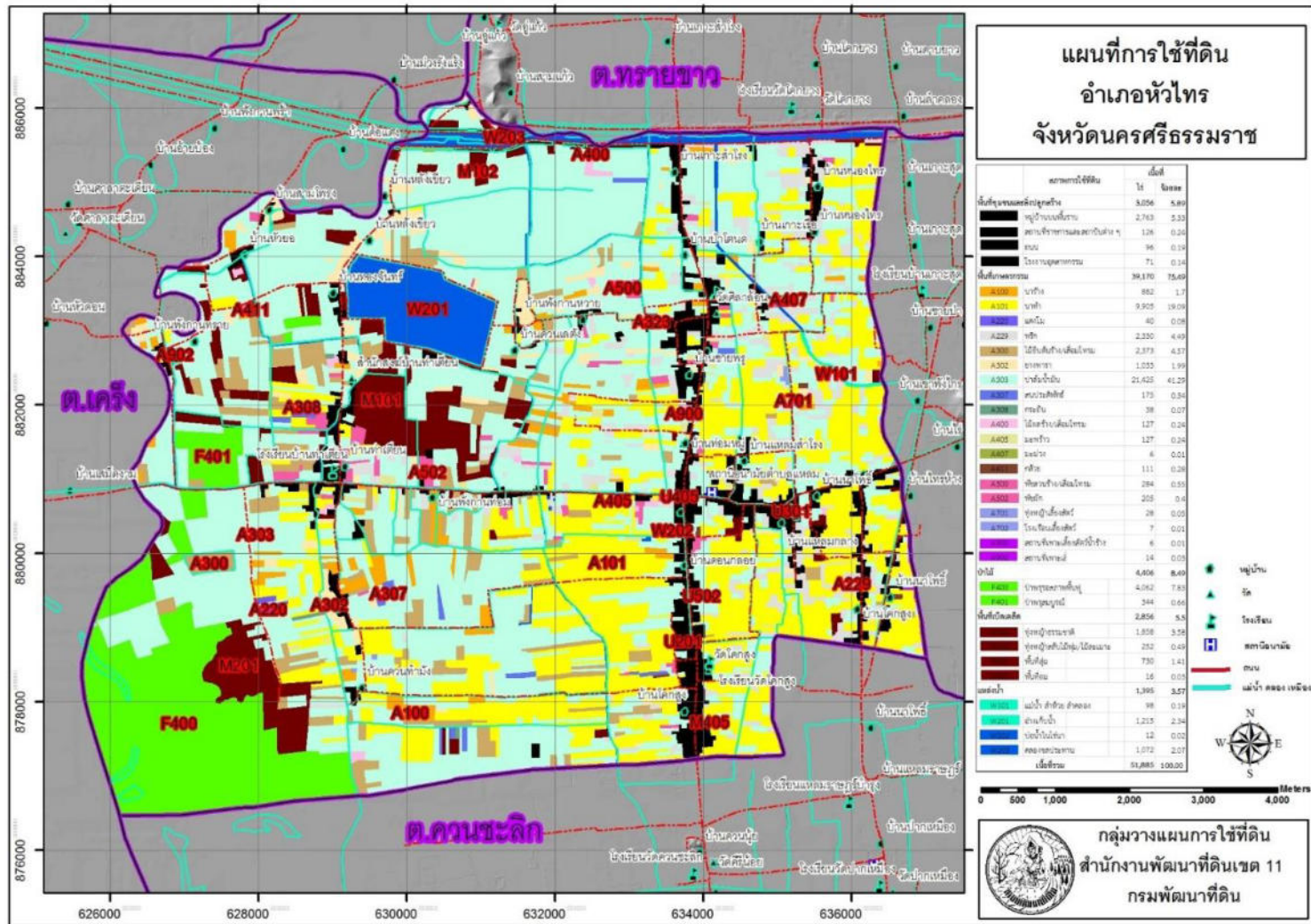
หน่วยแผนที่	สภาพการใช้ที่ดิน	เนื้อที่	
		ไร่	ร้อยละ
U	พื้นที่ชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง	3,056	5.89
	U201 หมู่บ้านบนพื้นราบ	2,763	5.33
	U301 สถานที่ราชการและสถาบันต่าง ๆ	126	0.24
	U405 ถนน	96	0.19
	U502 โรงงานอุตสาหกรรม	71	0.14
A	พื้นที่เกษตรกรรม	39,170	75.49
	A100 นาไร่	882	1.70
	A101 นาทำ	9,905	19.09
	A220 แดงโม	40	0.08
	A229 พริก	2,330	4.49
	A300 ไม้ยืนต้นไร่/เสื่อมโทรม	2,373	4.57
	A302 ยางพารา	1,033	1.99
	A303 ปาล์มน้ำมัน	21,425	41.29
	A307 สบประติพัทธ์	175	0.34
	A308 กระถิน	38	0.07
	A400 ไม้ผลไร่/เสื่อมโทรม	127	0.24
	A405 มะพร้าว	127	0.24
	A407 มะม่วง	6	0.01
	A411 กล้าย	111	0.28
	A500 พืชสวนไร่/เสื่อมโทรม	284	0.55
	A502 พืชผัก	205	0.40
	A701 ทุ่งหญ้าเลี้ยงสัตว์	28	0.05
	A702 ไร่เลี้ยงสัตว์	7	0.01
	A900 สถานที่เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำไร่	6	0.01
	A902 สถานที่เพาะเลี้ยงปลา	14	0.03

ตารางที่ 2-2 (ต่อ)

หน่วยแผนที่	สภาพการใช้ที่ดิน	เนื้อที่	
		ไร่	ร้อยละ
F ป่าไม้		4,406	8.49
F400	ป่าพรุรอสภาพฟื้นฟู	4,062	7.83
F401	ป่าพรุสมบูรณ์	344	0.66
M พื้นที่เบ็ดเตล็ด		2,856	5.50
M101	ทุ่งหญ้าธรรมชาติ	1,858	3.58
M102	ทุ่งหญ้าสลับไม้พุ่ม/ไม้ละเมาะ	252	0.49
M201	พื้นที่ลุ่ม	730	1.41
M405	พื้นที่ถม	16	0.03
W แหล่งน้ำ		1,395	3.57
W101	แม่น้ำ ลำห้วย ลำคลอง	98	0.19
W201	อ่างเก็บน้ำ	1,215	2.34
W202	บ่อน้ำในไร่นา	12	0.02
W203	คลองชลประทาน	1,072	2.07
รวมเนื้อที่ทั้งหมด		51,885	100.00

หมายเหตุ : เนื้อที่คำนวณด้วยโปรแกรมระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์

ที่มา : ดัดแปลงจากกลุ่มวางแผนการใช้ที่ดิน สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 11 กรมพัฒนาที่ดิน (2561)

รูปที่ 2-4 สภาพการใช้ที่ดิน ตำบลแหลม อำเภอหัวไทร จังหวัดนครศรีธรรมราช

บทที่ 3

ทรัพยากรธรรมชาติ

ทรัพยากรธรรมชาติในตำบลแหลม อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดนครศรีธรรมราช คือ 1)ทรัพยากรป่าไม้ 2) ทรัพยากรน้ำ และ3)ทรัพยากรที่ดิน โดยมีรายละเอียดดังนี้

3.1 ทรัพยากรป่าไม้

3.1.1 พื้นที่ป่าไม้ตามกฎหมายและมติคณะรัฐมนตรี แบ่งออกเป็น 1 ชนิด คือ

(1) เขตห้ามล่าสัตว์ป่า เนื้อที่ 28,155 ไร่ หรือร้อยละ 54.25 ของพื้นที่ตำบล ประกอบด้วย เขตรักษาห้ามล่าสัตว์ทะเลน้อย (รูปที่ 3-1)

3.1.2 ชั้นคุณภาพลุ่มน้ำ (ตามมติคณะรัฐมนตรี วันที่ 28 พฤษภาคม 2528) ได้แก่ ชั้นที่ 5 เนื้อที่ 51,855 ไร่ (รูปที่ 3-2)

3.2 ทรัพยากรน้ำ

3.2.1 แหล่งน้ำตามธรรมชาติ เป็นแหล่งน้ำที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ (รูปที่ 3-3) ได้แก่

(1) คลองชะอวดแพรกเมือง เป็นคลองที่กรมชลประทานดำเนินการ กั้นคลองกว้าง 150 ม. ลึก 5 ม. ยาวประมาณ 1.5 กม. ที่มีแนวคลองในแนวทิศตะวันตก – ทิศตะวันออก ทำหน้าที่ผันน้ำหลากจาก ชุมชนระบายลงสู่อ่าวไทย บริเวณปากน้ำแพรกเมือง

(2) คลองอาทิตย์ เป็นคลองที่อยู่ในส่วนระบบคลองในเขตชุมชน วางตัวในแนวทิศเหนือ-ใต้

(3) คลองเอียด เป็นคลองที่อยู่ในส่วนระบบคลองในเขตชุมชน วางตัวในแนวทิศเหนือ-ใต้

(4) คลองแหลม เป็นคลองที่อยู่ในส่วนระบบคลองในเขตชุมชน วางตัวในแนวทิศเหนือ-ใต้

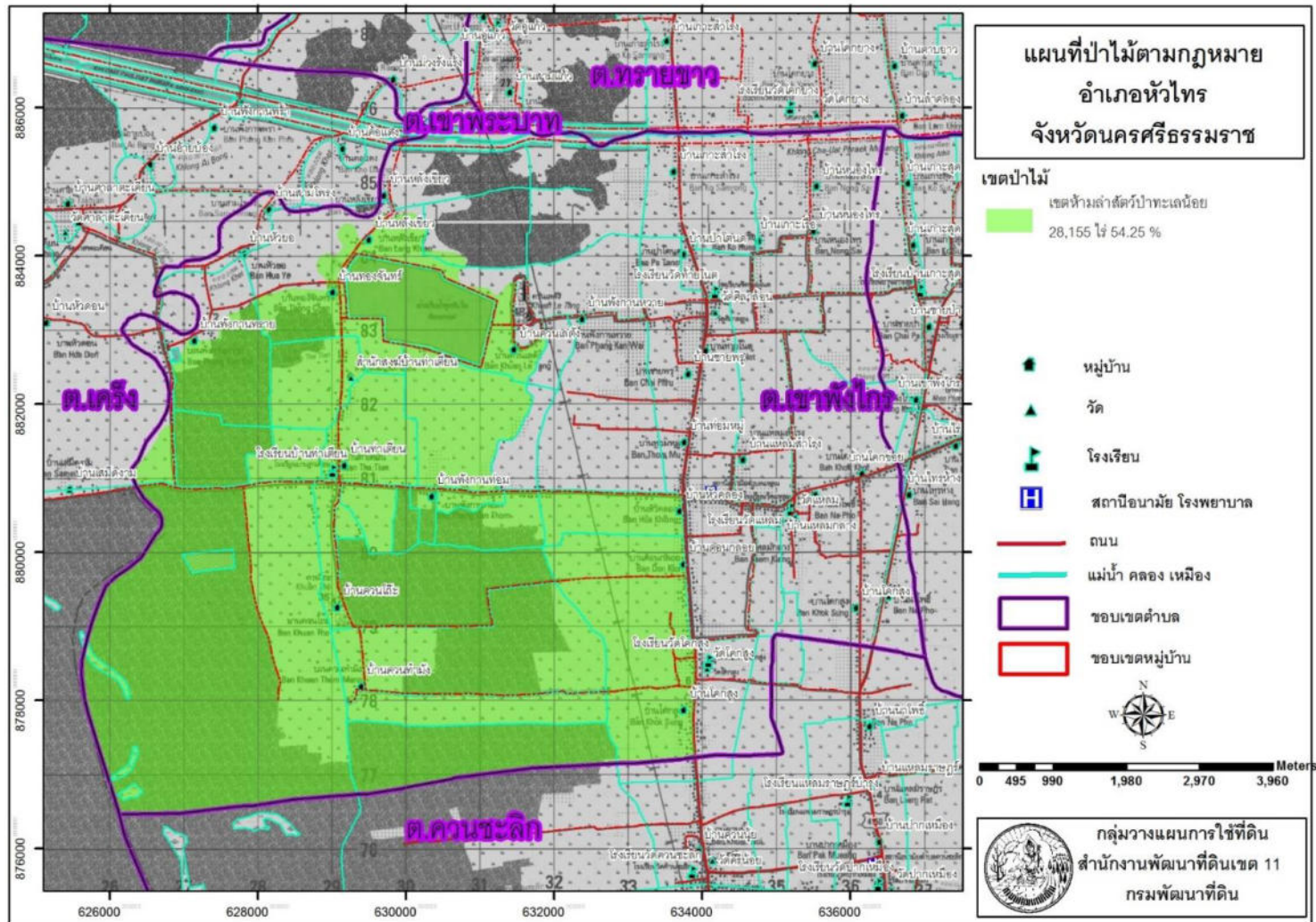
3.2.2 แหล่งน้ำที่สร้างขึ้น เป็นแหล่งน้ำที่มีการพัฒนาขึ้นมา เพื่อประโยชน์การเกษตร อุปโภคและ บริโภค ประกอบด้วยโครงการชลประทานขนาดเล็ก บ่อบาดาล และบ่อน้ำตื้น (รูปที่ 3-3) ได้แก่

(1) เหมือง และคลองซอย กระจายอยู่ทั่วตำบล

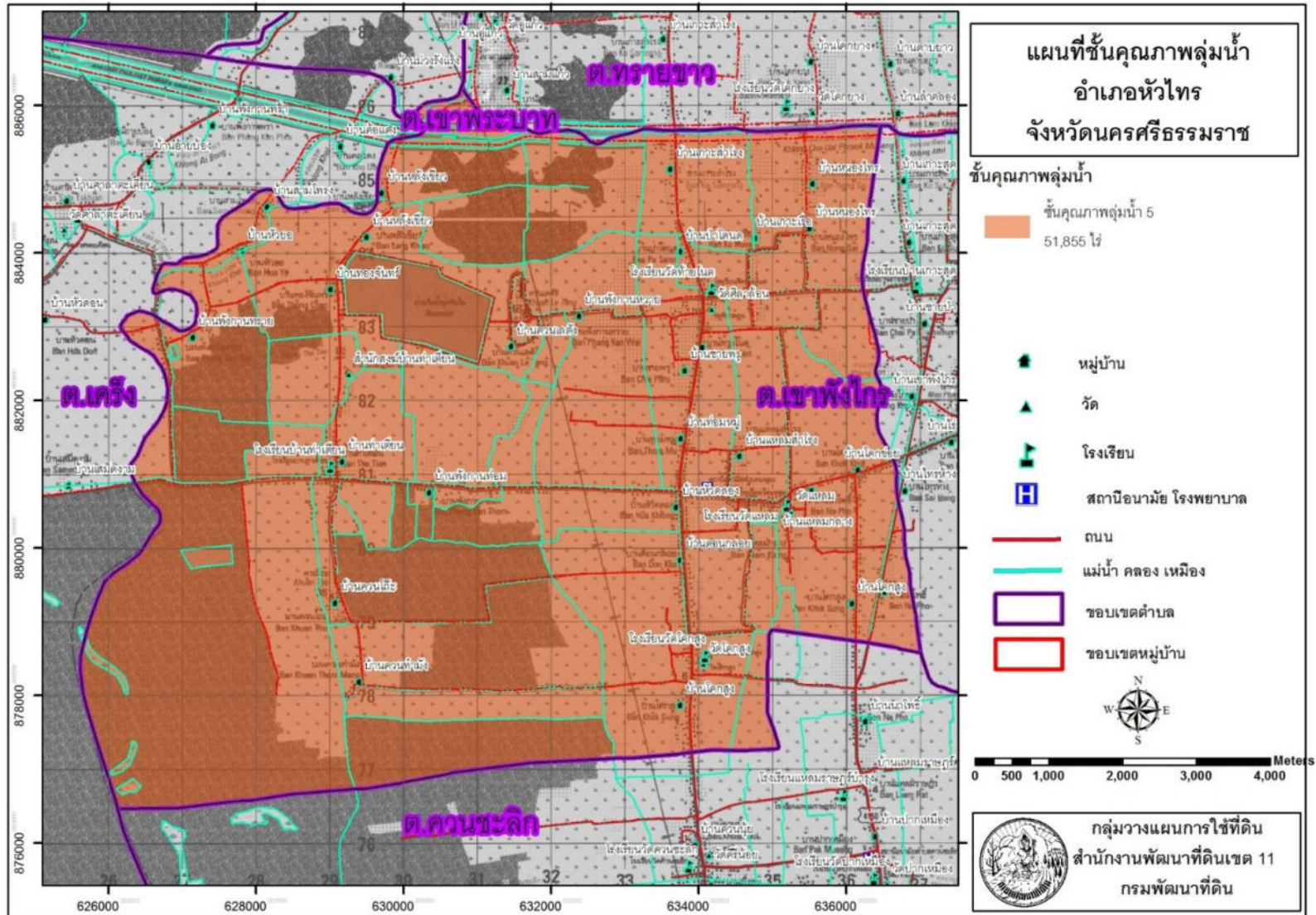
(2) จำนวนบ่อบาดาล 2 แห่ง

(3) แหล่งน้ำของกรมพัฒนาที่ดิน เป็นสระน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน ขนาด 1,260 ลูกบาศก์เมตร 2 บ่อ

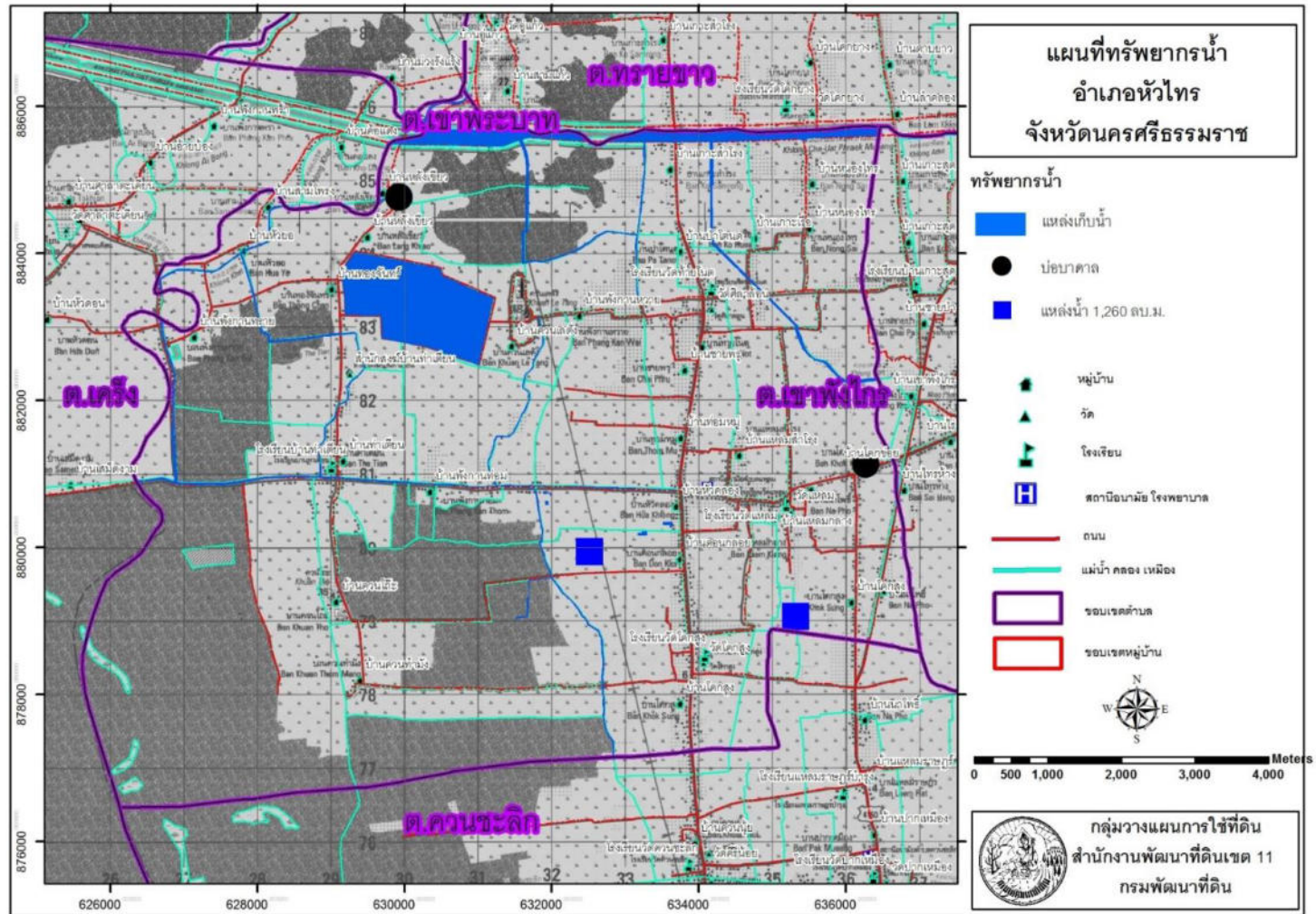
(4) อ่างเก็บน้ำทุ่งทับใน พื้นที่ประมาณ 1,000 ไร่ ลึกถึงระดับ -4.00 ม.(รทก.)

รูปที่ 3-1 ป่าไม้ตามกฎหมาย ตำบลแหลม อำเภอหัวไทร จังหวัดนครศรีธรรมราช

รูปที่ 3-2 ชั้นคุณภาพลุ่มน้ำ ตำบลแหลม อำเภอหัวไทร จังหวัดนครศรีธรรมราช

รูปที่ 3-3 ทรัพยากรน้ำ ตำบลแหลม อำเภอหัวไทร จังหวัดนครศรีธรรมราช

3.3 ทรัพยากรดิน

3.3.1 สถานภาพทรัพยากรดิน

ทรัพยากรดินในพื้นที่ตำบลแหลม อำเภอกว๊านพะเยา จังหวัดนครศรีธรรมราช สามารถสรุปหน่วยแผนที่ดิน ได้ดังนี้

1) ชุดดินบาเจาะ Series Bc มีลักษณะเป็นดินทรายสีมาก ตลอดชั้นดินมีเนื้อดินเป็นทรายหรือดินทรายปนดินร่วน ดินบนมีสีน้ำตาลหรือสีน้ำตาลปนเหลือง ปฏิกริยาดินเป็นกรดจัดถึงเป็นกรดปานกลาง (pH 5.5-6.0) ดินล่างมีเนื้อดินเป็นทรายหรือทรายปนดินร่วน สีน้ำตาล น้ำตาลปนเหลืองหรือเหลืองปนแดง ปฏิกริยาดินเป็นกรดจัดมากถึงเป็นกรดเล็กน้อย (pH 5.0-6.5) การระบายน้ำอยู่ในระดับค่อนข้างมาก การซึมผ่านได้ของน้ำอยู่ในระดับเร็ว และการไหลบ่าของน้ำบนผิวดินอยู่ในระดับปานกลางถึงเร็ว

ข้อจำกัด ดินทรายจัด ความอุดมสมบูรณ์ต่ำ และขาดแคลนน้ำ

ข้อเสนอแนะ ควรมีการปรับปรุงดินด้วยพืชปุ๋ยสดหรือปรับปรุงหลุมปลูกด้วยปุ๋ยหมักหรือปุ๋ยคอกร่วมกับปุ๋ยอินทรีย์น้ำ พด.2 และปุ๋ยเคมี พัฒนาแหล่งน้ำและระบบการให้น้ำในแปลงปลูกพืชเพื่อไว้ใช้ในเวลาที่พืชขาดน้ำ

ชุดดินบาเจาะ พบ 1 หน่วยแผนที่ดิน มีเนื้อที่ 210 ไร่ หรือร้อยละ 0.40 ของพื้นที่ตำบล

- หน่วยแผนที่ดิน Bc-lsA/d5,E0 ชุดดินบาเจาะ มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนดินทราย มีความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ เป็นดินลึก ไม่มีการกร่อน มีเนื้อที่ 210 ไร่ หรือร้อยละ 0.40 ของพื้นที่ตำบล

2) ชุดดินเชียรใหญ่ Series Cyi ลักษณะเป็นดินเหนียวสีมาก ดินบนมีเนื้อดินเป็นดินร่วนเหนียวปนทรายแป้งปนเศษพืช (หรือมีชั้นดินอินทรีย์บางๆ สีน้ำตาลเข้มทับอยู่ด้านบน) สีเทา ปฏิกริยาดินเป็นกรดจัดมาก (pH 4.5-5.0) ดินล่างมีเนื้อดินเป็นดินเหนียวหรือดินเหนียวปนทรายแป้ง สีเทามีจุดประสีน้ำตาล และชั้นถัดไปภายในความลึก 50 ซม. เป็นดินเลนสีเทาหรือสีเทาปนน้ำเงินของตะกอนน้ำทะเลที่มีสารประกอบกำมะถันมาก (pyrite: FeS₂) ปฏิกริยาดินเป็นกรดเล็กน้อยถึงเป็นกลาง (pH 6.5-7.0) มีศักยภาพเป็นดินเปรี้ยวจัด หรือดินกรดกำมะถัน เมื่อดินแห้ง การระบายน้ำอยู่ในระดับเร็วมาก การซึมผ่านได้ของน้ำอยู่ในระดับช้า และการไหลบ่าของน้ำบนผิวดินอยู่ในระดับช้า

ข้อจำกัด ดินเปรี้ยวจัดพบระดับต้น มีธาตุอะลูมิเนียม เหล็ก และแมงกานีสสูงละลายออกมามากจนเป็นพิษต่อพืช ธาตุฟอสฟอรัสสูงตรึงพืชดูดไปใช้ไม่ได้ และมีน้ำแช่ขังนานในรอบปี

ข้อเสนอแนะ ควรมีการปรับปรุงดินด้วยวัสดุปูนตามความต้องการของดิน ร่วมกับการไถกลบพืชปุ๋ยสดและปุ๋ยอินทรีย์น้ำ พด.2 พัฒนาแหล่งน้ำจัดไว้ใช้ในเวลาที่พื้นที่ขาดน้ำ ควบคุมและลดความเป็นกรดของดิน ส่วนบริเวณที่เป็นป่าเสม็ด ควรจะรักษาสภาพป่าไว้ ไม่ควรนำมาใช้ประโยชน์ทางการเกษตร เนื่องจากดินมีศักยภาพค่อนข้างต่ำและยากต่อการจัดการที่ดิน

ชุดดินเชียรใหญ่ พบ 2 หน่วยแผนที่ดิน มีเนื้อที่ 4,914 ไร่ หรือร้อยละ 9.48 ของพื้นที่ตำบล

- หน่วยแผนที่ดิน Cyi-silA/d5,E0 ชุดดินเชียรใหญ่ มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทรายแป้ง มีความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ เป็นดินลึก ไม่มีการกร่อน มีเนื้อที่ 888 ไร่ หรือร้อยละ 1.71 ของพื้นที่ตำบล

- หน่วยแผนที่ดิน Cyi-rb-siA/d5,E0 ชุดดินเชียรใหญ่ ที่มีการยกกรอง เนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทรายแป้ง มีความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ เป็นดินลึก ไม่มีการกร่อน มีเนื้อที่ 4,026 ไร่ หรือร้อยละ 7.77 ของพื้นที่ตำบล

3) ชุดดินคองหงส์ Series Kh ลักษณะดินเป็นดินร่วนหยาบลึกมาก ดินบนมีเนื้อดินเป็นทรายปนดินร่วนหรือดินร่วนปนทรายมีสีน้ำตาล ปฏิกริยาดินเป็นกรดจัดถึงเป็นกรดปานกลาง (pH 5.0-6.0) ดินล่างมีเนื้อดินเป็นดินร่วนปนทราย มีสีน้ำตาลหรือสีน้ำตาลปนเหลือง อาจพบดินร่วนเหนียวปนทรายในดินล่างชั้นถัดไป ปฏิกริยาดินเป็นกรดจัดมากถึงเป็นกรดจัด (pH 4.5-5.5) การระบายน้ำอยู่ในระดับดี การซึมผ่านได้ของน้ำอยู่ในระดับปานกลางถึงเร็ว การไหลบ่าของน้ำบนผิวดินอยู่ในระดับเร็ว

ข้อจำกัด ความอุดมสมบูรณ์ต่ำ ดินค่อนข้างเป็นทรายและสภาพพื้นที่มีความลาดชันหน้าดินง่ายต่อการถูกชะล้างพังทลาย และขาดแคลนน้ำ

ข้อเสนอแนะ ควรปรับปรุงดินด้วยปุ๋ยสดหรือปรับปรุงหลุมปลูกด้วยปุ๋ยหมักหรือปุ๋ยคอกร่วมกับปุ๋ยเคมีและปุ๋ยอินทรีย์น้ำ พด.2 มีระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ เช่น ปลูกพืชคลุมดิน ทำแนวรั้วหญ้าแฝกหรือฐานหญ้าแฝกเฉพาะต้น พัฒนาแหล่งน้ำและระบบการให้น้ำในแปลงปลูกพืชไว้ใช้ในเวลาที่พืชขาดน้ำ

ชุดดินคองหงษ์ พบ 1 หน่วยแผนที่ดิน มีเนื้อที่ 16 ไร่ หรือร้อยละ 0.03 ของพื้นที่ตำบล

- หน่วยแผนที่ดิน Kh-siA/d5,E0 ชุดดินคองหงส์ มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนดินทราย มีความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ เป็นดินลึก ไม่มีการกร่อน มีเนื้อที่ 16 ไร่ หรือร้อยละ 0.03 ของพื้นที่ตำบล

4) ชุดดินมูโน๊ะ Series Mu ลักษณะดินเป็นดินเหนียวลึกมาก ดินบนมีเนื้อดินเป็นดินร่วนเหนียวถึงเป็นดินร่วนเหนียวปนทรายแป้ง มีสีดำหรือน้ำตาลปนเทา ปฏิกริยาดินเป็นกรดจัดมาก (pH 4.5-5.0) ดินล่างมีเนื้อดินเป็นดินเหนียวหรือดินเหนียวปนทรายแป้ง มีจุดประสีเหลือง น้ำตาล และมีจุดประสีเหลืองฟางข้าวของสารประกอบจาโรไซต์ (jarosite mottles) ปฏิกริยาดินเป็นกรดรุนแรงมากถึงเป็นกรดรุนแรงมากที่สุด (pH 3.5-4.0) และช่วงความลึก 50-100 ซม. เป็นดินเลนสีเทา มีสารประกอบกำมะถัน (pyrite: FeS₂) มาก ปฏิกริยาดินเป็นกรดจัดถึงเป็นกรดเล็กน้อย (pH 5.0-6.5) การระบายน้ำอยู่ในระดับเลว การซึมผ่านได้ของน้ำอยู่ในระดับปานกลาง การไหลบ่าของน้ำบนผิวดินอยู่ในระดับช้า

ข้อจำกัด ดินเป็นกรดจัดมาก เนื่องจากสารประกอบกำมะถัน มีธาตุอะลูมิเนียม เหล็ก และแมงกานีสถูกละลายออกมามากจนเป็นพิษต่อพืช ธาตุฟอสฟอรัสถูกตรึงพืชดูดไปใช้ไม่ได้

ข้อเสนอแนะ ควรมีการปรับปรุงดินด้วยวัสดุปูนตามความต้องการปูนของดิน ไถกลบพืชปุ๋ยสดร่วมกับการใช้ปุ๋ยเคมีและปุ๋ยอินทรีย์น้ำ พด.2 พัฒนาแหล่งน้ำจัดไว้ล้าง ควบคุมและใช้ในเวลาที่พืชขาดน้ำ จัดระบบการให้น้ำและระบายน้ำแยกส่วนกัน

ชุดดินมูโน๊ะ พบ 2 หน่วยแผนที่ดิน มีเนื้อที่ 24,588 ไร่ หรือร้อยละ 47.39 ของพื้นที่ตำบล

- หน่วยแผนที่ดิน Mu-siA/d5,E0 ชุดดินมูโน๊ะ มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนเหนียวปนทรายแป้ง มีความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ เป็นดินลึก ไม่มีการกร่อน มีเนื้อที่ 9,524 ไร่ หรือร้อยละ 18.36 ของพื้นที่ตำบล

- หน่วยแผนที่ดิน Mu-rb-siA/d5,E0 ชุดดินมูโน๊ะ ที่มีการยกกรอง มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนเหนียวปนทรายแป้ง มีความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ เป็นดินลึก ไม่มีการกร่อน มีเนื้อที่ 15,064 ไร่ หรือร้อยละ 29.03 ของพื้นที่ตำบล

5) ชุดดินระแวง Series Ra ลักษณะดินเป็นดินลึก ดินบนเป็นดินร่วน มีสีดำหรือเทาที่มีอินทรีย์วัตถุมาก ดินล่างเป็นดินเหนียวหรือดินเหนียวปนทรายแป้ง สีน้ำตาลปนเทา มีจุดประสีเหลือง และถดลงไปถึงความลึก 50-100 ซม. มีลักษณะเป็นดินเลนสีเทาปนน้ำเงินที่มีสารประกอบกำมะถัน (pyrite: FeS_2) มาก เป็นดินเปรี้ยวจัดที่กำลังมีการตกกำมะถันเกิดขึ้น (actual acid sulfate soil) ไม่พบจุดประสีเหลืองฟางข้าว (jarosite mottles) ดินนี้จะเป็กรดเพิ่มมากขึ้นอย่างรวดเร็วถ้ามีการทำให้ดินแห้งเป็นระยะเวลานาน การระบายน้ำอยู่ในระดับเลวมาก การซึมผ่านได้ของน้ำอยู่ในระดับช้าการไหลบ่าของน้ำบนผิวดินอยู่ในระดับช้า

ข้อจำกัด ดินเป็นกรดจัดมาก ธาตุอะลูมิเนียม เหล็กและแมงกานีสถูกละลายออกมา มากจนเป็นพิษต่อพืช ธาตุฟอสฟอรัสถูกตรึงพืชดูดไปใช้ไม่ได้ ดินมีโครงสร้างแน่นทึบและมีน้ำแข็ง

ข้อเสนอแนะ ต้องมีการควบคุมน้ำเพื่อป้องกันการเกิดกรดของดิน มีการจัดการที่เหมาะสมเพื่อลดความเป็นพิษของสารบางอย่าง เช่น เหล็กและซัลเฟอร์ ตลอดจนการใช้ปุ๋ยและปุ๋ย ถ้ามีแหล่งน้ำพอและสามารถป้องกันน้ำท่วมได้ อาจยกร่องเพื่อปลูกพืชล้มลุกและผลไม้บางชนิด

ชุดดินระแวง พบ 2 หน่วยแผนที่ดิน มีเนื้อที่ 3,490 ไร่ หรือร้อยละ 6.73 ของพื้นที่ตำบล

- หน่วยแผนที่ดิน Ra-sicA/d5,E0 ชุดดินระแวง มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนเหนียวปนทรายแป้ง มีความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ เป็นดินลึก ไม่มีการกร่อน มีเนื้อที่ 1,691 ไร่ หรือร้อยละ 3.26 ของพื้นที่ตำบล

- หน่วยแผนที่ดิน Ra-rb-sicA/d5,E0 ชุดดินระแวง ที่มีการกร่อน มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนเหนียวปนทรายแป้ง มีความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ เป็นดินลึก ไม่มีการกร่อน มีเนื้อที่ 1,799 ไร่ หรือร้อยละ 3.47 ของพื้นที่ตำบล

6) ชุดดินระนอง Series Ran ลักษณะดินเป็นดินเหนียวลึกมาก ดินบนมีเนื้อดินเป็นดินร่วนปนดินเหนียว ดินร่วนเหนียวปนทรายแป้ง หรือดินเหนียว สีดำหรือน้ำตาลปนเทา ปฏิกริยาดินเป็นกรดจัดถึงเป็นด่างเล็กน้อย (pH 5.5-7.5) ดินล่างมีเนื้อดินเป็นดินเหนียว หรือดินเหนียวปนทรายแป้ง สีเทา ปฏิกริยาดินเป็นกลางถึงเป็นด่างปานกลาง (pH 7.0-8.0) พบจุดประสีเหลือง หรือน้ำตาล ทุกชั้นดิน การระบายน้ำอยู่ในระดับเลว การซึมผ่านได้ของน้ำอยู่ในระดับช้า การไหลบ่าของน้ำบนผิวดินอยู่ในระดับช้า

ข้อเสนอแนะ ชุดดินนี้เหมาะสมต่อการทำนาข้าว หรือยกร่องให้น้ำไม่ท่วมปลูกพืชผัก ไม้ยืนต้น และไม้ผล แต่ควรมีการใช้ปุ๋ยเคมี เพื่อช่วยเพิ่มผลผลิต

ชุดดินระนอง พบ 2 หน่วยแผนที่ดิน มีเนื้อที่ 13,057 ไร่ หรือร้อยละ 25.16 ของพื้นที่ตำบล

- หน่วยแผนที่ดิน Ran-sicA/d5,E0 ชุดดินระนอง มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนเหนียวปนทรายแป้ง มีความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ เป็นดินลึก ไม่มีการกร่อน มีเนื้อที่ 5,943 ไร่ หรือร้อยละ 11.45 ของพื้นที่ตำบล

- หน่วยแผนที่ดิน Ran-rb-sicA/d5,E0 ชุดดินระนอง ที่มีการกร่อน มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนเหนียวปนทรายแป้ง มีความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ เป็นดินลึก ไม่มีการกร่อน มีเนื้อที่ 7,114 ไร่ หรือร้อยละ 13.71 ของพื้นที่ตำบล

7) พื้นที่ลาดชันเชิงซ้อน (SC) มีความลาดชันมากกว่า 35 เปอร์เซ็นต์ สภาพพื้นที่สูงชันถึงสูงชันมากที่สุด มีเนื้อที่ 120 ไร่ หรือร้อยละ 0.23 ของพื้นที่ตำบล

8) พื้นที่เบ็ดเตล็ด (Miscellaneous areas) มีเนื้อที่ 5,490 ไร่ หรือร้อยละ 10.58 ของพื้นที่ตำบล ประกอบด้วย 6 หน่วยแผนที่ดิน คือ

8.1) หน่วยแผนที่ดิน U : พื้นที่ชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง มีเนื้อที่ 2,958 ไร่ หรือร้อยละ 5.70 ของพื้นที่ตำบล

8.2) หน่วยแผนที่ดิน Pit : บ่อขุด มีเนื้อที่ 16 ไร่ หรือร้อยละ 0.03 ของพื้นที่ตำบล

8.3) หน่วยแผนที่ดิน Road : ถนน มีเนื้อที่ 96 ไร่ หรือร้อยละ 0.19 ของพื้นที่ตำบล

8.4) หน่วยแผนที่ดิน FS : ฟาร์มเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ มีเนื้อที่ 14 ไร่ หรือร้อยละ 0.03 ของพื้นที่ตำบล

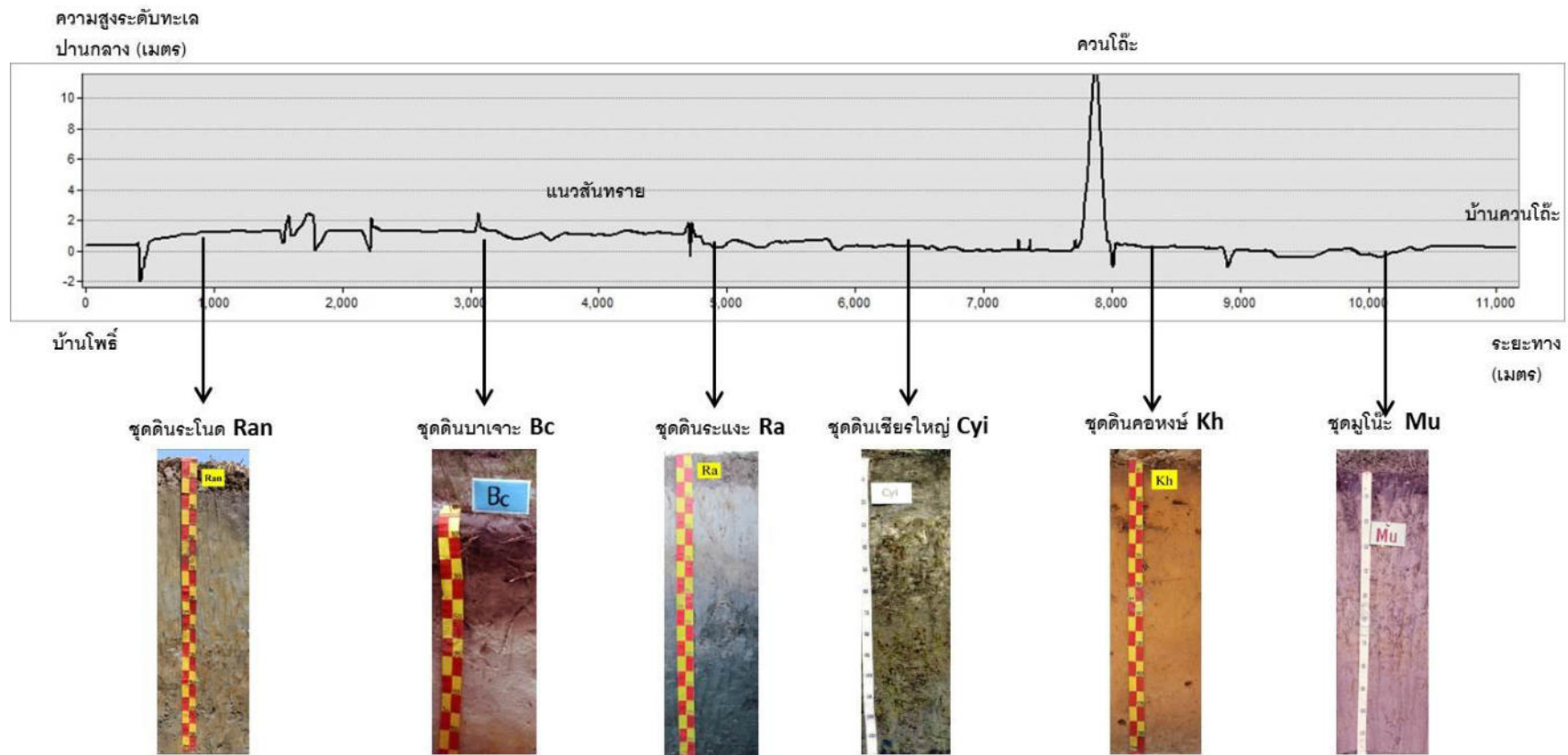
8.5) หน่วยแผนที่ดิน Farm : ฟาร์มเพาะเลี้ยงสัตว์ มีเนื้อที่ 7 ไร่ หรือร้อยละ 0.01 ของพื้นที่ตำบล

8.6) หน่วยแผนที่ดิน W : แหล่งน้ำ มีเนื้อที่ 2,398 ไร่ หรือร้อยละ 4.62 ของพื้นที่ตำบล

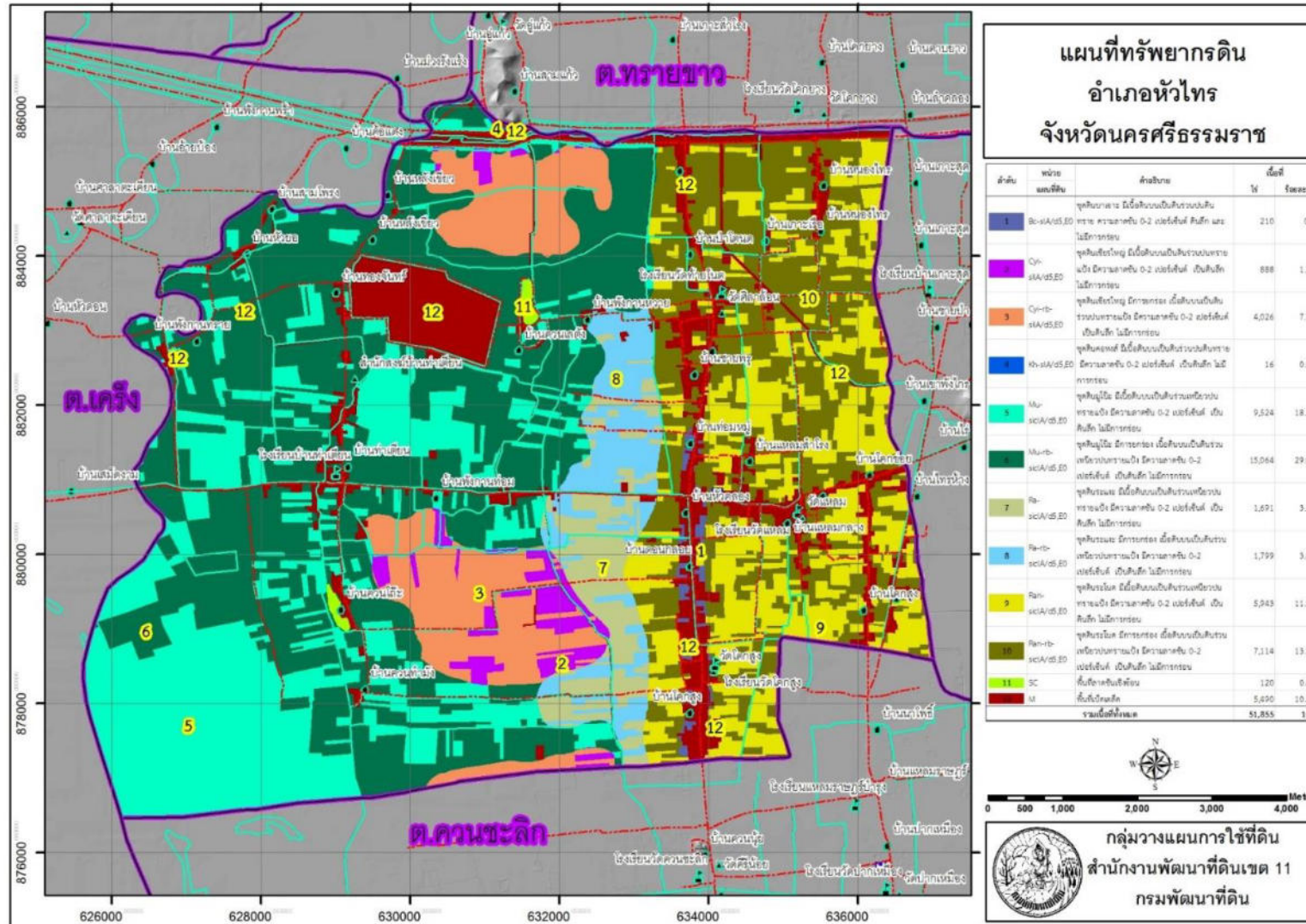
ตารางที่ 3-1 หน่วยแผนที่ดิน ตำบลแหลม อำเภอกำแพงเพชร จังหวัดนครศรีธรรมราช

หน่วย แผนที่ดิน	คำอธิบาย	เนื้อที่	
		ไร่	ร้อยละ
Bc- slA/d5,E0	ชุดดินบาเจาะ มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนดินทราย ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ ดินลึก และไม่มีการกร่อน	210	0.40
Cyi- silA/d5,E0	ชุดดินเชียรใหญ่ มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทรายแฉะ มีความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ เป็นดินลึก ไม่มีการกร่อน	888	1.71
Cyi-rb- silA/d5,E0	ชุดดินเชียรใหญ่ มีการยกทรง เนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทรายแฉะ มีความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ เป็นดินลึก ไม่มีการกร่อน	4,026	7.77
Kh- slA/d5,E0	ชุดดินคองหงส์ มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนดินทราย มีความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ เป็นดินลึก ไม่มีการกร่อน	16	0.03
Mu- siclA/d5,E0	ชุดดินมูโน๊ะ มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนเหนียวปนทรายแฉะ มีความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ เป็นดินลึก ไม่มีการกร่อน	9,524	18.36
Mu-rb- siclA/d5,E0	ชุดดินมูโน๊ะ มีการยกทรง เนื้อดินบนเป็นดินร่วนเหนียวปนทรายแฉะ มีความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ เป็นดินลึก ไม่มีการกร่อน	15,064	29.03
Ra- siclA/d5,E0	ชุดดินระแงะ มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนเหนียวปนทรายแฉะ มีความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ เป็นดินลึก ไม่มีการกร่อน	1,691	3.26
Ra-rb- siclA/d5,E0	ชุดดินระแงะ มีการยกทรง เนื้อดินบนเป็นดินร่วนเหนียวปนทรายแฉะ มีความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ เป็นดินลึก ไม่มีการกร่อน	1,799	3.47
Ran- siclA/d5,E0	ชุดดินระโนด มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนเหนียวปนทรายแฉะ มีความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ เป็นดินลึก ไม่มีการกร่อน	5,943	11.45
Ran-rb- siclA/d5,E0	ชุดดินระโนด มีการยกทรง เนื้อดินบนเป็นดินร่วนเหนียวปนทรายแฉะ มีความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ เป็นดินลึก ไม่มีการกร่อน	7,114	13.71
SC	พื้นที่ลาดชันเชิงซ้อน	120	0.43
M	พื้นที่เบ็ดเตล็ด	5,490	10.58
รวมเนื้อที่ทั้งหมด		51,855	100.00

ที่มา: กองสำรวจดินและวิทยทรัพยากรดิน (2562)

รูปที่ 3-4 ภูมิประเทศและชุดดิน ตำบลแหลม อำเภอกงหรา จังหวัดนครศรีธรรมราช

รูปที่ 3-5 ทรัพยากรดิน ตำบลแหลม อำเภอหัวไทร จังหวัดนครศรีธรรมราช

บทที่ 4
กระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน
(Participatory Rural Appraisal : PRA)

4.1. หลักการ

กระบวนการมีส่วนร่วมเป็นความเชื่อมโยงระหว่างปัจจัยหลัก 3 ประการ คือ

- 1) พื้นที่ (Area)
- 2) หน้าที่ขององค์กร หรือภารกิจ (Function)
- 3) ความร่วมมือ (Participation)

การจัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนจึงมีสาระสำคัญที่จำเป็นในการจัดทำโครงการ เช่น

- 1) สภาพปัญหาของชุมชนหรือเกษตรกร
- 2) ความต้องการของชุมชน
- 3) โครงการที่จะแก้ไขปัญหาที่เป็นไปตามความต้องการของประชาชน
- 4) พื้นที่ที่จะดำเนินโครงการ

ทั้งนี้ ผู้ที่จำเป็นต้องเข้าร่วมกระบวนการ คือ เกษตรกรในพื้นที่ตำบล ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้ใหญ่บ้าน และกำนัน รวมทั้งเจ้าหน้าที่ของรัฐ ในกรณีของแผนการใช้ที่ดินตำบลนั้น การจัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนจะมีสาระสำคัญของชุมชนในภาพรวม และเกษตรกรแต่ละราย เช่น

- 1) ปัญหาทรัพยากรดิน
- 2) ปัญหาการประกอบอาชีพ
- 3) ความต้องการของชุมชนหรือเกษตรกรแต่ละราย
- 4) แผนพัฒนาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีอยู่ในปัจจุบัน

จากสาระสำคัญใน 4 ประการ ดังกล่าว แผนการใช้ที่ดินตำบลจะต้องจัดทำขึ้นโดยมี “กิจกรรมตอบสนองต่อความต้องการของชุมชน หรือเกษตรกรแต่ละราย รวมทั้งตอบสนองต่อแผนงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น” ตรงตามอำนาจหน้าที่ของกรมพัฒนาที่ดิน และโดยความร่วมมือของส่วนราชการต่างๆ

4.2 การวิเคราะห์ผลจากการจัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (PRA)

การวิเคราะห์ผลจากการจัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (PRA) สรุปได้ดังนี้

4.2.1 ปัญหาหลักของตำบลแหลม คือ

- (1) ขาดแคลนน้ำสำหรับอุปโภค บริโภค และทำการเกษตร
- (2) ดินขาดความอุดมสมบูรณ์
- (3) ดินเปรี้ยวจัด
- (4) น้ำท่วม
- (5) ปัจจัยการผลิตมีราคาสูง
- (6) ราคาสินค้าเกษตรตกต่ำ
- (7) ธรรมชาติในที่ดินทำกิน

4.2.2 ความต้องการของชุมชน เกษตรกร ตำบลแหลม มีความต้องการ ดังนี้

- (1) ปรับปรุงแหล่งน้ำเพื่อการเกษตรที่มีอยู่
- (2) ปรับปรุงคุณภาพดิน เพิ่มความอุดมสมบูรณ์ของดิน และแก้ปัญหาดินเปรี้ยวจัด
- (3) หาตลาดขายสินค้าเกษตร
- (4) ปรับกิจกรรมงานของกรมพัฒนาที่ดินให้เหมาะสมกับพื้นที่ทำการเกษตรของเกษตรกร
- (5) คำแนะนำการปลูกพืชให้เหมาะสมกับพื้นที่ทำการเกษตร
- (6) สนับสนุนปัจจัยการผลิตพืช เช่น สารเร่ง ชุบเปอร์ พด. ปุ๋นโดโลไมท์ วัสดุอุปกรณ์ผลิตปุ๋ยหมัก น้ำหมักชีวภาพ และเมล็ดพืชปุ๋ยสด (ปอเทือง)
- (7) ต้องการ Application ความรู้เรื่องดิน
- (8) ลดต้นทุนการผลิตพืช
- (9) การเพิ่มศักยภาพในการผลิตข้าว พืชผัก และปาล์มน้ำมัน
- (10) ปรับเปลี่ยนพื้นที่ปลูกยางพาราที่ไม่เหมาะสม หรือไม่สามารภกริดยงได้ เป็นการทำการเกษตรแบบผสมผสาน
- (11) ต้องการกรรมสิทธิ์ในที่ดินทำกิน

4.2.3 สรุปแนวทางในการแก้ปัญหา ตำบลแหลม ดังนี้

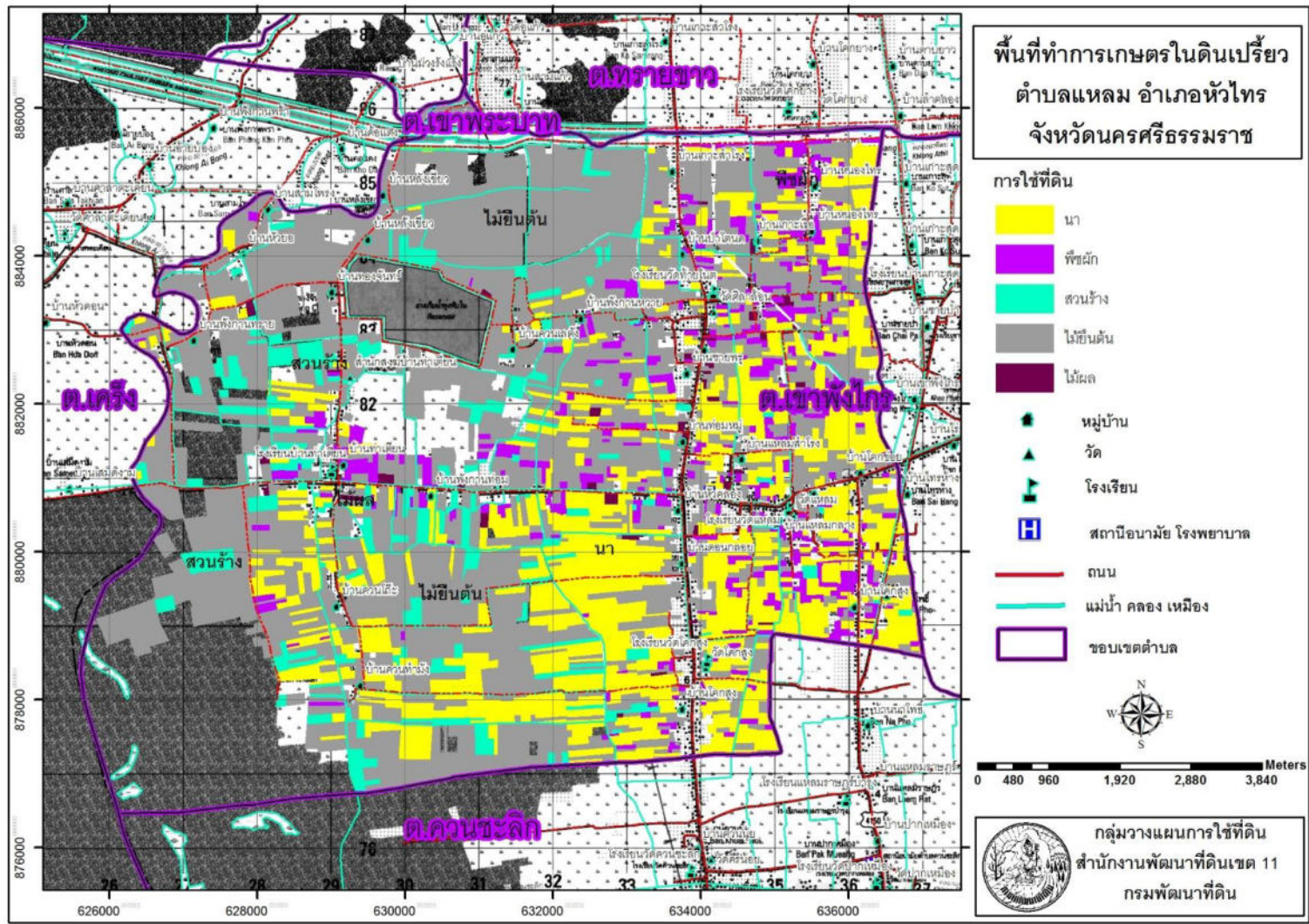
1) กรณีการแก้ไขปัญหาคความเสื่อมโทรม จากข้อมูลทรัพยากรดินพบว่าพื้นที่ ตำบลแหลมมีปัญหาดินเปรี้ยวจัด 39,1187 ไร่ หรือร้อยละ 75.40 ของพื้นที่ตำบล รูปที่ 4-1 เป็นพื้นที่ทำการเกษตร รายละเอียดดังนี้ พืชผัก เนื้อที่ 2,859 ไร่ (5.52%) นาข้าว เนื้อที่ 10,788 ไร่ (20.79%) ไม้ยืนต้น เนื้อที่ 2,673 ไร่ (43.71%) ไม้ผล เนื้อที่ 298 ไร่ (0.57%) สวนร้าง เนื้อที่ 2,500 ไร่ (4.81%)

จากคำวิเคราะห์ดินตำบลแหลม พบว่าปฏิกิริยาของดินส่วนใหญ่มีสภาพเป็นกรดจัด (3-4.5) ต้องได้รับการแก้ไขโดยการใส่วัสดุปูน พื้นที่ทำนาใช้หินปูนฝุ่น ส่วนพื้นที่ยกทรงปลูกผัก ไม้ผล ปาล์มน้ำมัน ใช้ปูนโดโลไมต์ปรับปรุง โดยอัตราในการใส่อยู่ระหว่าง 500 – 2000 กิโลกรัม/ไร่

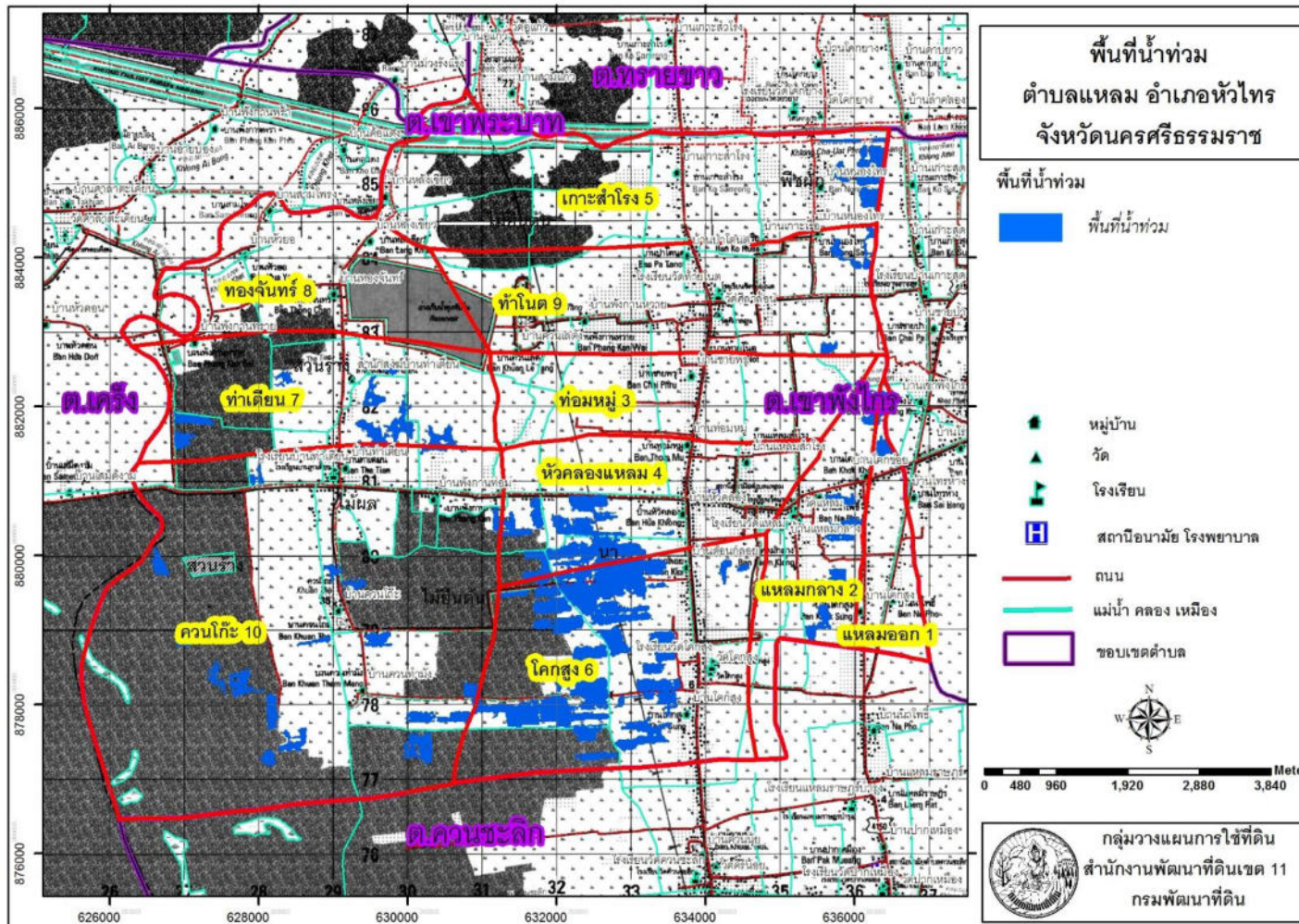
2) กรณีการแก้ไขปัญหาน้ำท่วมขัง จากสภาพพื้นที่ตำบลแหลม เป็นพื้นที่ลุ่มต่ำในฤดูฝนจะเป็นพื้นที่เสี่ยงต่อการเกิดน้ำท่วมขัง รูปที่ 4-2 การแก้ปัญหาควรมีการขุดลอกคลอง เหมือนที่เกิดการตื้นเขิน และมีวัชพืชปกคลุม ทำให้เป็นอุปสรรคต่อการระบายน้ำ ควรมีการก่อสร้างอาคารบังคับน้ำพร้อมติดตั้งเครื่องสูบน้ำ เพื่อเร่งการระบายน้ำในกรณีเกิดน้ำท่วมขัง เพิ่มพื้นที่แก้มลิงเพื่อเพิ่มพื้นที่รับน้ำ สามารถบรรเทาปัญหาน้ำท่วมได้

3) กรณีการแก้ไขปัญหาคแลนน้ำในฤดูแล้ง จากข้อมูลทรัพยากรน้ำของตำบลแหลม พบว่าแหล่งน้ำขนาดใหญ่ ได้แก่ อ่างเก็บน้ำทุ่งทับโน ซึ่งในฤดูแล้งมักพบปัญหาน้ำเปรี้ยว และปริมาณน้ำไม่เพียงพอต่อการทำการเกษตร เหมือน คลอง และอาคารบังคับน้ำ เกิดการชำรุดเสียหาย นอกจากนั้นยังมีวัดอุประสงคใในการระบายน้ำ เมื่อดึงฤดูแล้งน้ำมักไหลลงลำคลองสายหลัก การแก้ปัญหาจึงควรเพิ่มประสิทธิภาพแหล่งน้ำเดิมที่มีอยู่ เช่นการขุดลอก การเพิ่มระบบสูบน้ำ อาคารบังคับน้ำ และเหมืองส่งน้ำกระจายไปยังแปลงเกษตรกรที่มีปัญหาขาดแคลนน้ำ ก่อสร้างแหล่งน้ำใหม่ซึ่งอาจ ใช้รูปแบบบ่อบาดาล ซึ่งใช้พื้นที่น้อย และก่อสร้างแท้งเก็บและกระจายน้ำลงมาสู่แปลงของเกษตรกรในพื้นที่

4) กรณีความต้องการกรรมสิทธิ์ในที่ดินทำกินนั้น ควรจะเป็นภาระหน้าที่ของสำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม (ส.ป.ก.) และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

รูปที่ 4-1 พื้นที่ทำการเกษตรในดินเปรี้ยวจัด ตำบลแหลม อำเภอหัวไทร จังหวัดนครศรีธรรมราช

รูปที่ 4-2 พื้นที่น้ำท่วมซ้ำซาก ตำบลแหลม อำเภอกู้ไทย จังหวัดนครศรีธรรมราช

ผลจากการจัดทำกรมีส่วนร่วมนของชุมชน (PRA) ได้นำมาวิเคราะห์ร่วมกับปัญหาด้านกายภาพ โดยระบบ DPSIR มีรายละเอียดดังนี้

- 1) **แรงขับเคลื่อน (Driver)** มี 4 ประการ คือ
 - 1.1) ดินเปรี้ยวจัด
 - 1.2) น้ำท่วม และขาดแคลนน้ำ
 - 1.3) การไร้กรรมสิทธิ์ที่ดิน
 - 1.4) การเปลี่ยนแปลงของภูมิอากาศ
- 2) **แรงกดดัน (Pressure)** ที่เกิดจากปัจจัยขับเคลื่อน มี 4 ประการ คือ
 - 2.1) การปรับปรุงบำรุงดิน
 - 2.2) จัดหาแหล่งน้ำ
 - 2.3) ความต้องการน้ำเพื่อการเกษตร
 - 2.4) แก้ปัญหาการไร้กรรมสิทธิ์
- 3) **สถานะ (State)** ที่เกิดแรงกดดัน มี 5 ประการ คือ
 - 3.1) ความเสื่อมโทรมของดินทางกายภาพ/เคมี/ชีวภาพ
 - 3.2) ขาดแคลนน้ำอุปโภค/บริโภค
 - 3.3) ขาดแคลนน้ำเพื่อการเกษตร
 - 3.4) ปัจจัยการผลิตราคาแพง ผลผลิตราคาถูก
 - 3.5) ราษฎรเรียกร้องสิทธิ์ในที่ดิน
- 4) **ผลกระทบ (Impact)** ที่ปรากฏในพื้นที่ มี 4 ประการ คือ
 - 4.1) แหล่งน้ำที่มีอยู่ตื้นเขินจากตะกอน
 - 4.2) ผลผลิตพืชต่ำ ลงทุนสูง
 - 4.3) รายได้น้อย
 - 4.4) มีปัญหาต่อคุณภาพชีวิต
- 5) **การตอบสนอง (Response)** ของรัฐในอดีต ปัจจุบัน และในอนาคต มีดังนี้

อดีต-ปัจจุบัน

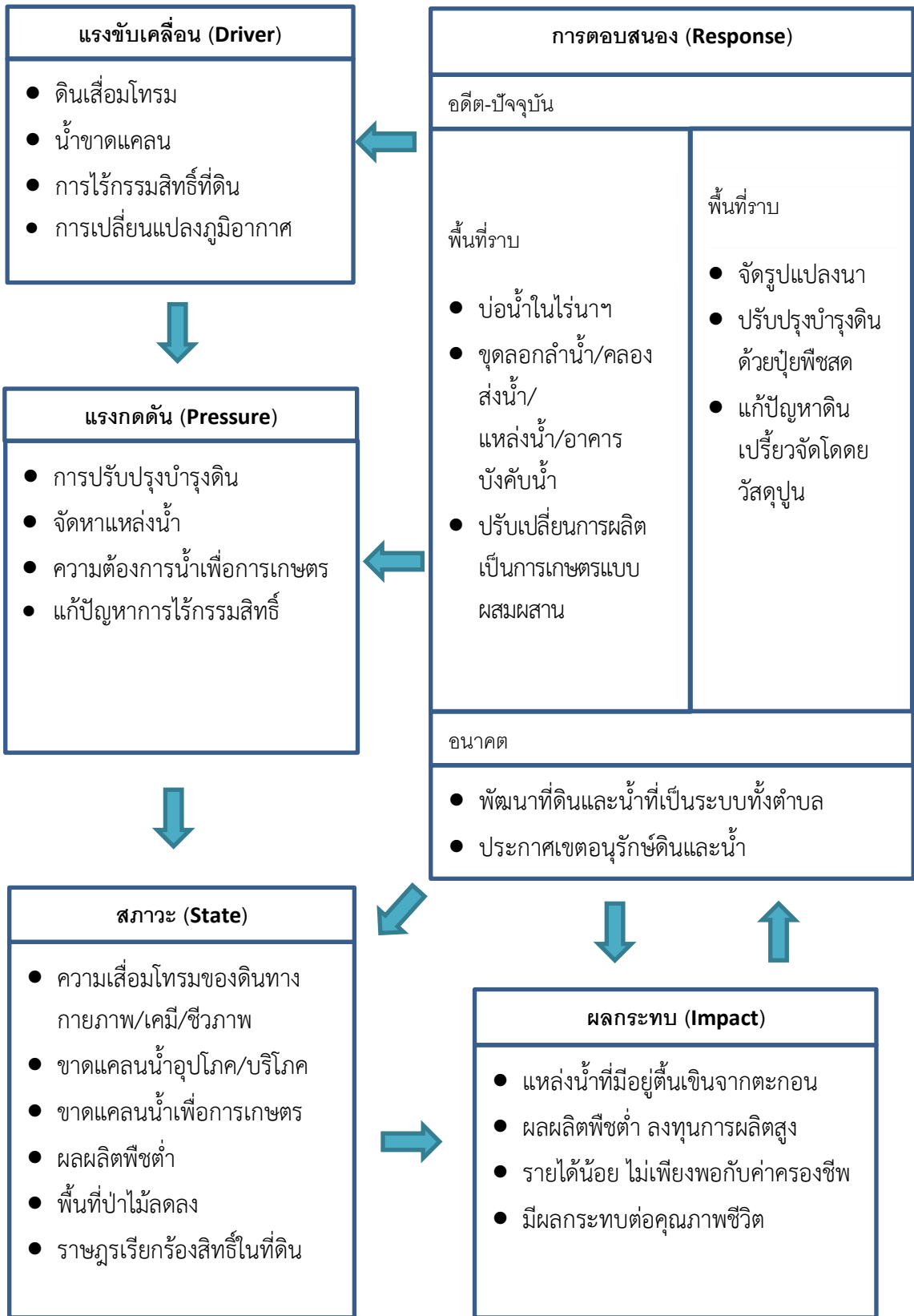
พื้นที่ราบต่ำ

 - 5.1) จัดรูปแปลงนา
 - 5.2) ปรับปรุงบำรุงดินด้วยปุ๋ยพืชสด
 - 5.3) แก้ปัญหาดินเปรี้ยวจัดโดยวัสดุปูน
 - 5.4) บ่อน้ำไร่นา
 - 5.5) ขุดลอกลำน้ำ/คลองส่งน้ำ/แหล่งน้ำ/อาคารบังคับน้ำ
 - 5.6) ปรับเปลี่ยนการผลิตเป็นเกษตรผสมผสาน

อนาคต

 - (1) พัฒนาที่ดินและน้ำที่เป็นระบบทั้งตำบล
 - (2) ประกาศเขตอนุรักษ์ดินและน้ำ

ดังมีรายละเอียดในรูปที่ 4-3

รูปที่ 4-3 การวิเคราะห์สถานการณ์โดยระบบ DPSIR ของตำบลแหลม อำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครศรีธรรมราช

4.3 ระบบการปลูกพืชในปัจจุบัน

ตำบลแหลม อำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครศรีธรรมราช มีการเพาะปลูกพืช ดังนี้

- 1) ข้าวนาปี เกษตรกรจะปลูกข้าวนาปีในช่วงฤดูฝน โดยปลูกระหว่างเดือนพฤษภาคมถึงมิถุนายน และจะเก็บเกี่ยวช่วงเดือนพฤศจิกายนถึงธันวาคม พันธุ์ข้าวที่ปลูก ได้แก่ ข้าวพันธุ์พื้นเมือง ได้แก่ข้าวสังข์หยด เล็บนก ฉี่งัก ทับทิมชุมแพ และกระดังงา พันธุ์ข้าวเชิงพานิช ได้แก่ พันธุ์ กข.41 และกข.43
- 2) ข้าวนาปี-ข้าวนาปรัง เกษตรกรจะปลูกข้าวนาปีในช่วงฤดูฝนระหว่างเดือนพฤษภาคมถึงธันวาคม และจะปลูกข้าวนาปรังในช่วงฤดูแล้ง โดยสูบน้ำจากคลองส่งน้ำระหว่างเดือนมกราคมถึงพฤษภาคม แต่จะมีปัญหาการขาดแคลนน้ำ
- 3) พืชผัก เกษตรกรจะปลูกพืชผักในพื้นที่ลุ่ม ซึ่งสามารถปลูกได้เกือบตลอดปี
- 4) ปาล์มน้ำมัน และไม้ผล

(รูปที่ 4-4)

เดือน	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.
ระบบเกษตร												
ยางพารา				ยางพารา								
สับปะรด (พืชแซมยางพารา)				สับปะรด (พืช)								
พืชร่วมยางพารา				ดอกหน้าวัว ข่า ผักพื้นบ้าน								
ปาล์มน้ำมัน				ปาล์มน้ำมัน								
ไม้ผล	มะพร้าว, ส้มโอ แก้วมังกร และฯลฯ											
เกษตรผสมผสาน	นาข้าว ไม้ผล พืชไร่ ไม้ยืนต้น ผักปลอดสารพิษ พืชสมุนไพร เช่น ขิง ข่า ตะไคร้ ประมง เช่น เลี้ยงปลากินพืช ปลูกสัตว์ เช่น ไก่											

รูปที่ 4-4 ระบบการปลูกพืชในปัจจุบัน ตำบลแหลม อำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครศรีธรรมราช

บทที่ 5

การประเมินคุณภาพที่ดิน

5.1 ทรัพยากรดิน

จากการสำรวจทรัพยากรดินตำบลแหลม อำเภอบัวไร่ จังหวัดนครศรีธรรมราช โดยกองสำรวจดิน และวิจัยทรัพยากรดิน พบว่า มีดิน 6 ชุดดิน โดยมีการประเมินคุณภาพที่ดิน (ตารางที่ 5-1)

5.2 ประเภทการใช้ที่ดิน

ประเภทการใช้ที่ดิน ประกอบด้วย พืชเศรษฐกิจหลัก หรือพืชอัตลักษณ์ (Signature crops) ที่ปลูกอยู่ในปัจจุบันของตำบลแหลม อำเภอบัวไร่ จังหวัดนครศรีธรรมราช มี 9 ชนิด ได้แก่ ข้าว พืชผัก และปาล์มน้ำมัน

5.3 การประเมินคุณภาพที่ดิน

จากการใช้คู่มือการประเมินคุณภาพที่ดิน สำหรับปลูกพืชเศรษฐกิจ (บัณฑิต ต้นศิริ และคำรณ ไทรพิง, 2542) ประเมินคุณภาพที่ดิน ได้จำแนกชั้นความเหมาะสมทางกายภาพและข้อจำกัดของประเภทการใช้ที่ดิน ดังนี้

ข้าว

ชั้นที่มีความเหมาะสมสูง(S1)

ไม่มีข้อจำกัดต่อการเจริญเติบโตของพืช ได้แก่ หน่วยแผนที่ดิน Ran-sicA/E0,d5

ชั้นที่มีความเหมาะสมน้อย (S3)

พบว่า คุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืช คือ สารพิษในดิน (z) ได้แก่ หน่วยแผนที่ดิน Mu-sicA/d5,E0 และ Ra-sicA/d5,E0

ชั้นที่ไม่มีความเหมาะสม (N)

พบว่า คุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืช คือ ความเป็นประโยชน์ของออกซิเจนต่อรากพืช มีข้อจำกัดด้านการระบายน้ำ (o) สารพิษในดิน (z) และศักยภาพการใช้เครื่องจักร (w) ได้แก่ หน่วยแผนที่ดิน Bc-lsA/d5,E0 Cyi-silA/d5,E0 Cyi-rb-silA/d5,E0 Kh-slA/d5,E0 Mu-rb-sicA/d5,E0 Ra-rb-sica/d5,E0 Ran-rb-sicA/d5,E0 และ SC

มะพร้าว

ชั้นที่มีความเหมาะสมปานกลาง (S2)

พบว่า คุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืช คือ ความเป็นประโยชน์ของธาตุอาหาร (s) ได้แก่ หน่วยแผนที่ดิน Bc-lsA/d5,E0 และ Kh-slA/d5,E0

ชั้นที่มีความเหมาะสมน้อย (S3)

พบว่า คุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืช คือ มีข้อจำกัดด้านการระบายน้ำ (o)และสารพิษในดิน (z) ได้แก่ หน่วยแผนที่ดิน ได้แก่ Mu-rb-sicA/d5,E0 Ra-rb-sica/d5,E0 Ran-rb-sicA/d5,E0

ชั้นที่ไม่มีความเหมาะสม (N)

พบว่า คุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืช คือ ความเป็นประโยชน์ของออกซิเจนต่อรากพืช มีข้อจำกัดด้านการระบายน้ำ (o) ความเสียหายของน้ำท่วม (f) สารพิษในดิน (z) และศักยภาพการใช้เครื่องจักร (w) ได้แก่ หน่วยแผนที่ดิน Cyi-silA/d5,E0 Cyi-rb-silA/d5,E0 Mu-siclA/d5,E0 Ra-sica/d5,E0 Ran-siclA/d5,E0 และSC

ปาล์มน้ำมัน**ชั้นที่มีความเหมาะสมปานกลาง (S2)**

พบว่า คุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืช คือ ความเป็นประโยชน์ของออกซิเจนต่อรากพืช มีข้อจำกัดด้านการระบายน้ำ (o) และสารพิษในดิน (z) ได้แก่ หน่วยแผนที่ดิน Ran-siclA/E0,d5 และ Kh-slA/d5,E0

ชั้นที่มีความเหมาะสมน้อย (S3)

พบว่า คุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืช คือ ความเป็นประโยชน์ของออกซิเจนต่อรากพืช มีข้อจำกัดด้านการระบายน้ำ (o) สารพิษในดิน(z) ได้แก่ หน่วยแผนที่ดิน Bc-lsA/d5,E0 Mu-siclA/d5,E0 Mu-rb-siclA/d5,E0 และRan-siclA/d5,E0

ชั้นที่ไม่มีความเหมาะสม (N)

พบว่า คุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืช คือ ความเป็นประโยชน์ของออกซิเจนต่อรากพืช มีข้อจำกัดด้านการระบายน้ำ (o) และสารพิษในดิน (z) และศักยภาพการใช้เครื่องจักร (w) ได้แก่ หน่วยแผนที่ดิน Cyi-silA/d5,E0 Cyi-rb-silA/d5,E0 Ra-rb-sica/d5,E0 Ran-siclA/d5,E0 และSC

พืชผัก**ชั้นที่มีความเหมาะสมปานกลาง (S2)**

พบว่า คุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืช พบว่า ความเป็นประโยชน์ของธาตุอาหาร (s) ได้แก่ หน่วยแผนที่ดิน Bc-lsA/d5,E0 Kh-slA/d5,E0 และRan-siclA/E0,d5

ชั้นที่มีความเหมาะสมน้อย (S3)

พบว่า คุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืช คือ สารพิษในดิน(z) ได้แก่ หน่วยแผนที่ดิน Mu-rb-siclA/d5,E0 และRa-siclA/d5,E0

ชั้นที่ไม่มีความเหมาะสม (N)

พบว่า คุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืช คือ ความเป็นประโยชน์ของออกซิเจนต่อรากพืช มีข้อจำกัดด้านการระบายน้ำ (o) และสารพิษในดิน (z) และศักยภาพการใช้เครื่องจักร (w) ได้แก่ หน่วยแผนที่ดิน Cyi-silA/d5,E0 Cyi-rb-silA/d5,E0 Mu-siclA/d5,E0 Ra-siclA/d5,E0 Ran-siclA/d5,E0 และSC

ยางพารา**ชั้นที่มีความเหมาะสมปานกลาง (S2)**

พบว่า คุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืช พบว่า ความเป็นประโยชน์ของธาตุอาหาร (s) ได้แก่ หน่วยแผนที่ดิน Kh-slA/d5,E0

ชั้นที่ไม่มีความเหมาะสม (N)

พบว่า คุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืช คือ พบว่า ความเป็นประโยชน์ของธาตุอาหาร (s) ความเป็นประโยชน์ของออกซิเจนต่อรากพืช มีข้อจำกัดด้านการระบายน้ำ (o) และสารพิษในดิน (z) และศักยภาพการใช้เครื่องจักร (w) ได้แก่ หน่วยแผนที่ดิน Bc-lsA/d5,E0 Cyi-silA/d5,E0 Cyi-rb-silA/d5,E0 Mu-siclA/d5,E0 Mu-rb-siclA/d5,E0 Ra-sicl/d5,E0 Ra-rb-sicl/d5,E0 Ran-siclA/d5,E0 Ran-rb-siclA/d5,E0 และSC

ส้มโอ**ชั้นที่มีความเหมาะสมปานกลาง (S2)**

พบว่า คุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืช พบว่า ความเป็นประโยชน์ของธาตุอาหาร (s) ได้แก่ หน่วยแผนที่ดิน Kh-slA/d5,E0 และRan-siclA/E0,d5

ชั้นที่มีความเหมาะสมน้อย (S3)

พบว่า คุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืช คือ สารพิษในดิน(z) ได้แก่ หน่วยแผนที่ดิน Mu-rb-siclA/d5,E0 และRa-siclA/d5,E0

ชั้นที่ไม่มีความเหมาะสม (N)

พบว่า คุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืช คือ พบว่า ความเป็นประโยชน์ของออกซิเจนต่อรากพืช มีข้อจำกัดด้านการระบายน้ำ (o) และสารพิษในดิน (z) และศักยภาพการใช้เครื่องจักร (w) ได้แก่ หน่วยแผนที่ดิน Bc-lsA/d5,E0 Cyi-silA/d5,E0 Cyi-rb-silA/d5,E0 Mu-siclA/d5,E0 Ra-sicl/d5,E0 Ran-siclA/d5,E0 และSC

ไม้ยืนต้น**ชั้นที่มีความเหมาะสมปานกลาง (S2)**

พบว่า คุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืช คือ ความเป็นประโยชน์ของออกซิเจนต่อรากพืช มีข้อจำกัดด้านการระบายน้ำ (o) และสารพิษในดิน (z) ได้แก่ หน่วยแผนที่ดิน Ran-siclA/E0,d5 และ Kh-slA/d5,E0

ชั้นที่มีความเหมาะสมน้อย (S3)

พบว่า คุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืช คือ ความเป็นประโยชน์ของออกซิเจนต่อรากพืช มีข้อจำกัดด้านการระบายน้ำ (o) สารพิษในดิน(z) ได้แก่ หน่วยแผนที่ดิน Bc-lsA/d5,E0 Mu-siclA/d5,E0 Mu-rb-siclA/d5,E0 และRan-siclA/d5,E0

ชั้นที่ไม่มีความเหมาะสม (N)

พบว่า คุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืช คือ ความเป็นประโยชน์ของออกซิเจนต่อรากพืช มีข้อจำกัดด้านการระบายน้ำ (o) และสารพิษในดิน (z) และศักยภาพการใช้เครื่องจักร (w) ได้แก่ หน่วยแผนที่ดิน Cyi-silA/d5,E0 Cyi-rb-silA/d5,E0 Ra-rb-sica/d5,E0 Ran-siclA/d5,E0 และSC

ตารางที่ 5-1 ชั้นความเหมาะสมทางกายภาพของหน่วยแผนที่ดิน ตำบลแหลม อำเภอสว่าง
จังหวัดนครศรีธรรมราช

หน่วยแผนที่ดิน	ข้าว	มะพร้าว	ปาล์มน้ำมัน	พริก	ยางพารา	ส้มโอ	ไม้ยืนต้น
Bc-sIA/d5,E0	No	S2s	S3o	S2s	No	No	S3o
Cyi-sIA/d5,E0	Nz	Nof	No	No	No	No	No
Cyi-rb-sIA/d5,E0	Nz	Nzf	Nz	Nz	Nz	Nz	Nz
Kh-sIA/d5,E0	No	S2s	S2s	S2s	S2s	S2s	S2s
Mu-sicIA/d5,E0	S3z	Nof	S3o	No	No	No	S3o
Mu-rb-sicIA/d5,E0	No	S3z	S3z	S3z	Nz	S3z	S3z
Ra-sicIA/d5,E0	S3z	Nof	No	No	No	No	No
Ra-rb-sicIA/d5,E0	No	S3z	S3z	S3z	Nz	S3z	S3z
Ran-sicIA/d5,E0	S1	Nof	S3o	No	No	No	S3o
Ran-rb-sicIA/d5,E0	No	S3o	S2s	S2s	Nos	S2s	S2s
SC	Nw	Nw	Nw	Nw	Nw	Nw	Nw

หมายเหตุ : ระดับชั้นความเหมาะสม S1 : เหมาะสมสูง S2 : เหมาะสมปานกลาง

S3 : เหมาะสมเล็กน้อย N : ไม่เหมาะสม

ข้อจำกัดในการประเมินคุณภาพที่ดิน

f = ความเสียหายของน้ำท่วม

o = ความเป็นประโยชน์ของออกซิเจนต่อรากพืช มีข้อจำกัดด้านการระบายน้ำ

s = ความเป็นประโยชน์ของธาตุอาหาร

z = สารพิษในดิน

บทที่ 6

แผนการใช้ที่ดิน

6.1 ปรัชญาและกระบวนทัศน์

6.1.1 น้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในการวางแผนการใช้ที่ดินระดับตำบล เศรษฐกิจพอเพียง เป็นปรัชญาที่พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ทรงมีพระราชดำรัส ชี้แนะแนวทางการดำเนินชีวิตแก่พสกนิกรชาวไทย มานับตั้งแต่ ปี 2517 เพื่อใช้เป็น แนวทางการดำรงชีวิต โดยยึดหลักความพอเหมาะพอดี ความมีเหตุผล และความไม่ประมาท ได้ทรงเตือนล่วงหน้า ให้ความระมัดระวังในการพัฒนาประเทศให้มีความสมดุลทั้งด้านเศรษฐกิจ และสังคม ภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์ ด้วยการพัฒนาอย่าง “เป็นลำดับขั้น” โดยได้ทรงมี ปฐมพระราชดำรัสว่าด้วยเศรษฐกิจพอเพียง ความว่า

“การพัฒนาประเทศนั้นจำเป็นต้องทำตามลำดับขั้นเริ่มด้วยการสร้างพื้นฐาน คือ ความมีกินมีใช้ของประชาชนก่อนด้วยวิธีการที่ประหยัดระมัดระวัง แต่ถูกต้องตามหลักวิชา เมื่อพื้นฐานเกิดขึ้นมั่นคงพอควรแล้ว จึงค่อยสร้างเสริมความเจริญขั้นสูงขึ้นไปด้วยความรอบครอบระมัดระวัง และประหยัดนั้น เพื่อป้องกันความผิดพลาด ล้มเหลวและเพื่อบรรลุผลสำเร็จได้อย่างแน่นอนอบริบูรณ์” (พระบรมราโชวาทของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช พระราชทานแก่บัณฑิต ของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ 29 กรกฎาคม 2517)

“เศรษฐกิจพอเพียงเป็นเสมือนรากฐานของชีวิต รากฐานความมั่นคงของแผ่นดินเปรียบเสมือนเสาเข็ม ที่ถูกตอกรองรับบ้านเรือนตัวอาคารไว้นั่นเอง สิ่งก่อสร้างจะมั่นคงได้ก็อยู่ที่เสาเข็มแต่คนส่วนมากมองไม่เห็นเสาเข็มและลืมเสาเข็มเสียด้วยซ้ำ” (พระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช (จากวารสารชัยพัฒนา ประจำเดือน สิงหาคม 2542)

รัฐบาลให้ความสำคัญกับการน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช มาเป็นแนวทางการขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศ เพื่อนำพาประเทศไปสู่ความมั่นคง มั่งคั่งและยั่งยืน

6.1.2 การวางแผนการใช้ที่ดินระดับตำบลต้องใช้หลักการอุปสงค์นำอุปทาน ให้เกษตรกรเป็นศูนย์กลาง และมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ โดยผ่านกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (Participatory Rural Appraisal : PRA)

6.1.3 ลำดับความสำคัญของพืชที่จะกำหนดไว้ในแผนการใช้ที่ดินระดับตำบล โดยผ่านกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน ดังนี้

- (1) GI crops (Geographic Indication crops) พืชที่มีข้อบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ที่รับรอง โดยประชาคมยุโรป (EU)
- (2) Distinct crops พืชที่มีคุณภาพระดับพรีเมียม แต่ยังไม่ได้รับการรับรองอย่างเป็นทางการจากประชาคมยุโรป (EU)
- (3) Signature crops พืชอัตลักษณ์ของพื้นที่
- (4) Promising crops พืชที่มีอนาคตทั้งด้านคุณภาพและราคาตลาด

6.2 แผนการใช้ที่ดิน

จากการวิเคราะห์นโยบายแห่งรัฐ ยุทธศาสตร์ และแผนพัฒนาต่างๆ ข้อมูลทางกายภาพ เศรษฐกิจ สังคม ปัญหาและความต้องการของชุมชน โดยผ่านกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน สามารถกำหนดแผนการใช้ที่ดิน ตำบลแหลม อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดนครศรีธรรมราช เพื่อนำมาพัฒนากิจกรรมหรือโครงการให้มีความเหมาะสมกับพื้นที่ โดยใช้นวัตกรรมของกรมพัฒนาที่ดิน ในการจัดการดิน การอนุรักษ์ดิน และน้ำได้ ดังนี้

6.2.1 เขตพื้นที่ป่าไม้ เนื้อที่ 9,433 ไร่ หรือร้อยละ 18.18 ของเนื้อที่ตำบล เมื่อพิจารณาวัตถุประสงค์ของแนวทางการดำเนินงาน มาตรการการใช้ประโยชน์ทรัพยากรในเขตป่าไม้ตามกฎหมายและมติคณะรัฐมนตรี นโยบาย แผนพัฒนาที่เกี่ยวข้องกับทรัพยากรป่าไม้แล้ว แบ่งเขตพื้นที่ป่าไม้ออกเป็น 2 เขต คือ

(1) เขตพื้นที่ป่าอนุรักษ์ เนื้อที่ 9,433 ไร่ หรือร้อยละ 18.18 ของเนื้อที่ตำบล พื้นที่ในเขตนี้เป็นเขตห้ามล่าทะเลน้อยประกอบด้วย สภาพป่าเป็นป่าสมบูรณ์ ป่ารอสภาพฟื้นฟู ตลอดจนพื้นที่ทำการเกษตร แบ่งเขตพื้นที่ป่าอนุรักษ์ออกเป็น 3 เขตย่อย คือ

(1.1) เขตคุ้มครองสภาพป่า เนื้อที่ 342 ไร่ หรือร้อยละ 0.66 ของเนื้อที่ตำบล สภาพป่าในปัจจุบันเป็นป่าพรุสมบูรณ์

การจัดการ

(1.1.1) ป้องกันและคุ้มครองพื้นที่ป่าไม้ที่เหลือให้คงอยู่และยั่งยืนอย่างเข้มงวด

(1.1.2) ในกรณีที่มีการลักลอบหรือบุกรุกพื้นที่ป่าไม้ ให้ดำเนินการป้องกันปราบปรามการลักลอบตัดไม้ทำลายป่าอย่างเข้มงวด และมีผลการปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง ดำเนินการ กับผู้บุกรุกอย่างเด็ดขาด เร่งรัดการจับกุมผู้บุกรุกป่าไม้ โดยจัดลำดับความเร่งด่วนกับผู้บุกรุกรายใหญ่ เป็นลำดับแรก แล้วดำเนินการกับรายอื่นๆ ต่อไป เร่งดำเนินการปลูกป่าทดแทนอย่างรวดเร็ว โดยกำหนดพันธุ์ไม้ที่เหมาะสม

(1.1.3) จำแนกพื้นที่ที่มีความเสี่ยง ล่อแหลมต่อการลักลอบหรือบุกรุกพื้นที่ป่าไม้เพื่อกำหนดและจัดลำดับความสำคัญของพื้นที่เป้าหมายในการตรวจสอบ

(1.1.4) นำเทคโนโลยีที่เหมาะสมและทันสมัยมาใช้ป้องกันการลักลอบ หรือบุกรุกพื้นที่ป่าไม้

(1.1.5) จัดทำแนวเขตที่ดินป่าอนุรักษ์ให้ชัดเจนและยั่งยืน บนพื้นฐานการมีส่วนร่วมของชุมชนในตำบลทำให้เป็นที่ยอมรับของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสม ในการปรับปรุง จำแนกแนวเขตที่ดินป่าไม้ และจัดเก็บแผนที่อ้างอิงแนวเขตที่ดินป่าไม้ไว้ในองค์การบริหารส่วนตำบลป้องกันไม่ให้เกิดความสับสน เจ้าหน้าที่มีความมั่นใจในการปฏิบัติงาน

(1.1.6) สร้างจิตสำนึกและส่งเสริมให้ทุกภาคส่วนรู้จักประโยชน์ คุณค่าของทรัพยากรป่าไม้ ให้เกิดความหวงแหน ต้องการมีส่วนร่วมในการป้องกันรักษาพื้นที่ป่าไม้ บูรณาการความร่วมมือ และส่งเสริมการมีส่วนร่วมทุกภาคส่วนในตำบลเพื่อปฏิบัติงานป้องกันรักษาพื้นที่ป่าไม้ การควบคุมไฟป่า สนับสนุนการสร้างเครือข่ายแนวร่วมป่าไม้ในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ ที่เข้มแข็งทั้งภาครัฐ เอกชน และประชาชน

(1.1.7) ส่งเสริม สนับสนุนประยุกต์ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นและวัฒนธรรมความเชื่อ ด้านการอนุรักษ์ในการบริหารจัดการพื้นที่ป่าไม้

(1.1.8) ส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในเขตห้ามล่าสัตว์

(1.1.9) พัฒนาและสร้างความเข้มแข็งของระบบสารสนเทศป่าไม้ เพื่อจัดทำฐานข้อมูลทรัพยากรป่าไม้ให้เกิดประสิทธิภาพ และเป็นมาตรฐานเดียวกัน สามารถติดตามตรวจสอบพื้นที่ป่าไม้ได้อย่างถูกต้อง เป็นปัจจุบัน เชื่อมโยงฐานข้อมูลป่าไม้กับทรัพยากรอื่นๆ เช่น ทรัพยากรดิน ทรัพยากรน้ำ ธรณีวิทยา ข้อมูลประชากร ข้อมูลเศรษฐกิจและสังคม โดยบูรณาการความร่วมมือกับหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง

(1.2) เขตฟื้นฟูสภาพป่า 1 เนื้อที่ 4,063 ไร่ หรือร้อยละ 7.83 ของเนื้อที่ตำบล พื้นที่ในเขตนี้มีลักษณะเช่นเดียวกับเขตคุ้มครองสภาพป่าในอดีต แต่สภาพป่าในปัจจุบันเป็นป่าเสื่อมโทรม ถ้าไม่มีการรบกวนพื้นที่ สภาพป่าเสื่อมโทรมสามารถฟื้นฟูป่าขึ้นเป็นป่าสมบูรณ์ได้อีกครั้งตามธรรมชาติ การปล่อยให้ป่าไม้เกิดความเสื่อมโทรม นับเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้เกิดวิกฤต

การจัดการ

(1.2.1) ปรับปรุงแนวทางการประเมินและจำแนกเขตป่าเสื่อมโทรมให้เหมาะสม เป็นแนวทางเดียวกันทุกหน่วยงาน

(1.2.2) จัดทำฐานข้อมูลการฟื้นฟูป่าเสื่อมโทรม กำหนดพื้นที่เป้าหมายเป็นแผนระยะยาว เพื่อให้การฟื้นฟูป่าเสื่อมโทรมมีความต่อเนื่อง

(1.2.3) หน่วยงานราชการดำเนินการปลูกป่าในพื้นที่ป่าเสื่อมโทรม ดำเนินการตามมาตรการบำรุงรักษาอย่างจริงจังและต่อเนื่อง ควบคุมดูแลรักษาทรัพยากรป่าไม้ไม่ให้ถูกรบกวน เพื่อให้สภาพป่ากลับคืนสู่ธรรมชาติ

(1.2.4) น้อมนำแนวพระราชดำริ แนวทางการมีส่วนร่วม และหลักวิชาการที่เหมาะสมกับปัญหา ภูมินิเวศ สอดคล้องกับวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่นของแต่ละพื้นที่ มาใช้ประโยชน์ในการฟื้นฟูป่าเสื่อมโทรม

(1.2.5) ส่งเสริมภาคเอกชนที่ดำเนินกิจกรรมเกี่ยวกับความรับผิดชอบต่อสังคม (Corporate Social Responsibility; CSR) ให้เข้ามามีส่วนร่วมดำเนินกิจกรรมด้านฟื้นฟูป่าเสื่อมโทรมให้มากขึ้น

(1.2.6) ส่งเสริม และสนับสนุนชุมชนท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการฟื้นฟูป่าเสื่อมโทรม

(1.2.7) สร้างเครือข่ายชุมชนโดยรอบพื้นที่เพื่อฟื้นฟูป่าเสื่อมโทรม

(1.2.8) อนุญาตให้เอกชนหรือประชาชนเข้ามาทำประโยชน์เพื่อปลูกป่าหรือดำเนินกิจกรรมการฟื้นฟูป่าเสื่อมโทรม

(1.3) เขตฟื้นฟูป่าทรัพยากรธรรมชาติภายใต้เงื่อนไข 1 เนื้อที่ 5,028 ไร่ หรือร้อยละ 9.69 ของเนื้อที่ตำบล เป็นเขตการใช้ที่ดินที่จะส่งผลให้เกิดความวิกฤตและผลกระทบทางสิ่งแวดล้อมอย่างรุนแรง เมื่อมีการเปลี่ยนแปลงการใช้ที่ดินที่ไม่เหมาะสม พื้นที่ในเขตนี้มีลักษณะเดียวกับ เขตคุ้มครองสภาพป่าในอดีต แต่มีการทำการเกษตรในปัจจุบันในพื้นที่ไม่เหมาะสมต่อการทำการเกษตร และมีชุมชนอยู่อาศัย และครอบครองที่ดินเพื่อทำการเกษตร ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมเพิ่มขึ้น และก่อให้เกิดน้ำท่วมพื้นที่ที่อาศัย พื้นที่เกษตรกรรม สร้างความเสียหาย ด้านเศรษฐกิจ การปนเปื้อนของสารเคมีทางการเกษตรสร้างความวิกฤตให้กับพื้นที่เพิ่มขึ้นอีก ต้องเร่งดำเนินการฟื้นฟูป่าทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่อย่างเร่งด่วน นอกจากนี้ การใช้ประโยชน์ที่ดินทางการเกษตร เกษตรกรมีต้นทุนการผลิตสูง ผลผลิตต่ำ จำหน่ายผลผลิตได้ในราคาน้อย

เกษตรกรจึงขาดทุน ทำให้ต้องบุกรุกพื้นที่ป่าไม้ต่อไปอย่างไม่จบสิ้น เพื่อเพิ่มพื้นที่สำหรับการสร้างรายได้ให้เพียงพอ

การจัดการ

(1.3.1) กำหนดนโยบายให้การแก้ไขปัญหาเรื่องการบุกรุกพื้นที่ป่าไม้ และการตัดไม้ทำลายป่าเป็น “วาระแห่งชาติ” เพื่อปลุกจิตสำนึกของคนในชาติให้เห็นความสำคัญของทรัพยากร และให้หน่วยงานทั้งภาครัฐ เอกชน เข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหา และกำหนดนโยบายต่างๆ ให้เป็นแนวทางเดียวกัน

(1.3.2) พื้นที่ในเขตนี้ถูกบุกรุกทำลายป่าเพื่อทำการเกษตร ให้ดำเนินการปลูกป่าทดแทน โดยกำหนดชนิดพันธุ์ไม้ที่เหมาะสม

6.2.2 เขตเกษตรกรรม เนื้อที่ 36,984 หรือร้อยละ 71.28 ของเนื้อที่ตำบล เป็นพื้นที่นอกเขตป่าไม้ ตามกฎหมายและมติคณะรัฐมนตรี อยู่ในเขตเกษตรอาศัยน้ำฝน ทำนา ปลูกผัก และปาล์มน้ำมันเป็นส่วนใหญ่ แบ่งเขตเกษตรกรรมออกเป็น 3 เขต คือ

1) เขตนาข้าว มีเนื้อที่ 10,683 ไร่ หรือร้อยละ 20.59 ของเนื้อที่ตำบล

1.1) เขตทำนาพื้นที่ลุ่ม มีเนื้อที่ 5,808 ไร่ หรือร้อยละ 11.19 ของเนื้อที่ตำบล ชุดดินในเขตนี้ส่วนใหญ่ คือ ชุดดินระโนด (Ran)

ปัญหาการใช้ที่ดินในปัจจุบัน

- บางพื้นที่มีการทำนาอย่างต่อเนื่องเป็นเวลานาน ขาดการปรับปรุงบำรุงดิน ทำให้ดินมีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ

- ขาดแคลนน้ำ เนื่องจากฝนทิ้งช่วง

- น้ำท่วมในช่วงที่ฝนตกชุก

การจัดการที่ดินในอนาคต

- ปรับปรุงบำรุงดิน โดยการเพิ่มอินทรีย์วัตถุ เพื่อปรับปรุงโครงสร้างของดิน เพิ่มการอุ้มน้ำของดินและเพิ่มธาตุอาหารที่เป็นประโยชน์ต่อพืช ควบคู่กับปุ๋ยเคมีในอัตราส่วนที่เหมาะสม

- พัฒนาแหล่งน้ำใหม่เพื่อการเกษตร เช่น ใช้บ่อน้ำบาดาล และใช้ระบบสูบน้ำพลังงานแสงอาทิตย์ เพิ่มประสิทธิภาพแหล่งน้ำเดิม โดยขุดลอกคลองส่งน้ำและแหล่งน้ำ ให้มีการกักเก็บตื้นขึ้นในหน้าแล้งและสามารถระบายน้ำได้ดีขึ้นฤดูฝน พัฒนาคูเหมืองส่งน้ำครอบคลุมพื้นที่ทำนา และก่อสร้างอาคารบังคับน้ำเพื่อเก็บน้ำและระบายน้ำอย่างมีประสิทธิภาพ

- การปลูกพืชหลังนาเพื่อเป็นรายได้เสริม เช่น ปลูกพืชผักปลอดภัย

กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินที่จะดำเนินการ

- ส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดิน เพื่อเพิ่มอินทรีย์วัตถุ และธาตุอาหารในดิน โดยการใช้ปุ๋ยหมัก ปุ๋ยคอก และปุ๋ยพืชสด

- ถ่ายทอดเทคโนโลยีนวัตกรรมกรมพัฒนาที่ดินในการผลิต และใช้ปุ๋ยอินทรีย์ปุ๋ยชีวภาพ

- ส่งเสริมการปลูกพืชปุ๋ยสดและรณรงค์การไถกลบตอซัง

- จัดรูปแบบนาให้เหมาะสมสำหรับทำนา

กิจกรรมที่ขอรับการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่นๆ

- 1) *กรมชลประทาน* สนับสนุนเรื่อง อาคารบังคับน้ำ การขุดลอกแหล่งน้ำ คลองส่งน้ำและระบายน้ำ
- 2) *กรมการข้าว* สนับสนุนเรื่องการถ่ายทอดเทคโนโลยีในการป้องกัน กำจัดโรคแมลงของข้าว เมล็ดข้าวพันธุ์ดี
- 3) *องค์การบริหารส่วนท้องถิ่น* สนับสนุนเรื่องการสร้างแหล่งน้ำขนาดเล็กเพื่อการเกษตร รวมทั้งการทำถนนเข้าสู่แปลงนาข้าว

1.2) **เขตทำนาพื้นที่ดินเปรี้ยว** มีเนื้อที่ 4,875 ไร่ หรือร้อยละ 9.39 ของเนื้อที่ตำบล ขุดดินในเขตพื้นที่ส่วนใหญ่ คือ ขุดดินเชียรใหญ่ (Cyi) ขุดดินมูโน๊ะ (Mu) และขุดดินระแงะ (Ra)

ปัญหาการใช้ที่ดินในปัจจุบัน

- ดินมีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ และเป็นดินเปรี้ยวจัด
- ขาดแคลนน้ำ เนื่องจากฝนทิ้งช่วง
- น้ำท่วมในช่วงที่ฝนตกชุก

การจัดการที่ดินในอนาคต

- ปรับปรุงบำรุงดิน โดยการเพิ่มอินทรีย์วัตถุ เพื่อปรับปรุงโครงสร้างของดิน เพิ่มการอุ้มน้ำของดินและเพิ่มธาตุอาหารที่เป็นประโยชน์ต่อพืช ควบคู่กับปุ๋ยเคมีในอัตราส่วนที่เหมาะสม
- แก้ปัญหาดินเปรี้ยวโดยใช้วัสดุปูน ในอัตรา 500-2000 กิโลกรัม/ไร่
- พัฒนาแหล่งน้ำใหม่เพื่อการเกษตร เช่น ใช้บ่อน้ำบาดาล และใช้ระบบสูบน้ำพลังงานแสงอาทิตย์ เพิ่มประสิทธิภาพแหล่งน้ำเดิม โดยขุดลอกคลองส่งน้ำและแหล่งน้ำ ให้มีการกักเก็บดีขึ้นในหน้าแล้งและสามารถระบายน้ำได้ดีขึ้นฤดูฝน พัฒนาคูเหมืองส่งน้ำครอบคลุมพื้นที่ทำนา และก่อสร้างอาคารบังคับน้ำเพื่อเก็บน้ำและระบายน้ำอย่างมีประสิทธิภาพ

- การปลูกพืชหลังนาเพื่อเป็นรายได้เสริม เช่น ปลูกพืชผักปลอดภัย
- จัดรูปแบบแปลงนาให้เหมาะสมสำหรับทำนา

กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินที่จะดำเนินการ

- ส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดิน เพื่อเพิ่มอินทรีย์วัตถุและธาตุอาหารพืช โดยการใส่ปุ๋ยหมัก ปุ๋ยคอกและปุ๋ยพืชสด
- ถ่ายทอดเทคโนโลยีนวัตกรรมพัฒนาที่ดินในการผลิตและการใช้ปุ๋ยอินทรีย์

ปุ๋ยชีวภาพ

- ส่งเสริมการปลูกพืชปุ๋ยสดและรณรงค์การไถกลบตอซัง
- สนับสนุนการปรับปรุงแปลงนา
- สนับสนุนหินฝุ่น และโดโลไมต์แก้ปัญหาดินเปรี้ยวจัด

กิจกรรมที่ขอรับการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่นๆ

- 1) *กรมชลประทาน* สนับสนุนเรื่อง อาคารบังคับน้ำ การขุดลอกแหล่งน้ำ คลองส่งน้ำและระบายน้ำ
- 2) *กรมการข้าว* สนับสนุนเรื่องการถ่ายทอดเทคโนโลยีในการป้องกัน กำจัดโรคแมลงของข้าว เมล็ดข้าวพันธุ์ดี

3) องค์การบริหารส่วนท้องถิ่น สนับสนุนเรื่องการสร้างแหล่งน้ำขนาดเล็กเพื่อการเกษตร รวมทั้งการทำถนนเข้าสู่แปลงนาข้าว

2) เขตปลูกปาล์มน้ำมัน มีเนื้อที่ 17,684 ไร่ หรือร้อยละ 34.08 ของเนื้อที่ตำบล

2.1) เขตปลูกปาล์มน้ำมันพื้นที่ยกทรง 1 มีเนื้อที่ 4,945 ไร่ หรือร้อยละ 9.53 ของเนื้อที่ตำบล ชุดดินในเขตนี้ส่วนใหญ่ คือชุดดินระโนด (Ran)

ปัญหาการใช้ที่ดินในปัจจุบัน

- ดินมีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ
- ขาดแคลนน้ำ เนื่องจากฝนทิ้งช่วง
- น้ำท่วมในช่วงที่ฝนตกชุก

การจัดการที่ดินในอนาคต

- ปรับปรุงบำรุงดิน โดยการใช้ปุ๋ยอินทรีย์ หรือปุ๋ยชีวภาพ ควบคู่กับการใช้ปุ๋ยเคมีในอัตราส่วนที่เหมาะสม

- การใช้ปุ๋ยเคมีตามค่าวิเคราะห์ดิน
- พัฒนาแหล่งน้ำใหม่เพื่อการเกษตร เช่นใช้บ่อน้ำบาดาล และใช้ระบบสูบน้ำ

พลังงานแสงอาทิตย์ เพิ่มประสิทธิภาพแหล่งน้ำเดิม โดยขุดลอกคลองส่งน้ำและแหล่งน้ำ ให้มีการกักเก็บดีขึ้นในหน้าแล้งและสามารถระบายน้ำได้ดีขึ้นฤดูฝน พัฒนาคูเหมืองส่งน้ำครอบคลุมพื้นที่ทำนา และก่อสร้างอาคารบังคับน้ำเพื่อเก็บน้ำและระบายน้ำอย่างมีประสิทธิภาพ

- ปรับระบบการปลูกพืชที่เหมาะสม อาจมีการปลูกพืชผักแซมสวนปาล์มน้ำมันเมื่อปาล์มน้ำมันอายุน้อย เพื่อเพิ่มรายได้ให้กับเกษตรกร

กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินที่จะดำเนินการ

- ส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดิน โดยการใช้ปุ๋ยหมัก ปุ๋ยคอก และปุ๋ยพืชสด
- ถ่ายทอดเทคโนโลยีนวัตกรรมกรมพัฒนาที่ดินในการผลิต การใช้ปุ๋ยอินทรีย์

และปุ๋ยชีวภาพ

- ส่งเสริมและสนับสนุนการใช้ปุ๋ยเคมีตามค่าวิเคราะห์ดิน

กิจกรรมที่ขอรับการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่นๆ

1) กรมชลประทาน สนับสนุนการขุดลอกแหล่งน้ำธรรมชาติ และคลองส่งน้ำ

2.2) เขตปลูกปาล์มน้ำมันพื้นที่ยกทรง 2 มีเนื้อที่ 12,739 ไร่ หรือร้อยละ 24.95 ของเนื้อที่ตำบล ชุดดินในเขตนี้ส่วนใหญ่ คือชุดดินเชียรใหญ่ที่มีการยกทรง (Cyi-rb) ชุดดินมูโนะที่มีการยกทรง (Mu-rb) และชุดดินระแงะที่มีการยกทรง (Ra-rb)

ปัญหาการใช้ที่ดินในปัจจุบัน

- ดินมีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ และดินเปรี้ยวจัด
- ขาดแคลนน้ำ เนื่องจากฝนทิ้งช่วง
- น้ำท่วมในช่วงที่ฝนตกชุก

การจัดการที่ดินในอนาคต

- ปรับปรุงบำรุงดิน โดยการใช้ปุ๋ยอินทรีย์ หรือปุ๋ยชีวภาพ ควบคู่กับการใช้ปุ๋ยเคมีในอัตราส่วนที่เหมาะสม

- การใช้ปุ๋ยเคมีตามค่าวิเคราะห์ดิน

- พัฒนาแหล่งน้ำใหม่เพื่อการเกษตร เช่นใช้บ่อน้ำบาดาล และใช้ระบบสูบน้ำพลังงานแสงอาทิตย์ เพิ่มประสิทธิภาพแหล่งน้ำเดิม โดยขุดลอกคลองส่งน้ำและแหล่งน้ำ ให้มีการกักเก็บตื้นขึ้นในหน้าแล้งและสามารถระบายน้ำได้ดีขึ้นฤดูฝน พัฒนาคูเหมืองส่งน้ำครอบคลุมพื้นที่ทำนา และก่อสร้างอาคารบังคับน้ำเพื่อเก็บน้ำและระบายน้ำอย่างมีประสิทธิภาพ

- แก้ปัญหาดินเปรี้ยวโดยใส่วัสดุปูน ในอัตรา 500-2000 กิโลกรัม/ไร่

- ปรับระบบการปลูกพืชที่เหมาะสม อาจมีการปลูกพืชผักแซมสวนปาล์มน้ำมันเมื่อปาล์มน้ำมันอายุน้อย เพื่อเพิ่มรายได้ให้กับเกษตรกร

กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินที่จะดำเนินการ

- ส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดิน โดยการใช้ปุ๋ยหมัก ปุ๋ยคอก และปุ๋ยพืชสด

- ถ่ายทอดเทคโนโลยีนวัตกรรมกรมพัฒนาที่ดินในการผลิต การใช้ปุ๋ยอินทรีย์ และปุ๋ยชีวภาพ

- ส่งเสริมและสนับสนุนการใช้ปุ๋ยเคมีตามค่าวิเคราะห์ดิน

- สนับสนุนหินฟูน และโดโลไมต์แก้ปัญหาดินเปรี้ยวจัด

กิจกรรมที่ขอรับการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่นๆ

1) กรมชลประทาน สนับสนุนการขุดลอกแหล่งน้ำธรรมชาติ และคลองส่งน้ำ

3) เขตปลูกพืชผัก มีเนื้อ 2,505 ไร่ หรือร้อยละ 4.83 ของเนื้อที่ตำบล

3.1) เขตปลูกผักพื้นที่ยกทรง 1 มีเนื้อที่ 1,850 ไร่ หรือร้อยละ 3.56 ของเนื้อที่ตำบล
 ขุดดินในเขตนี้ส่วนใหญ่ คือขุดดินระโนด (Ran)

ปัญหาการใช้ที่ดินในปัจจุบัน

- ดินมีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ

- ขาดแคลนน้ำ เนื่องจากฝนทิ้งช่วง

- น้ำท่วมในช่วงที่ฝนตกชุก

การจัดการที่ดินในอนาคต

- ปรับปรุงบำรุงดิน โดยการใช้ปุ๋ยอินทรีย์ หรือปุ๋ยชีวภาพ ควบคู่กับการใช้ปุ๋ยเคมีในอัตราส่วนที่เหมาะสม

- พัฒนาแหล่งน้ำใหม่เพื่อการเกษตร เช่นใช้บ่อน้ำบาดาล และใช้ระบบสูบน้ำพลังงานแสงอาทิตย์ เพิ่มประสิทธิภาพแหล่งน้ำเดิม โดยขุดลอกคลองส่งน้ำและแหล่งน้ำ ให้มีการกักเก็บตื้นขึ้นในหน้าแล้งและสามารถระบายน้ำได้ดีขึ้นฤดูฝน พัฒนาคูเหมืองส่งน้ำครอบคลุมพื้นที่ทำนา และก่อสร้างอาคารบังคับน้ำเพื่อเก็บน้ำและระบายน้ำอย่างมีประสิทธิภาพ

กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินที่จะดำเนินการ

- ส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดิน โดยการใช้ปุ๋ยหมัก ปุ๋ยคอก และปุ๋ยพืชสด

- ถ่ายทอดเทคโนโลยีนวัตกรรมกรมพัฒนาที่ดินในการผลิต การใช้ปุ๋ยอินทรีย์ และปุ๋ยชีวภาพ

กิจกรรมที่ขอรับการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่นๆ

1) กรมชลประทาน สนับสนุนการขุดลอกแหล่งน้ำธรรมชาติ และคลองส่งน้ำ

3.2) เขตปลูกผักพื้นที่ยกทรง 2 มีเนื้อที่ 655 ไร่ หรือร้อยละ 1.27 ของเนื้อที่ตำบล ชุดดินในเขตนี้ส่วนใหญ่ คือชุดดินเชียรใหญ่ที่มีการยกทรง (Cyi-rb) ชุดดินมูโนะที่มีการยกทรง (Mu-rb) และชุดดินระแงะที่มีการยกทรง (Ra-rb)

ปัญหาการใช้ที่ดินในปัจจุบัน

- ดินมีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ และดินเปรี้ยวจัด
- ขาดแคลนน้ำ เนื่องจากฝนทิ้งช่วง
- น้ำท่วมในช่วงที่ฝนตกชุก

การจัดการที่ดินในอนาคต

- ปรับปรุงบำรุงดิน โดยการใช้ปุ๋ยอินทรีย์ หรือปุ๋ยชีวภาพ ควบคู่กับการใช้ปุ๋ยเคมีในอัตราส่วนที่เหมาะสม

- พัฒนาแหล่งน้ำใหม่เพื่อการเกษตร เช่นใช้บ่อน้ำบาดาล และใช้ระบบสูบน้ำพลังงานแสงอาทิตย์ เพิ่มประสิทธิภาพแหล่งน้ำเดิม โดยขุดลอกคลองส่งน้ำและแหล่งน้ำ ให้มีการกักเก็บตื้นขึ้นในหน้าแล้งและสามารถระบายน้ำได้ดีขึ้นฤดูฝน พัฒนาคูเหมืองส่งน้ำครอบคลุมพื้นที่ทำนา และก่อสร้างอาคารบังคับน้ำเพื่อเก็บน้ำและระบายน้ำอย่างมีประสิทธิภาพ

- แก้ปัญหาดินเปรี้ยวโดยใช้วัสดุปูน ในอัตรา 500-2000 กิโลกรัม/ไร่

- ปรับระบบการปลูกพืชที่เหมาะสม อาจมีการปลูกพืชผักแซมสวนปาล์มน้ำมันเมื่อปาล์มน้ำมันอายุน้อย เพื่อเพิ่มรายได้ให้กับเกษตรกร

กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินที่จะดำเนินการ

- ส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดิน โดยการใช้ปุ๋ยหมัก ปุ๋ยคอก และปุ๋ยพืชสด

- ถ่ายทอดเทคโนโลยีนวัตกรรมกรมพัฒนาที่ดินในการผลิต การใช้ปุ๋ยอินทรีย์ และปุ๋ยชีวภาพ

- สนับสนุนหินฟูน และโดโลไมต์แก้ปัญหาดินเปรี้ยวจัด

กิจกรรมที่ขอรับการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่นๆ

1) กรมชลประทาน สนับสนุนการขุดลอกแหล่งน้ำธรรมชาติ และคลองส่งน้ำ

4) เขตเกษตรผสมผสาน มีเนื้อ 3,217 ไร่ หรือร้อยละ 6.20 ของเนื้อที่ตำบล ชุดดินในเขตนี้ส่วนใหญ่ คือชุดดินเชียรใหญ่ที่มีการยกทรง (Cyi-rb) ชุดดินมูโนะที่มีการยกทรง (Mu-rb) และชุดดินระแงะที่มีการยกทรง (Ra-rb) ชุดดินระนอง (Ran) ชุดดินระนองที่มีการยกทรง (Ran-rb) ชุดดินบาเจาะ (Bc) และชุดดินคองหงส์ (Kh)

การทำการเกษตรผสมผสานในแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง โดยเน้นแนวการพัฒนาเชิงอนุรักษ์ เป็นแนวทางการกระจายผลผลิต โดยเปลี่ยนจากพืชชนิดเดียวเป็นพืชหลายชนิด เพื่อลดความเสี่ยงทั้งด้านผลผลิตและราคา ก่อให้เกิดประโยชน์กับทรัพยากรที่ดินอย่างมีประสิทธิภาพ

แนวทางเลือกในการใช้ที่ดิน

ทางเลือกที่เหมาะสมในเขตนี้ ควรเป็นการทำการเกษตรแบบผสมผสาน ระหว่างการปลูกพืช เลี้ยงปลา และการเลี้ยงสัตว์ เพื่อปรับปรุงลักษณะทางกายภาพของกลุ่มน้ำให้มีคุณภาพที่ดีขึ้น โดยมีทางเลือกการใช้ที่ดินดังนี้

1. การปรับเปลี่ยนพืชในเขตนี้ ควรพิจารณาความเหมาะสมกับคุณภาพที่ดินเป็นหลัก ซึ่งได้ทำการประเมินไว้ในบทที่ 5 เพื่อเป็นการลดต้นทุนการผลิต เพิ่มผลผลิตต่อไร่ ให้กับเกษตรกรอย่างยั่งยืน เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

2. แนวทางที่สองการทำการเกษตรผสมผสาน หรือสวนผสม เพื่อลดความเสี่ยงจากราคาสินค้าไม้ผลที่ไม่แน่นอน การทำการเกษตรแบบแบ่งพื้นที่ปลูกพืชให้เกิดประโยชน์สูงสุด เช่น การแบ่งพื้นที่ยกร่องปลูกผักเช่นพริก แตงโม ซึ่งเป็นที่ต้องการของตลาด

3. พื้นที่เป็นสวนร้าง อาจปลูกไม้ผล ส้มโอ ร่วมกับการเลี้ยงปลา หรือเลี้ยงโค

องค์กรผู้รับผิดชอบ

การบริหารจัดการทรัพยากรที่ดินในบริเวณเขตนี้จะมีประสิทธิภาพและประสบความสำเร็จได้ นอกจากต้องปรับปรุงแก้ไขทรัพยากรที่ดินและพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานแล้ว ยังต้องคำนึงถึงการปรับปรุงสภาพความเป็นอยู่ทางด้านสังคมคุณภาพชีวิตของผู้คนให้ดีขึ้นด้วย เนื่องจากเกษตรกรที่อยู่ในพื้นที่เหล่านี้ส่วนใหญ่เป็นผู้ด้อยโอกาสทางสังคม เนื่องจากมีฐานะยากจนและรายได้น้อย ดังนั้นองค์กรผู้รับผิดชอบในเขตนี้จึงจำเป็นต้องมีความหลากหลายครบวงจร โดยเฉพาะการพัฒนาชุมชนให้สามารถช่วยตัวเองด้วยอาชีพเสริมตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง องค์กรทั้งหลายที่กล่าวมาแล้วควรเป็นดังนี้

กรมพัฒนาที่ดิน กรมชลประทาน กรมส่งเสริมการเกษตร กรมส่งเสริมสหกรณ์ กรมวิชาการเกษตร กรมปศุสัตว์ กรมประมง สำนักงานเร่งรัดพัฒนาชนบท กรมโยธาธิการ กรมพัฒนาและส่งเสริมพลังงาน (สูบน้ำด้วยไฟฟ้า) กรมทรัพยากรธรณี ทางด้านสังคม กรมพัฒนาชุมชน กรมพัฒนาฝีมือแรงงาน ฯลฯ

5) เขตปศุสัตว์ มีเนื้อที่ 35 ไร่หรือร้อยละ 0.07 ของเนื้อที่ตำบล

การจัดการที่ดินในอนาคต

- จัดหาแหล่งน้ำเพื่อให้สัตว์มีน้ำกินและปลูกไม้ยืนต้นไว้เป็นร่มเงา จัดทำโครงการส่งเสริมด้านปศุสัตว์โดยกรมปศุสัตว์ให้ข้อเสนอแนะวิธีการเลี้ยงสัตว์ การปลูกและขยายพันธุ์หญ้าพันธุ์ดี การให้อาหารเสริม การผสมพันธุ์และการควบคุมโรค เป็นต้น

- ควบคุมมลภาวะด้านกลิ่น เสียง และน้ำเสียไม่ให้รบกวนและส่งผลกระทบต่อชุมชน และพื้นที่ใกล้เคียงควบคุมและป้องกันโรคระบาดอย่างใกล้ชิดและเข้มงวด ปฏิบัติตามคำแนะนำของทางราชการอย่างเคร่งครัด

- ควบคุมมลพิษทางน้ำโดยมีนโยบายให้ผู้ก่อมลพิษต้องมีส่วนร่วมรับผิดชอบในการดำเนินการแก้ไขปัญหาและเสียค่าใช้จ่ายในการจัดการอย่างเคร่งครัดเพื่อลดความสกปรกปนเปื้อนน้ำเสียลงสู่แหล่งน้ำสาธารณะ

6) เขตเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ มีเนื้อที่ 21 ไร่หรือร้อยละ 0.04 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันมีสภาพพื้นที่เป็นสถานที่เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ ได้แก่ สถานที่เพาะเลี้ยงปลา เป็นต้น

การจัดการที่ดินในอนาคต

- ต้องปฏิบัติตามนโยบายด้านการใช้พื้นที่เพื่อการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำอย่างเข้มงวด เนื่องจากกิจกรรมนี้อาจส่งผลกระทบต่อพื้นที่ข้างเคียง

- ควรกำหนดเขตการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำให้ชัดเจนเพื่อควบคุมและป้องกันไม่ให้เกิดผลกระทบต่อระบบนิเวศ

7) **เขตพัฒนาพื้นที่รับน้ำ** มีเนื้อที่ประมาณ 2,839 ไร่หรือร้อยละ 5.47 ของพื้นที่ตำบล

แนวทางการพัฒนา

พัฒนาพื้นที่เก็บกักน้ำในพื้นที่ลุ่มต่ำ พื้นที่นา พื้นที่ยกทรง และบ่อทราย เพื่อเป็นบึงพักน้ำในหน้าน้ำ ก่อนจะระบายลงทางระบายน้ำสาธารณะ รอเวลาให้คลองต่างๆ ซึ่งเป็นทางระบายน้ำหลักพร่องน้ำพอจะรับน้ำได้เสียก่อน จึงค่อยๆ ระบายน้ำลง เป็นการช่วยลดปัญหาน้ำท่วมขังได้

6.2.3 เขตชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง

มีเนื้อที่ 3,000 ไร่ หรือร้อยละ 5.78 ของเนื้อที่ตำบล ประกอบด้วยเขตชุมชน กำหนดเขตจากชุมชนตัวเมืองสำคัญๆ ที่เป็นอำเภอในพื้นที่ ซึ่งประกอบไปด้วยสถานที่ราชการสถานประกอบการ ศูนย์การค้า อาคารพาณิชย์ต่างๆ บางส่วนเป็นชุมชนหนาแน่น และบางส่วนกำหนดเขตตามแนวโน้มการขยายตัวของเมืองและตามสภาพการใช้ที่ดินมาร่วมพิจารณาประกอบร่วมกัน

ปัจจุบันปัญหาในเขตชุมชนเมือง นอกจากปัญหามลภาวะต่างๆอันเกิดจากกากของเสีย ขยะมูลฝอยน้ำเสีย ซึ่งนับว่าเป็นปัญหาพื้นฐานในชุมชนใหญ่ในตัวเมืองทั่วไปแล้ว ยังมีปัญหาด้านคุณภาพของประชากรที่ยังไม่ได้รับการพัฒนาที่เท่าเทียมกันระหว่างชุมชนในตัวเมืองและชุมชนในชนบท จะเห็นได้จากประชากรส่วนใหญ่อยู่ในอำเภอรอบนอกจะได้รับบริการขั้นพื้นฐานทางการศึกษา สาธารณสุข และสาธารณสุขโภคแตกต่างกันอย่างมากกับประชากรที่อยู่ในชุมชนตัวเมือง นอกจากนี้การบริการทางด้านสาธารณสุขโภค เช่น ไฟฟ้า ประปา โทรศัพท์ ยังมีไม่เพียงพอและทั่วถึง สิ่งเหล่านี้ทำให้คุณภาพชีวิตและคุณภาพประชากร คุณภาพของแรงงานภายในลุ่มน้ำไม่ได้มาตรฐานไม่เท่าเทียมกันทางสังคม เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาด้านการผลิตทางการเกษตรด้านอุตสาหกรรม และด้านอื่นๆ ในการยกฐานะเศรษฐกิจและสังคมในพื้นที่ลุ่มน้ำให้ดีขึ้น

ข้อเสนอแนะแนวทางการจัดการการใช้ที่ดินเขตชุมชน

1. การกระจายความเจริญไปสู่ชนบทและขยายเมืองไว้ล่วงหน้า เป็นการส่งเสริมให้มีการย้ายหรือกระจายความเจริญ ส่วนราชการ การศึกษา สาธารณสุข โรงงาน อุตสาหกรรม การคลัง และการค้าพาณิชย์ ตลอดจนโครงสร้างพื้นฐานและสาธารณสุขโภคอื่นๆ ไปยังชนบทรอบนอกให้มีความเจริญทั่วถึงไม่ให้เกิดกระจุกตัวอยู่แต่ในตัวเมือง เพื่อลดปัญหาชุมชนหนาแน่น ก่อให้เกิดปัญหามลภาวะตามมา ซึ่งยากต่อการแก้ไขและเพื่อเป็นการรองรับการขยายตัวทางเศรษฐกิจในอนาคตอย่างมีระบบ และควรมีแผนรองรับการขยายชุมชนตัวเมืองที่จะต้องเกิดขึ้นไว้ล่วงหน้า ทั้งทางด้านโครงสร้างพื้นฐานและสาธารณสุขโภคต่างๆ โดยเฉพาะ

2. เร่งรัดการจัดทำผังเมือง เพื่อกำหนดเขตการใช้ที่ดินประเภทต่างๆ ของเมืองและชุมชนขนาดใหญ่ได้ชัดเจนอย่างมีระบบและสะดวกต่อการพัฒนาระบบสาธารณสุขโภคในอนาคต โดยเฉพาะระบบเครือข่ายการคมนาคมที่จะไม่ก่อให้เกิดปัญหามลภาวะและปัญหาจราจร โดยเร่งดำเนินการในชุมชนตัวอำเภอใหญ่ในพื้นที่ก่อน

3. ป้องกัน แก้ไข และเพิ่มบริการด้านการกำจัดน้ำเสีย กากของเสีย ขยะมูลฝอย และมลภาวะอื่นๆที่มีผลต่อสิ่งแวดล้อม โดยร่วมกับภาคเอกชนร่วมกันรณรงค์ให้ประชาชนได้ตื่นตัวปฏิบัติตามกฎหมายหรือกฎระเบียบการอยู่ร่วมกันของสังคมอย่างเคร่งครัด และให้ตระหนักถึงความสำคัญของปัญหาที่จะส่งผลกระทบต่อความเป็นอยู่ร่วมกันของประชาชนและเป็นมลภาวะของชุมชนในตัวเมืองใหญ่

4. ส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชนในชุมชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนและสิ่งแวดล้อมในด้านต่างๆอย่างมีประสิทธิภาพเพื่อให้เกิดคุณภาพชีวิตที่ดีต่อคนในชุมชน และบังเกิดผลพลอยได้จากสภาพแวดล้อมที่ดีขึ้น เช่น การท่องเที่ยว เป็นต้น

6.4.4 เขตอุตสาหกรรม

มีเนื้อที่ 71 ไร่ หรือร้อยละ 0.14 ของเนื้อที่ตำบล ประกอบด้วยพื้นที่โรงงานอุตสาหกรรม และลานตากและแหล่งรับซื้อทางการเกษตร

6.4.5 เขตแหล่งน้ำ

มีเนื้อที่ 2,397ไร่ หรือร้อยละ 4.62 ของเนื้อที่ตำบล ได้แก่ แม่น้ำ ลำคลอง หนอง บึงต่างๆ อ่างเก็บน้ำและบ่อน้ำ แหล่งน้ำเหล่านี้ใช้ประโยชน์ทั้งทางด้านเก็บกักน้ำเพื่อการอุปโภคบริโภค และใช้ในด้านการเกษตรกรรม ตลอดจนเป็นแหล่งอาหารตามธรรมชาติและแหล่งเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำของชุมชน

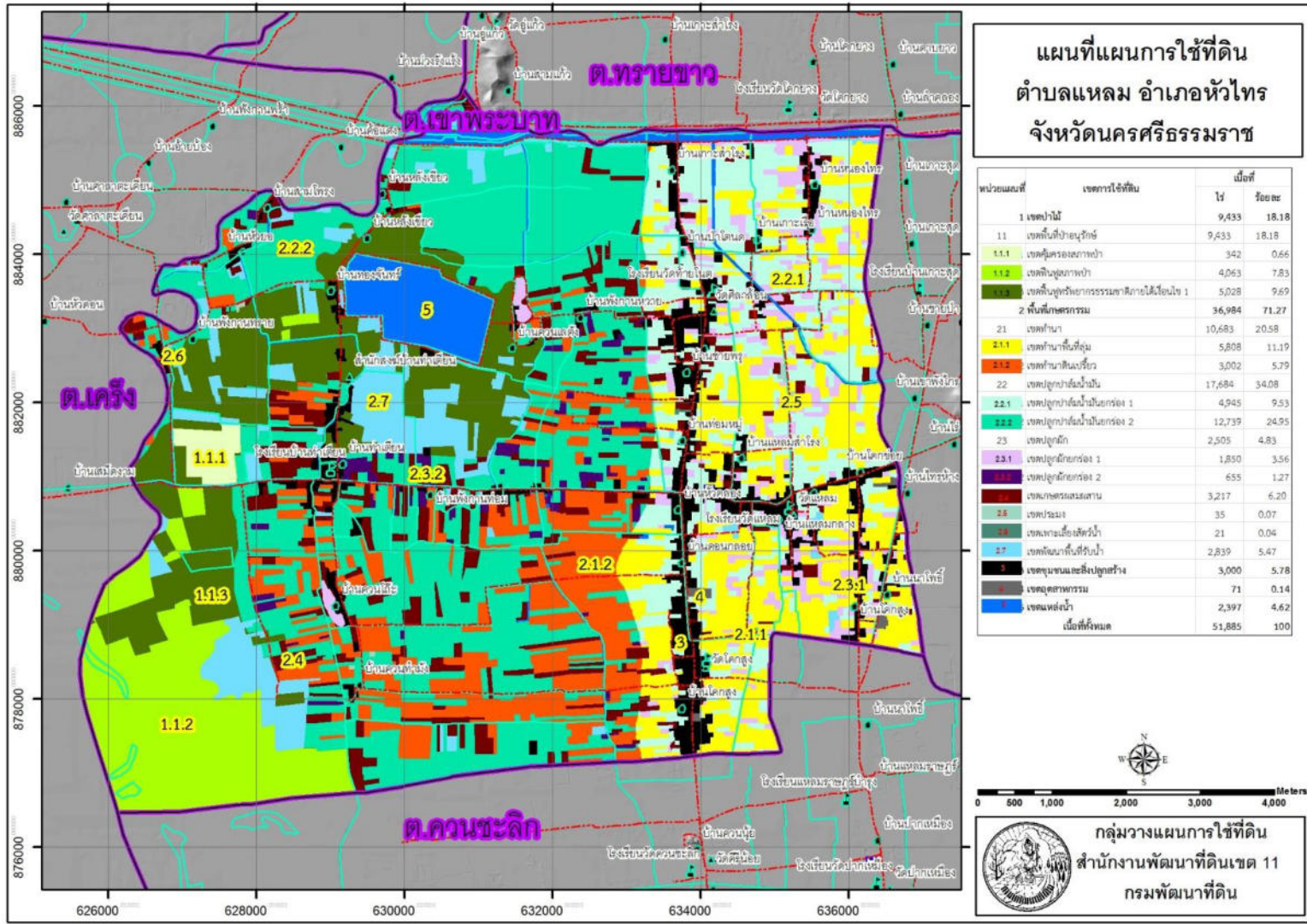
รูปแบบการพัฒนาและแนวทางการจัดการ ควรดูแลรักษาแหล่งน้ำธรรมชาติและแหล่งน้ำที่สร้างขึ้นไม่ให้เสื่อมโทรมทั้งด้านคุณภาพของน้ำและการกักเก็บน้ำ ไม่ปล่อยให้ลำน้ำตื้นเขินและถูกบุกรุกหมั่นขุดลอกคูคลอง ไม่ทิ้งขยะหรือปล่อยน้ำเสียลงในแหล่งน้ำ เร่งรัดพัฒนาแหล่งน้ำขนาดเล็กให้กระจายอยู่ทั่วพื้นที่ เพื่อใช้ในการอุปโภคบริโภคและการเพาะปลูกในช่วงขาดน้ำ

ตารางที่ 6-1 เขตการใช้ที่ดิน ตำบลแหลม อำเภอบัวใหญ่ จังหวัดนครราชสีมา

หน่วยแผนที่	เขตการใช้ที่ดิน	เนื้อที่	
		ไร่	ร้อยละ
1	เขตป่าไม้	9,433	18.18
11	เขตพื้นที่ป่าอนุรักษ์	9,433	18.18
	111 เขตคุ้มครองสภาพป่า	342	0.66
	111 เขตฟื้นฟูสภาพป่า	4,063	7.83
	113 เขตฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติภายใต้เงื่อนไข 1	5,028	9.69
2	พื้นที่เกษตรกรรม	36,984	71.28
21	เขตทำนา	10,683	20.58
	211 เขตทำนาพื้นที่ลุ่ม	5,808	11.19
	212 เขตทำนาดินเปรี้ยว	3,002	5.79
22	เขตปลูกปาล์มน้ำมัน	17,684	34.08
	221 เขตปลูกปาล์มน้ำมันยกร่อง 1	4,945	9.53
	222 เขตปลูกปาล์มน้ำมันยกร่อง 2	12,739	24.95
23	เขตปลูกผัก	2,505	4.83
	221 เขตปลูกผักยกร่อง 1	1,850	3.56
	222 เขตปลูกผักยกร่อง 2	655	1.27

ตารางที่ 6-1 (ต่อ)

หน่วยแผนที่	เขตการใช้ที่ดิน	เนื้อที่	
		ไร่	ร้อยละ
22	เขตปลูกปาล์มน้ำมัน	17,684	34.08
221	เขตปลูกปาล์มน้ำมันยกร่อง 1	4,945	9.53
222	เขตปลูกปาล์มน้ำมันยกร่อง 2	12,739	24.95
23	เขตปลูกผัก	2,505	4.83
221	เขตปลูกผักยกร่อง 1	1,850	3.56
222	เขตปลูกผักยกร่อง 2	655	1.27
24	เขตเกษตรผสมผสาน	3,217	6.20
25	เขตประมง	35	0.07
26	เขตเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ	21	0.04
27	เขตพัฒนาพื้นที่รับน้ำ	2,839	5.47
3	เขตชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง	3,000	5.78
4	เขตอุตสาหกรรม	71	0.14
5	เขตแหล่งน้ำ	2,397	4.62
เนื้อที่ทั้งหมด		51,885	100.00

รูปที่ 6-1 เขตการใช้ที่ดิน ตำบลแหลม อำเภอยะหริ่ง จังหวัดนครศรีธรรมราช

บทที่ 7

การขับเคลื่อนแผนการใช้ที่ดิน

7.1 ขั้นตอนการดำเนินงาน

ภายหลังการจัดทำแผนการใช้ที่ดินตำบลแหลม อำเภอกว๊านพะเยา จังหวัดนครศรีธรรมราช แล้วจะต้องดำเนินการดังต่อไปนี้

7.1.1 จัดทำเป้าหมายการดำเนินงานและงบประมาณและกิจกรรมต่างๆ ที่จะดำเนินการในปีงบประมาณ 2564

7.1.2 นำแผนการใช้ที่ดินตำบลแหลมไปเสนอต่อสภาเทศบาลตำบลแหลม เพื่อมีมติให้ความร่วมมือในกิจกรรมพัฒนาที่ดินดำเนินการกิจกรรมต่างๆ ที่กำหนดไว้ในแผน

7.1.3 สถานีพัฒนาที่ดินนครศรีธรรมราช เสนอเป้าหมายและงบประมาณให้รายงานมายังกรมพัฒนาที่ดิน

7.2 ตัวชี้วัด

กิจกรรมที่กรมพัฒนาที่ดินจะดำเนินการในตำบลแหลม อำเภอกว๊านพะเยา จังหวัดนครศรีธรรมราช จำนวน 2 โครงการ ดังนี้

- 1) การปรับปรุงบำรุงดิน
- 2) การจัดระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ

7.3 กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินในเขตการใช้ที่ดินที่จะดำเนินการในปีงบประมาณ 2564

งบประมาณที่กำหนดไว้เป็นการประมาณเบื้องต้น อาจมีการเปลี่ยนแปลงตามที่ได้รับการจัดสรรให้ดำเนินการ

7.4 กิจกรรมที่ขอการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่น

7.4.1 เขตพื้นที่เกษตรกรรม

1) เขตทำนา มีกิจกรรมที่ขอการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่น ดังนี้

1.1) ใช้ตลาดนำการผลิตในการเลือกชนิดพืชหลังนาและหาตลาดรองรับ (สำนักงานพาณิชย์จังหวัดนครศรีธรรมราช)

1.2) จัดอบรมถ่ายทอดความรู้เรื่องการใช้พันธุ์ข้าว (กรมการข้าว)

1.3) จัดอบรมถ่ายทอดความรู้เรื่องการป้องกันกำจัดศัตรูข้าวและการจัดการโรค/แมลง (กรมการข้าว)

1.4) ถ่ายทอดองค์ความรู้เรื่องการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าว (กรมการข้าว)

2) เขตปลูกไม้ผล และเขตปลูกไม้ยืนต้น มีกิจกรรมที่ขอการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่น ดังนี้

2.1) ใช้ตลาดนำการผลิตในการเลือกชนิดพืชและหาตลาดรองรับ ทั้งในเขตที่เหมาะสมและในเขตที่ไม่เหมาะสมและต้องการปรับเปลี่ยนชนิดพืช (สำนักงานพาณิชย์จังหวัดนครศรีธรรมราช)

2.2) การอบรมให้ความรู้การเข้าสู่กระบวนการรับรองมาตรฐานสินค้าเกษตรปลอดภัย (GAP) (กรมวิชาการเกษตร)

2.3) จัดอบรมถ่ายทอดความรู้การทำการเกษตรผสมผสานตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง (กรมส่งเสริมการเกษตร)

2.4) สนับสนุนการขุดเจาะน้ำบาดาล (หน่วยบัญชาการทหารพัฒนา/กรมทรัพยากรน้ำบาดาล)

3) เขตปศุสัตว์และเขตเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ มีกิจกรรมที่ขอการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่น ดังนี้ ส่งเสริม/สนับสนุนการปลูกหญ้าเลี้ยงสัตว์ (สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดนครศรีธรรมราช)

7.4.2 พื้นที่แหล่งน้ำ มีกิจกรรมที่ขอการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่น ดังนี้ สนับสนุนการพัฒนาเพื่อเพิ่มพื้นที่กักเก็บน้ำ (สำนักงานชลประทานจังหวัดนครศรีธรรมราช)

7.5 กิจกรรมที่ขอการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่น

7.5.1 เขตพื้นที่เกษตรกรรม

1) เขตทำนา มีกิจกรรมที่ขอการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่น ดังนี้

1.1) ใช้ตลาดนำการผลิตในการเลือกชนิดพืชหลังนาและหาตลาดรองรับ (สำนักงานพาณิชย์จังหวัดนครศรีธรรมราช)

1.2) จัดอบรมถ่ายทอดความรู้เรื่องการใช้พันธุ์ข้าว (กรมการข้าว)

1.3) จัดอบรมถ่ายทอดความรู้เรื่องการป้องกันกำจัดศัตรูข้าวและการจัดการโรค/แมลง (กรมการข้าว)

1.4) ถ่ายทอดองค์ความรู้เรื่องการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าว (กรมการข้าว)

2) เขตปลูกไม้ผล มีกิจกรรมที่ขอการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่น ดังนี้

2.1) ใช้ตลาดนำการผลิตในการเลือกชนิดพืชและหาตลาดรองรับ ทั้งในเขตที่เหมาะสมและในเขตที่ไม่เหมาะสมและต้องการปรับเปลี่ยนชนิดพืช (สำนักงานพาณิชย์จังหวัดนครศรีธรรมราช)

2.2) จัดอบรมถ่ายทอดความรู้การทำการเกษตรผสมผสานตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง (กรมส่งเสริมการเกษตร)

2.3) สนับสนุนการขุดเจาะน้ำบาดาล (หน่วยบัญชาการทหารพัฒนา/กรมทรัพยากรน้ำบาดาล)

3) เขตปลูกผัก

3.1) ใช้ตลาดนำการผลิตในการเลือกชนิดพืชหลังนาและหาตลาดรองรับ (สำนักงานพาณิชย์จังหวัดนครศรีธรรมราช)

3.2) จัดอบรมถ่ายทอดความรู้เรื่องการปลูกผัก (กรมส่งเสริมการเกษตร)

3.3) จัดอบรมถ่ายทอดความรู้เรื่องการป้องกันกำจัดศัตรูผักและการจัดการโรค/แมลง (กรมส่งเสริมการเกษตร)

7.5.2 พื้นที่แหล่งน้ำ มีกิจกรรมที่ขอการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่น ดังนี้ สนับสนุนการพัฒนาเพื่อเพิ่มพื้นที่กักเก็บน้ำ (สำนักงานชลประทานนครศรีธรรมราช)

7.6 ความต้องการของชุมชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

จากการดำเนินการจัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนที่เทศบาลตำบลแหลม เมื่อวันที่ 16-17 ธันวาคม 2563 ได้มีความต้องการของประชาชนที่ต้องการให้ดำเนินการเกี่ยวกับแหล่งน้ำเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ การพัฒนาระบบส่งน้ำ รวม 11 รายการ ดังนี้

- (7.6.1) ปรับปรุงแหล่งน้ำเพื่อการเกษตรที่มีอยู่
- (7.6.2) ปรับปรุงคุณภาพดิน เพิ่มความอุดมสมบูรณ์ของดิน และแก้ปัญหาดินเปรี้ยวจัด
- (7.6.3) หาดตลาดขายสินค้าเกษตร
- (7.6.4) ปรับกิจกรรมงานของกรมพัฒนาที่ดินให้เหมาะสมกับพื้นที่ทำการเกษตรของเกษตรกร
- (7.6.5) คำแนะนำการปลูกพืชให้เหมาะสมกับพื้นที่ทำการเกษตร
- (7.6.6) สนับสนุนปัจจัยการผลิตพืช เช่น สารเร่ง ชุปเปอร์ พด. ปุ๋ยคอกปุ๋ยหมัก วัสดุอุปกรณ์ผลิตปุ๋ยหมัก น้ำหมักชีวภาพ และเมล็ดพืชปุ๋ยสด (ปอเทือง)
- (7.6.7) ต้องการ Application ความรู้เรื่องดิน
- (7.6.8) ลดต้นทุนการผลิตพืช
- (7.6.9) การเพิ่มศักยภาพในการผลิตข้าว พืชผัก และปาล์มน้ำมัน
- (7.6.10) ปรับเปลี่ยนพื้นที่ปลูกยางพาราที่ไม่เหมาะสม หรือไม่สามารถกรีดยางได้ เป็นการทำการเกษตรแบบผสมผสาน
- (7.6.11) ต้องการกรรมสิทธิ์ที่ดินทำกิน

การพัฒนาระบบส่งน้ำ

- 1) โครงการขุดลอกร่องน้ำ
- 2) โครงการก่อสร้างท่อส่งน้ำอ่างเก็บน้ำทุ่งทับใน

เพื่อตอบสนองต่อความต้องการของชุมชนและการขอรับการสนับสนุนแผนงานจัดระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ ของตำบลแหลม กรมพัฒนาที่ดินได้วิเคราะห์เบื้องต้น ดังต่อไปนี้

ปัญหาของตำบลแหลมในภาพรวมจะสรุปได้ว่า มีปัญหาสำคัญ 2 ประการ คือ (1) ปัญหาความเสื่อมโทรมของดิน ดินเปรี้ยวจัด และ (2) ปัญหาการขาดแคลนน้ำสำหรับอุปโภค บริโภค และการเกษตร 3) ปัญหาน้ำท่วม ปัญหารองลงมา คือ ปัจจัยการผลิตมีราคาสูง สินค้าเกษตรตกต่ำ และปัญหาการถือครองที่ดินในเขตห้ามล่าสัตว์ป่าทะเลน้อย ปัญหาดังกล่าวนี้ส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตของราษฎรในชุมชนโดยรวม

ในกรณีของปัญหาความเสื่อมโทรมของที่ดินนั้นจะรวมถึง (1) ดินขาดความอุดมสมบูรณ์ ในพื้นที่ตำบลแหลมมีลักษณะควนโดดอยู่บริเวณหมู่ที่ 9 ควนแลตัง และหมู่ที่ 10 บ้านควนโก๊ะ ลักษณะพื้นที่มีความลาดเทด้านทิศเหนือลงสู่ตะวันตกเฉียงใต้ คุณภาพของดินจึงไม่ค่อยจะเหมาะสมต่อการเกษตร จากการวิเคราะห์ความลาดชันของตำบลแหลม นั้น พบว่า ระดับความลาดชันกระทบต่อการเกิดการชะล้างพังทลายของดินที่ หน้าที่ดินที่ถูกชะล้างลงมาสู่เบื้องล่างจึงไปทับถมลำน้ำตามธรรมชาติ เหมือน ผาย และคลองส่งน้ำงานต้นเงินไม่สามารถเก็บกักน้ำไว้ใช้ได้ตามที่ควรจะเป็น การขาดแคลนน้ำจึงเกิดขึ้นทุกหมู่บ้านในตำบลแหลม ทั้งเพื่ออุปโภค-บริโภคและการเกษตร นอกจากนี้ในพื้นที่ที่มีความลาดชัน นั้นมีระบบอนุรักษ์ดินและน้ำที่ครอบคลุมพื้นที่บางส่วนของตำบลเท่านั้น จึงเกิดปัญหาการชะล้างพังทลายของดิน ส่วนปัญหาความอุดมสมบูรณ์ของดินที่เกิดขึ้นนั้น เนื่องจากการใช้ที่ดินติดต่อกันเป็นเวลานานโครงสร้างของดินได้มีการเปลี่ยนแปลง ในพื้นที่ที่มีการไถพรวนด้วยเครื่องจักรกลติดต่อกันเป็นเวลานานทำให้ดินแน่นตัว น้ำ

ในดินและอากาศในดินที่เคยมีอยู่สูญหายไป ส่วนธาตุอาหารและอินทรีย์วัตถุ ก็มีปริมาณลดลงเช่นเดียวกัน เนื่องจากพืชนำไปใช้ และอินทรีย์วัตถุได้สลายตัวไป

ในกรณีของการขาดแคลนนํ้า นั้น นอกจากมีผลจากการทับถมของตะกอนดินในแหล่งน้ำจืดขึ้น เขินดังกล่าวข้างต้นแล้ว การที่ประชากรเพิ่มขึ้น กิจกรรมการใช้น้ำเพิ่มขึ้น การเกษตรก็เพิ่มขึ้น รวมทั้ง เหตุการณ์ที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศ เช่น ปริมาณฝนน้อยกว่าปกติ ฝนทิ้งช่วง จนเกิดความแห้งแล้ง การขาดแคลนนํ้าจึงเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง จึงมีข้อเสนอของหมู่บ้านทั้ง 10 หมู่บ้านในตำบลแหลมที่ เร่งด่วน คือ “การจัดหาน้ำ” โดยวิธีการต่างๆ ให้เพียงพอแก่ความต้องการ นอกจากนี้ในหมู่บ้านที่อยู่ ใกล้เคียง ลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา ได้มีปัญหาหน้าท่วมเพิ่มขึ้นอีกปัญหาหนึ่งในช่วงฤดูฝน

ประเด็นหลักจากข้อเสนอให้แก้ไขปัญหาระบบการขาดแคลนนํ้าและน้ำท่วม จะสรุปได้ว่ามี 4 ประการ คือ

1) แก้ไขปัญหาความเสื่อมโทรมของเนื่องจากปฏิกิริยาของดินเป็นกรดจัด (3-4.5)ต้องได้รับการแก้ไขโดยการใช้วัสดุปูน พื้นที่ที่ทำนาใช้หินปูนฝุ่นส่วนพื้นที่ยกร่องปลูกผัก ไม้ผล ปาล์ม น้ำมัน ใช้ปูน โดโลไมท์ปรับปรุง โดยอัตราในการใส่อยู่ระหว่าง 500 – 2000 กิโลกรัม/ไร่

2) กรณีการแก้ไขปัญหาน้ำท่วมขัง จากสภาพพื้นที่ตำบลแหลม เป็นพื้นที่ลุ่มต่ำในฤดูฝนจะเป็นพื้นที่เสี่ยงต่อการเกิดน้ำท่วมขัง รูปที่ 4-2 การแก้ปัญหาควรมีการขุดลอกคลอง เหมืองที่เกิดการตื้นเขิน และมีวัชพืชปกคลุม ทำให้เป็นอุปสรรคต่อการระบายน้ำ ควรมีการก่อสร้างอาคารบังคับน้ำพร้อมติดตั้งเครื่องสูบน้ำ เพื่อเร่งการระบายน้ำในกรณีเกิดน้ำท่วมขัง เพิ่มพื้นที่กักน้ำเพื่อเพิ่มพื้นที่รับน้ำ สามารถบรรเทาปัญหาน้ำท่วมได้

3) กรณีการแก้ไขปัญหาคแลนนํ้าในฤดูแล้ง จากข้อมูลทรัพยากรน้ำของตำบลแหลม พบว่า แหล่งน้ำขนาดใหญ่ ได้แก่ อ่างเก็บน้ำทุ่งทับใน ซึ่งในฤดูแล้งมักพบปัญหาน้ำเปรี้ยว และปริมาณน้ำไม่เพียงพอต่อการทำการเกษตร เหมือง คลอง และอาคารบังคับน้ำ เกิดการชำรุดเสียหาย นอกจากนั้นยังมี วัตถุประสงค์ในการระบายน้ำ เมื่อถึงฤดูแล้งน้ำมักไหลลงลำคลองสายหลัก การแก้ปัญหาจึงควร เพิ่มประสิทธิภาพแหล่งน้ำเดิมที่มีอยู่ เช่นการขุดลอก การเพิ่มระบบสูบน้ำ อาคารบังคับน้ำ และเหมืองส่งน้ำ กระจายไปยังแปลงเกษตรที่มีปัญหาขาดแคลนนํ้า ก่อสร้างแหล่งน้ำใหม่ซึ่งอาจ ใช้รูปแบบบ่อบาดาล ซึ่งใช้พื้นที่น้อย และก่อสร้างแท็งค์เก็บและกระจายน้ำลงมาสู่แปลงของเกษตรกรในพื้นที่ก่อสร้างคลองส่งน้ำเพื่อการกระจายน้ำพร้อมระบบท่อส่งน้ำ

4) กรณีความต้องการกรรมสิทธิ์ในที่ดินทำกินนั้น ควรจะเป็นภาระหน้าที่ของสำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม (ส.ป.ก.) และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

เพื่อตอบสนองข้อเสนอดังกล่าวทั้ง 4 ประการนี้ จากการวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นที่มีอยู่ในปัจจุบันแล้วสรุปได้ว่า “ไม่สามารถดำเนินการแก้ปัญหาหมู่บ้านใดหมู่บ้านหนึ่งหรือใช้วิธีการใดวิธีการหนึ่ง แล้ว จะแก้ไขปัญหาคแลนนํ้าหรือน้ำท่วมทั้งตำบลแหลมได้โดยสิ้นเชิง”

การแก้ไขปัญหาคแลนนํ้าหรือน้ำท่วมจะต้องดำเนินการทั้งตำบลควบคู่กันทั้งปัญหา การใช้ที่ดินในพื้นที่สูงชันในพื้นที่ตอนบน กับปัญหาการขาดแคลนนํ้าในพื้นที่ตอนล่าง โดยจัดทำโครงการ “การพัฒนาที่ดินและน้ำที่เป็นระบบ” ทั้งพื้นที่ตำบลที่รวมข้อเสนอในการแก้ไขปัญหาค 4 ประการไว้ด้วยกัน กรณีการแก้ไขปัญหาน้ำท่วมขัง จากสภาพพื้นที่ตำบลแหลม เป็นพื้นที่ลุ่มต่ำในฤดูฝนจะเป็นพื้นที่เสี่ยงต่อการเกิดน้ำท่วมขัง รูปที่ 4-2 การแก้ปัญหาควรมีการขุดลอกคลอง เหมืองที่เกิดการตื้นเขิน และมีวัชพืชปกคลุม ทำให้เป็นอุปสรรคต่อการระบายน้ำ ควรมีการก่อสร้างอาคารบังคับน้ำพร้อมติดตั้งเครื่องสูบน้ำ

น้ำ เพื่อเร่งการระบายน้ำในกรณีเกิดน้ำท่วมขัง เพิ่มพื้นที่แก้มลิงเพื่อเพิ่มพื้นที่รับน้ำ สามารถบรรเทาปัญหา น้ำท่วมได้

กรณีการแก้ไขปัญหาคแลนน้ำในฤดูแล้ง ได้แก่ อ่างเก็บน้ำทุ่งทับไธ ซึ่งในฤดูแล้งมักพบปัญหา น้ำเปรี้ยว และปริมาณน้ำไม่เพียงพอต่อการทำการเกษตร เหมือง คลอง และอาคารบังคับน้ำ เกิดการชำรุดเสียหายนอกจากนั้นยังมีวัตถุประสงค์ในการระบายน้ำ เมื่อถึงฤดูแล้งน้ำมักไหลลงลำคลองสายหลัก การแก้ปัญหาจึงควร เพิ่มประสิทธิภาพแหล่งน้ำเดิมที่มีอยู่ เช่นการขุดลอก การเพิ่มระบบสูบน้ำ อาคาร บังคับน้ำ และเหมืองส่งน้ำ กระจายไปยังแปลงเกษตรกรรมที่มีปัญหาคแลนน้ำ ก่อสร้างแหล่งน้ำใหม่ซึ่ง อาจใช้รูปแบบบ่อบาดาล ซึ่งใช้พื้นที่น้อย และก่อสร้างถึงเก็บและกระจายน้ำลงมาสู่แปลงของเกษตรกรใน พื้นที่

7.7 ระยะเวลาดำเนินการ

7.7.1 ไตรมาสที่ 2 ของปีงบประมาณ 2564 (ม.ค.-มี.ค.2564) กิจกรรมที่ต้องดำเนินการ คือ

- 1) สำรวจเพื่อออกแบบระบบพัฒนาที่ดินและน้ำทั้งตำบล โดยเน้น 4 กิจกรรม คือ
 - 1.1) จัดระบบอนุรักษ์ดินและน้ำแบบ 1 และไถพรวน 2 ครั้ง
 - 1.2) จัดระบบอนุรักษ์ดินและน้ำแบบ 2 และไถพรวน 2 ครั้ง
 - 1.3) จัดระบบอนุรักษ์ดินและน้ำแบบ 3 และและปลูกหญ้าแฝก
 - 1.4) แก้ไขปัญหาเรื่องความเสื่อมโทรมของดิน
- 2) งานก่อสร้างตามงบประมาณ

ดำเนินการจัดทำโครงการตามผลการสำรวจและออกแบบ

7.7.2 การพัฒนาที่ดินและน้ำทั้งระบบ

อีกทางเลือกหนึ่งในการเร่งรัดแก้ไขปัญหาคแลนน้ำและการขาดแคลนน้ำ รวมทั้ง น้ำท่วม คือ การประกาศเขตพื้นที่ตำบลแหลม เป็นเขตอนุรักษ์ดินและน้ำ ตามบทบัญญัติมาตรา 13 แห่ง พระราชบัญญัติพัฒนาที่ดิน พ.ศ. 2551

ตารางที่ 7-1 กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินในเขตการใช้ที่ดินที่จะดำเนินการในปีงบประมาณ 2564

เขตการใช้ที่ดิน	แผนงาน/โครงการ	งบประมาณ
<p>1 เขตพื้นที่เกษตรกรรม</p> <p>1.1 เขตทำนาดินดี เนื้อที่ 700 ไร่</p>	1. การปรับปรุงบำรุงดิน	
	1.1 การผลิต-จัดหาเมล็ดพันธุ์พืชปุ๋ยสด	104,125
	1.2 การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดินด้วยพืชปุ๋ยสด	10,500
	1.3 การรณรงค์ไถกลบตอซัง	245,000
	1.4 การจัดหาปุ๋ยอินทรีย์	595,000
	1.5 การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงพื้นที่ดินกรด	10,500
	1.6 พัฒนากลุ่มเกษตรกรอินทรีย์ลดการใช้สารเคมีทางการเกษตร	25,000
	2. การจัดระบบอนุรักษ์ดินและน้ำลุ่ม-ดอน	
	2.1 จัดรูปแบบแปลงนา แบบ 1	910,000
	2.2 ไถปรับพื้นที่ 2 ครั้ง	840,000

ตารางที่ 7-1 (ต่อ)

เขตการใช้ที่ดิน	แผนงาน/โครงการ	งบประมาณ (บาท)
<p>1 เขตพื้นที่เกษตรกรรม</p> <p>1.2 เขตทำนาดินเปรี้ยว เนื้อที่ 100 ไร่</p>	<p>1. การปรับปรุงบำรุงดิน</p> <p>1.1 การผลิต-จัดหาเมล็ดพันธุ์พืชปุ๋ยสด 14,875</p> <p>1.2 การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดินด้วยพืชปุ๋ยสด 1,500</p> <p>1.3 การรณรงค์ไถกลบตอซัง 35,000</p> <p>1.4 การจัดหาหินปูนฝุ่น 240,000</p> <p>1.5 การส่งเสริมการปรับปรุงพื้นที่ดินเปรี้ยว 1,500</p> <p>1.6 พัฒนากลุ่มเกษตรกรอินทรีย์ลดการใช้สารเคมีทางการเกษตร 20,000</p> <p>2. การจัดระบบอนุรักษ์ดินและน้ำลุ่ม-ดอน</p> <p>2.1การจัดระบบอนุรักษ์ดินและน้ำแบบ 2 725,000</p> <p>2.2 ไถปรับพื้นที่2 ครั้ง 120,000</p>	

ตารางที่ 7-1 (ต่อ)

เขตการใช้ที่ดิน	แผนงาน/โครงการ	งบประมาณ (บาท)
<p>1 เขตพื้นที่เกษตรกรรม</p> <p>1.3 เขตปลูกผัก เนื้อที่ 50 ไร่</p>	<p>1. การปรับปรุงบำรุงดิน</p> <p>1.1 การผลิตปุ๋ยหมักสูตรพระราชทาน 85,000</p> <p>1.2 การจัดหาปุ๋ยโดโลไมท์ 42,500</p> <p>1.3 การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงพื้นที่ดินกรด 750</p> <p>1.4 พัฒนากลุ่มเกษตรกรอินทรีย์ลดการใช้สารเคมีทางการเกษตร 10,000</p> <p>2. การจัดระบบอนุรักษ์ดินและน้ำลุ่ม-ดอน</p> <p>2.1 การจัดระบบอนุรักษ์ดินและน้ำรูปแบบ 3 470,000</p> <p>2.2 การปลูกแฝกเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ 84,000</p>	

ตารางที่ 7-2 เป้าหมายการดำเนินงานและงบประมาณโครงการ ตำบลแหลม อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดนครศรีธรรมราช ปีงบประมาณ 2564

เขตการใช้ที่ดิน	งาน/โครงการ/กิจกรรม	หน่วยนับ	เป้าหมาย	งบประมาณ (บาท)
เขตพื้นที่เกษตรกรรม 1 เขตทำนาดี	1.การปรับปรุงบำรุงดิน			
	1.1 การผลิต-จัดหาเมล็ดพันธุ์พืชปุ๋ยสด	ตัน	3.5	104,125
	1.2 การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดินด้วยพืชปุ๋ยสด	ไร่	700	10,500
	1.3 การรณรงค์ไถกลบตอซัง	ไร่	700	245,000
	1.4 การจัดหาปุ๋ยโดโลไมท์	ตัน	35	595,000
	1.5 การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงพื้นที่ดินกรด	ไร่	700	10,500
	1.6 พัฒนากลุ่มเกษตรกรอินทรีย์ลดการใช้สารเคมีทางการเกษตร	กลุ่ม	5	25,000
	2. การจัดระบบอนุรักษ์ดินและน้ำลุ่ม-ดอน			
	2.1 จัดรูปแบบแปลงนา แบบ 1	ไร่	700	910,000
2.2 ไถปรับพื้นที่ 2 ครั้ง	ไร่	700	840,000	

ตารางที่ 7-2 (ต่อ)

เขตการใช้ที่ดิน	งาน/โครงการ/กิจกรรม	หน่วยนับ	เป้าหมาย	งบประมาณ (บาท)
เขตพื้นที่เกษตรกรรม 2 เขตทำนาดินเปรี้ยว	1.การปรับปรุงบำรุงดิน			
	1.1 การผลิต-จัดหาเมล็ดพันธุ์พืชปุ๋ยสด	ตัน	0.5	14,875
	1.2 การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดินด้วยพืชปุ๋ยสด	ไร่	100	1,500
	1.3 การรณรงค์ไถกลบตอซัง	ไร่	100	35,000
	1.4 การจัดหาหินปูนฝุ่น	ตัน	200	240,000
	1.5 การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงพื้นที่ดินเปรี้ยว	ไร่	100	1,500
	1.6 พัฒนากลุ่มเกษตรกรอินทรีย์ลดการใช้สารเคมีทางการเกษตร	กลุ่ม	4	20,000
	2. การจัดระบบอนุรักษ์ดินและน้ำลุ่ม-ดอน			
	2.1 จัดรูปแบบแปลงนา แบบ 1	ไร่	100	725,000
2.2 ไถปรับพื้นที่ 2 ครั้ง	ไร่	100	120,000	

ตารางที่ 7-2 (ต่อ)

เขตการใช้ที่ดิน	งาน/โครงการ/กิจกรรม	หน่วยนับ	เป้าหมาย	งบประมาณ (บาท)
เขตพื้นที่เกษตรกรรม 3 เขตปลูกผัก	1.การปรับปรุงบำรุงดิน			
	1.1 การจัดหาปุ๋ยโคโลไมท์	ตัน	25	42,500
	1.2 การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงพื้นที่ดินกรด	ไร่	50	750
	1.3 พัฒนากลุ่มเกษตรกรอินทรีย์ลดการใช้สารเคมีทางการเกษตร	กลุ่ม	2	10,000
	1.4 ผลิตปุ๋ยหมักสูตรพระราชทาน	ตัน	25	85,000
	2. การจัดการระบบอนุรักษ์ดินและน้ำลุ่ม-ดอน			
	2.1 การจัดการระบบอนุรักษ์ดินและน้ำแบบ แบบ 3	ไร่	50	470,000
2.2 การปลูกหญ้าแฝกเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ	กล้า	70,000	84,000	
	รวม			4,590,250

หมายเหตุ: งบประมาณที่กำหนดไว้นี้เป็นงบประมาณเบื้องต้น อาจมีการเปลี่ยนแปลงตามที่ได้รับการจัดสรรให้ดำเนินการ

สารบัญ

	หน้า
คำนำ	ก
สารบัญ	ข
สารบัญตาราง	ค
สารบัญรูป	ง
บทที่ 1 บทนำ	1-1
1.1 หลักการและเหตุผล	1-1
1.2 วัตถุประสงค์	1-2
1.3 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	1-2
บทที่ 2 ข้อมูลทั่วไป	2-1
2.1 ที่ตั้งและอาณาเขต	2-1
2.2 การแบ่งส่วนการปกครอง	2-1
2.3 สภาพภูมิประเทศ	2-1
2.5 สภาพภูมิอากาศ	2-4
2.6 สภาพการใช้ที่ดินในปัจจุบัน	2-6
บทที่ 3 ทรัพยากรธรรมชาติ	3-1
3.1 ทรัพยากรป่าไม้	3-1
3.2 ทรัพยากรน้ำ	3-1
3.3 ทรัพยากรดิน	3-5
บทที่ 4 กระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน	4-1
4.1 หลักการ	4-1
4.2 การวิเคราะห์ผลจากการจัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (PRA)	4-1
4.3 ระบบการปลูกพืชในปัจจุบัน	4-7
บทที่ 5 การประเมินคุณภาพที่ดิน	5-1
5.1 ทรัพยากรดิน	5-1
5.2 ประเภทการใช้ที่ดิน	5-1
5.3 การประเมินคุณภาพที่ดิน	5-1
บทที่ 6 แผนการใช้ที่ดิน	6-1
6.1 ปรัชญาและกระบวนการทัศน์	6-1
6.2 แผนการใช้ที่ดิน	6-2

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 7	7-1
การขับเคลื่อนแผนการใช้ที่ดิน	
7.1 ขั้นตอนการดำเนินงาน	7-1
7.2 ตัวชี้วัด	7-1
7.3 กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินในเขตการใช้ที่ดินที่จะดำเนินการใน ปีงบประมาณ 2563	7-1
7.4 กิจกรรมที่ขอการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่น	7-1
7.5 กิจกรรมที่ขอการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่น	7-2
7.6 ความต้องการของชุมชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	7-3
7.7 ระยะเวลาดำเนินการ	7-5
เอกสารอ้างอิง	อ-1

สารตาราง

	หน้า
ตารางที่ 2-1 สถิติภูมิอากาศเฉลี่ย 10 ปี (พ.ศ.2544-2553) จังหวัดนครศรีธรรมราช	2-5
ตารางที่ 2-2 สภาพการใช้ที่ดินตำบลแหลม อำเภอกหัวไทร จังหวัดนครศรีธรรมราช	2-7
ตารางที่ 3-1 หน่วยแผนที่ดิน ตำบลแหลม อำเภอกหัวไทร จังหวัดนครศรีธรรมราช	3-9
ตารางที่ 5-1 ชั้นความเหมาะสมทางกายภาพของหน่วยแผนที่ดิน ตำบลแหลม อำเภอกหัวไทร จังหวัดนครศรีธรรมราช	5-4
ตารางที่ 6-1 เขตการใช้ที่ดิน ตำบลแหลม อำเภอกหัวไทร จังหวัดนครศรีธรรมราช	6-11
ตารางที่ 7-1 กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินในเขตการใช้ที่ดินที่จะดำเนินการในปีงบประมาณ 2564	7-6
ตารางที่ 7-2 เป้าหมายการดำเนินงานและงบประมาณโครงการ ตำบลแหลม อำเภอกหัวไทร จังหวัดนครศรีธรรมราช ปีงบประมาณ 2564	7-9

สารรูป

		หน้า
รูปที่ 2-1	ที่ตั้ง อาณาเขต และสภาพภูมิประเทศ ตำบลแหลม อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดนครศรีธรรมราช	2-2
รูปที่ 2-2	ความลาดชัน ตำบลแหลม อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดนครศรีธรรมราช	2-3
รูปที่ 2-3	กราฟสมดุลงน้ำ จังหวัดนครศรีธรรมราช	2-5
รูปที่ 3-1	ป่าไม้ตามกฎหมาย ตำบลแหลม อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดนครศรีธรรมราช	3-2
รูปที่ 3-2	ชั้นคุณภาพลุ่มน้ำ ตำบลแหลม อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดนครศรีธรรมราช	3-3
รูปที่ 3-3	ทรัพยากรน้ำ ตำบลแหลม อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดนครศรีธรรมราช	3-4
รูปที่ 3-4	ภูมิประเทศและชุดดิน ตำบลแหลม อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดนครศรีธรรมราช	3-10
รูปที่ 3-5	ทรัพยากรดิน ตำบลแหลม อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดนครศรีธรรมราช	3-11